Budapest, 1903. Nyolcadik évfolyam. 164. szám. Szerda, junius 17.

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Kerepesi-ut 25. | Főszerkesztő: VÉSZI JÓZSEF. Felelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR. Kiadja: A SZERKESZTŐSÉG. | Egész évre 28 k., (14), ½ évre 14 k., (7), ¼ évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt). Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Széll Kálmán.

Budapest, junius 16.

(v.) Akik megbuktatták, azok siratják a leghangosabban. Akik megölték kormányzatát, azok fáradnak leginkább a feltámasztásán. Azt mondják, hogy megbukott, holott most aratja legszebb és legigazabb diadalát. Ha *ezt* bukásnak szabad nevezni, ki vágyik akkor még győzelemre? Hiszen itt a legyőzöttnek homlokán ékeskedik a babér, s a győztes fél hamut hint fejére. Mától fogva Széll Kálmán kormányzata a történelemé. A politika szeszélyes istennője leveszi róla kezét s Klió jegyzi érctábláira, amit tett és alkotott. Belejük vési szép erényeit és még szebb hibáit. És megméri gondos latolással, mi szakitotta ily hirtelen végét államférfiui tevékenységének: az-e, ami az *ő* ereje volt, avagy az-e, ami gyengesége volt *nemzetének*. Megforditott Pyrrhus *ő*: még egy ilyen bukás és még ellenfelei is elismerik legyőzhetetlenségét. Mert ha elszakadt tőle e nemzet közélete, nem őt terheli e nagy bajért a felelősség. Ő fennmaradt eszméinek és szándékainak tiszta magasságában; lejtőre, amelyen rohamos hanyatlás a végzetnek megszeghetetlen parancsa, csak a nemzet közélete jutott. Valaki itt elbukott. De nem az, aki lemondott. Hanem az, akiről le kellett mondania a lemondónak. Valakinek kétségtelen a kudarca; de e kudarc szégyene és kárhozata nem azé, aki figyelmeztetett az örvényre, hanem azoké, akik vak elbizottságukban nekiiramodtak a tátongó mélységnek.

Bánkódni és panaszkodni azon, ami im bekövetkezett, e pillanatban korai vagy késő volna. Korai, mert ma még csak sejtjük, de nem érezhetjük az egész veszteséget. És késő, mert utját szegni a megindult nemezisnek többé nem lehet. De egyre épp most van a legkedvezőbb idő: az okulásra. S ha okulni óhajtunk, hát fel kell mérnünk a nyomokat, amelyeket Széll Kálmán államférfiui működése nemzeti fejlődésünkben itt hagyott. Ez az érdemkataszter szükséges arra, hogy okulhassunk. Csak ha jól tudjuk megállapitani, hogy kicsodája volt Széll Kálmán e nemzetnek, csak akkor tudjuk megbecsülni, hogy mit lehetett s kellett volna benne megtartanunk.

Vigasztalan sivárság közepette vette kezébe a kormány gyeplüit. S hogy most elhagyja helyét, bő termékenység virul ama parlagokon. Mikor jött, a hatalom erőszakká volt fajulva. Most a jogállam öntudata elevenen él e nemzet minden polgárának lelkében. Mikor jött, a közszabadságok prédái voltak a kormányzat önkényének. Most az állami élet egyensulya a nemzeti és egyéni szabadságjogok sérthetetlenségén épül. Mikor jött, a közlelkiismeret helyét a pártterrorizmus foglalta el. Most a jogérzet hajthatatlansága lett iránytüjévé az uralkodó párt politikai erkölcsének. Mikor jött, a kormányzás nem volt egyéb aprópénzre felváltott államcsinynél. Most az államhatalom ad példát az igazságszeretet és a szabadság ápolására. Sivó homok volt akkor a kormányzati szellem talaja. S ma ez a sivatag a jogtisztelet Kanáánjává alakult át. Akkor a nemzet rettegett a kormányzati önkénytől, ma a legbitványabb koldus is megadásra birja a közkormányzat csucsát, ha hivatkozni tud törvényre, amely mellette van. Ennyi a különbség az *akkor* és a *ma* között. Az emberek, ugy látszik, semmit sem felejtenek gyorsabban, mint a maguk nyomorusága. S a nemzetek, ugy látszik, semmit sem kockáztatnak könnyebben, mint azt, hogy visszatérjen rájuk egy fojtó lidércnyomás. Széll Kálmán sohasem fog hálátlanságról panaszkodni. De rátóti magányában ráér majd azon tünődni, hogy mért szeretik az emberek olyan szenvedélyesen azt a szabadságot, amely nincs, és mért berdálják el olyan könnyelmüen azt a szabadságot, amely van.

Ama hársak alatt, amelyeknek árnyéka Deák Ferencnek adott egykoron üdülést, még sok mindenfélén fog eltöprengeni jól megérdemelt pihenése közben a most visszavonuló államférfiu. Például azon, hogy mért bocsátják meg a nemzetek könnyebben zsarnokaiknak a temérdek igazságtalanságot, mely sebet üt, mint biráiknak az igazságot, mely meggyógyitja e sebeket? És talán eszébe jut, hogy mért adott a görög mithológia az igazság istennőjének az egyik kezébe kardot és a másikba mérleget. Azért, hogy hárithassa el magától azokat, akik fél kezéből ki akarják ragadni a mérleget, hogy a fejéhez vágják s eltörjön a mérleg is, a koponya is. Ő pedig eldobta magától a kardot és megfogta mind a két kezével az igazság mérlegét. Elragadták tőle e mérleget mégis, a fejéhez is csapták. És neki nem a seb fáj, hanem az, hogy nincs mérleg, amin mérni lehetne az igazságot.

Ugyanazok a rátóti hársok suttogni fognak neki a magyar közélet virágzó renaissance-áról, amelynek ő immár utolsó egyenes leszármazottja. Deák Ferenctől tanulta a bölcseséget, Eötvös Józseftől az államférfiui hivatás nemes költészetét, Andrássy Gyulától a diplomata agyvelőnek szellemes foszforeskálását. És Vörösmarty Mihálytól a csapongó fantáziát, mely magas röptében át tudja fogni tekintetével egy évezredes történelem óriási szemhatárát s kétségeiben utbaigazitást, munkájához törhetetlen lelkesedést, egész lénye számára kiapadhatatlan idealizmust tud meriteni a multak szemléletéből. És ami kincsekkel e hagyományok révén teliszedte lelkét, azt mind ide hozta a magyar közélet porondjára. Tudott hinni, remélni és szeretni. Tudott lelkesedni és lelkesiteni. Tudott oktatni és alkotni. Az igét tudta hirdetni és valósággá váltani. Csak egyet nem tudott és nem akart soha: gyülölni. Amikor a hatalomra lépett, azt jósoltam felőle, hogy diplomatája lesz az őszinteségnek. Most hogy visszalép, azt az epignózist állitom fel róla, hogy virtuóza volt a politikai nagylelkűségnek és lovagiasságnak. Szép erényei közül ez volt a legszebb. S

TÁRCA

Ecce homo.

— A *Budapesti Napló* eredeti tárcája. —

Irta: *ifj. Abrányi Kornél.*

A csoda, mely négy év előtt ámulatba ejtette az egész országot, ma megismétlődött. Négy év előtt a megvadult hullámok, melyek már-már összetörték az alkotmánynak zátonyra jutott hajóját, egyszerre simultak el a Széll Kálmán jövetelétől. S ma ugyanezek a hullámok megdöbbenve csöndesedtek el s ünnepélyes komolysággal kisérték a Széll Kálmán távozását. S akik ma temetésre gyültek össze a képviselőházban, feltámadást láttak. Akik nekrológokba kezdtek, apotheoziseken végezték el. Látott-e még valaha ilyen bukást a történelem? — Nem látott, s nem is fog látni soha.

Huszévi hallgatás után, nem keresve a hatalmat, sőt mindent, ami drágább a hatalomnál, nyugalmat, magánérdeket, gondtalan életet feláldozva érte, a Mesternek tanitványaként jött Széll Kálmán négy év előtt. S ma, négy év után, ugy hagyta el a hatalmat, mint maga a Mester. A pártszenvedélyek által be nem mocskolva, a kormányzás prózájától ideális zománcában nem csorbitva, a sikertelenség által nem lejárva, hanem még attól is fölemelve, — igy hagyta el Széll Kálmán a miniszterelnöki bársonyszéket. Oly ritka, oly klasszikus lelki egyensulylyal, hogy attól még a parlament megbomlott egyensulya is a bucsuzás pillanatában helyreállott. A baráti érzések nem álltak be vádolóknak, — s az ellenséges érzések megnemesedtek. S az uj országház fényes terme, mióta oda költözött be a nemzet törvényhozása, — igazi, szivből jövő győzelmi kiáltást csak ma hallott először. Csak ma, midőn barát és ellenfél egyaránt hódolt annak, aki ugy tette le a hatalmat, amint átvette: mocsoktalan és tiszta kézzel!

Ki látta ma azt a nemzet törvényhozásában, ami Széll Kálmánnak — *nem sikerült?* Elkésve kellett erre valakinek figyelmeztetnie a képviselőházat: de ezt a figyelmeztetést már nem hallgatta senki. Minden ember, aki Széll Kálmán bucsuzó szavait hallgatta, s minden keresettség, minden póz nélküli egyszerüségét látta, — minden ember csak azoknak a mesés sikereknek tudatától volt áthatva, melyeket a távozó Széll Kálmán nem vitt el magával, hanem itt hagyott nemzetének. És mindenki átérezte, hogy senki a saját kitüzött feltételeivel szemben oly erős kisértéseknek és oly sulyos megpróbáltatásoknak nem volt kitéve, mint Széll Kálmán volt négyévi kormányzata alatt. Ki volt téve a kisértésnek, hogy elháritsa magától mindazt, ami elveinél és rendszerénél fogva — ellene fordult. S nem háritotta el. Ki volt téve a megpróbáltatásnak, hogy hasonló fegyverrel küzdjön, mint aminővel reátámadtak. S nem nyult ilyenekhez. Ki volt téve annak, hogy becsületessége által nevetségessé váljék — és midőn távozásának pillanatát elérkezettnek látta, könnyek gyültek a tőle bucsuzó szemekbe.

Miért kellett Széll Kálmánnak elmennie? Azért, mert nem tudott győzni? Nem, hanem azért, mert nem akart ugy győzni, mint ahogy arra provokálva volt. Nemzetével szemben épp oly tiszta maradt a lelkiismerete, mint amilyen könnyü maradt a szive királyával szemben. Huszonöt évvel ezelőtt megszomoritotta királyát, midőn meggyőződését követve, a király kérésére sem maradt. Most mindent eltürve és mindent föláldozva, helyén maradt mindaddig, mig távozásával királyát sem szomoritotta meg. De most is azért megy, mert nem tehetett egyebet, mint amit meggyőződése parancsolt neki. A legnemesebb összhangban programmjával, melyet keresztülvitt, s mely ellen, midőn következéseiben ellene fordult, fegyvert nem fogott, — vált meg a kormányzástól. Es soha, hatalmának legnagyobb magaslatán sem hizelegtek neki ugy a kegykeresők, mint ahogyan ma mint távozó miniszterelnököt dicsérték és magasztalták távozó ellenfelei.

És hogy e helyzetet, melybe épp a saját rendszerénél fogva beljutott, ne látta volna Széll Kálmán *előre?* — Emlékezzünk csak vissza a

Lapunk mai száma tizennyolc oldal.

emez erényének szépségét csakis egyetlen hibájának szépsége mulja felül. E hibája az volt, hogy a törvény ellenségeit tudta csak üldözni, de a saját maga ellenségeit soha. Hatalmát az adminisztrációban a törvény mérsékelte, a politikában pedig a gavallérság és az emberszeretet. A gyülölködések és a fondorkodások Góliátjaival ugy szállott szembe, hogy még a parittyáját is eldobta magától. Sohasem akarta megsebezni azokat, akik méregbe mártott nyilvesszőkkel lövöldöztek feléje. Az emberek ezt tettetett kicsinyléssel gyöngeségnek tudták be nála. Pedig ez a nemeslelkiség volt az ő legékesebb hibája és legnagyobb ereje.

Ötödfél éven át lankadatlan volt a munkabirása. Feltámasztott egy összeomlott kiegyezést, kialkudott egy példátlanul jó vámszövetséget, meghonositotta a jogtisztelet szellemét egy adminisztrációban, mely az ő eljöveteléig a pártönzés érdekében való jogtíprásra neveltetett. Választott pénz nélkül és erőszak nélkül, s behozott egy többséget, mely nagyobb volt a Bánffy millióival és szuronyaival összeharácsolt szabadelvüpártnál. A parlamenthen diadalmas szónoki csatákat vivott, saját párttáborában kifogyhatatlan leleményességgel simitotta el a minduntalan felfakadó ellentéteket. Emellett ajtaja és szive nyitva volt minden panaszkodó, minden jogkereső, minden istápot kérő számára. A parlamenti vezér ezernyi gondja közepette nem hanyagolta el a közigazgatás bonyodalmas feladatainak egyetlen parcelláját sem. És miniszteri működésének legszebb virága gyanánt itt hagyja közéletünk talajában azt az alkotását, mely nemes szivének legmagasztosabb sugallatából fakadt: a filantropikus intézményeknek gyönyörü és lélekemelő sorozatát.

Nagy volt valóban az ő ragyogó idealizmusa. Gazdag tehetségét, vonzó egyéniségét, mélységes tudását, bölcselkedő elméjét s államférfiui érettségét még leghevesebb ellenfelei is tisztelettel és szeretettel csodálták. Esztétikai életfelfogásának egyik alapelvét ugy formulázta meg, hogy a szépség nem más, mint harmónia. Ebben az értelemben az ő államférfiui egyénisége maga a tökéletes szépség, mert maga a tökéletes harmónia. S ezt az összhangot, mely melegséget és verőfényt osztva sugárzott ki belőle, a magyar közéletre is át akarta ruházni. S az lett az ő tragikumává, hogy amily mértékben bontakozott ki belőle a harmónia, ugyanolyan mértékben gyarapodott a közélet diszharmóniája. Tisztességesebb és felvilágosultabb kormányzás harminc év óta nem volt az övénél s okulásul az a keserü tapasztalás marad mögötte, hogy ez az ország őt sem megérteni, sem megérdemelni nem tudta. Csodálták erényeit, de visszaéltek vele. Imponált példájával, de nem követték. Becsületes lojalitását álnok perfidiával, nemes előzékenységét durva duhajkodással, előkelő civilizáltságát vaskos barbársággal viszonozták. Most kezdik csak megérteni, amikor már késő. Most akarnának nyomdokába lépni, amikor már belefáradt a meddő vezetésbe. Nem ő járt tulmagasan, hanem a parlament sülyedt tulmélyre. Ebből eredt a tragikum. De ez a tragikum nem az övé, hanem a nemzeté. S innen van az, hogy akit megbuktattak, diadalmasan vonul el a porondról s akik győztek, azoknak a lelkében sajog a szégyen s az önvád keserüsége. „Non omnis moriar" — mondhatja el ő is magáról. Maradandó vivmányaul kormányzati működésének itt marad a valósággal kialakult jogállam, mely oly magas fokára emelkedett a jogtiszteletnek, hogy ime még a szabadsággal való visszaélést sem akarta megtorolni. Távoztával elapad a nemzeti közéletnek egyik leggazdagabb, talán egyetlen, talán utolsó fényforrása. S bukásán azért döbbennek meg a győzelmes ellenfelek, mert érzik, hogy e fényforrás elapadtával sötét és fagyos lesz a magyar közélet. Ellenfeleinek és álbarátainak lelkifurdalásai adják meg neki a jelenkor elégtételét. Az igazi elégtételt a történelem fogja neki szolgáltatni. Csakhogy Klio ezuttal hamarább fog dolgozni, mint rendszerint szokta.

A miniszterelnök bucsuja.

Budapest junius 16.

Nagyvárosi pályaudvar képe. Mikor vonatok érkeznek, vonatok indulnak. Állandó zakatolás és széditő robaj. Százfajta csengetyüszó, mind egyszerre. Mindenki siet: aki megy, aki jön s aki marad. A levegőt vágni lehet: tele füsttel, gőzzel, lármával.

Ez volt a t. Ház képe tiz perccel tizenegy óra előtt.

Nem ömlött, — zuhogott a nép a terembe. Az érc csengő szava elveszett az emberi hangok zajában. Látták a dobogón Daniel alelnök alakját, de ha beszélt, magának beszélt. Talán maga sem hallotta a saját szavát. Mikor már mindenki a helyén ült s a karzat akkora parlamentet látott maga előtt, mint még soha: akkor is zugott, forrt, zakatolt az egész sokadalom. A new-yorki pályaudvarban van, ha van, ilyen fülsiketitő robaj, másutt sehol. A különbség legfölebb annyi, hogy itt nem tudták egészen bizonyosan, ki távozik, ki érkezik, kinek kell mennie, ki fog maradni? De éppen ez fokozta a zajt, az izgatottságot.

S ebből a széditő zsivajtól hirtelen éljenzés szakadt ki.

Kinek szólt?

A lejtős lejáraton akkor közeledett a völgybe *Széll* Kálmán. A miniszterelnök? Még az. Vagy talán már tudják, hogy nem az, mert hiszen az obstrukció türi az éljenzést. Sőt ha jól nézi az ember, csak egy kis biztatás kellene s maga is éljenezne. Pedig alig pár napja, hogy beszélni sem engedték, szóhoz jutni nem engedték. Most pedig éljenzés kél jöttére s eltart az ováció percekig. Az emberek fölugrálnak, tapsolnak, éljeneznek — nem kell hozzá tulzás, hogy az ember azt mondja: „legnagyobb diadalaiért nem ünnepelték ugy Széll Kálmánt, mint most, amikor állitólag megbukott!"

A félkör háromnegyed karéja tapsolt. Öt percig zavartalanul. Akkor a szélsőbalon egypár ember magához tért s észrevette, hogy a karzat még meg is itélheti a szélsőbalt, mert ugy elszontyolodik.

S fölkiáltottak néhányan:

— Szép temetés!

— Meg is érdemli!

— *De holnap éppen igy fognak tapsolni Tisza Istvánnak!*

Helyben volnánk. Azt mondták az obstrukciós hősök, hogy szép temetése van Széll Kálmánnak. Erről csakugyan eszünkbe juthatott, hogy itt voltaképpen temetés folyik. Ez a nagy tömeg: gyászkiséret. Egy „bukott" miniszterelnököt kisér sirjába. Hát lehet, hogy ami történt, csakugyan szép temetés akart lenni. De furcsa temetés volt, az bizonyos. *Mert itt a gyászkiséret feküdt a kriptába, akit pedig odakisértek, mosolyogva sétált haza otthonába, hogy végre valahára egyedül legyen, kipihenje magát.*

Tessék csak megfigyelni.

Széll Kálmán miniszterelnök szót kért. Mélységes csönd támadt. A zakatoló völgy, a roskadozó karzat: csupa figyelem. S a miniszterelnök röviden, szárazon jelentette be, hogy annak idején egy föltételét szabta a maga politikai magatartásának. Hogy az arra hivatott tényezők teljes összhangban álljanak mellette a harcban. Minthogy pedig ugy kellett meggyőződnie, hogy ez a teljes összhang ma nincs meg: *ő és a kabinet beadta lemondását.*

— Több szavam erről a helyről nincsen.

Ennyi volt jóformán az egész. Jobbról éljenzés, taps; balról tiszteletteljes csönd. De ez nem is meglepő. Következett azonban a pártok nyilatkozata. Sorra emelkedtek fel *Kossuth* Ferenc,

---

mult év tavaszára. Akkor állt Széll Kálmán hatalmának és dicsőségének tetőpontján. Mult évben, március 6-án, egy kihallgatás alkalmával a király saját kezével tüzte fel Széll Kálmán mellére a Szent-István-rend nagykeresztjét, — s egy hónapra rá egy pártközi lakomát rendeztek a Park-klubban a Széll Kálmán tiszteletére. Ezen nemcsak a szabadelvüpártnak minden árnyalata vett részt, hanem huszonhárman voltak ott a függetlenségi párt soraiból is. Az ünnepi beszédet gróf *Zichy* Jenő mondta. S hogyan felelt Széll Kálmán erre az üdvözlő beszédre? Ugy felelt-e mint egy Caesar, akit diadal-szekéren visznek körül? Nem ugy felelt. Hanem ugy felelt, mint egy *látnok*, aki éppen akkor, mikor a *jelen* a dicsőség aranyfüstjével kábitja el, akkor tud legtisztábban látni a jövőbe.

„A serdülő ifju lelkesedésének lángja mellett olvadtam össze a parlamenti harcokban a közélettel és ma is ugy tekintem magamat, mint a parlamentnek munkását, aki ma véletlenül primus inter pares, előljár a munkában."

„Azt a meggyőződést szivtam magamba parlamenti pályám kezdetétől fogva és ez csak mindinkább megerősödött bennem, hogy amig *másutt* a parlamentárizmus az alkotmányos szabadságok és a közhatalmak egybeolvadásának elfogadott formája, *nálunk ennél sokkal többet jelent.* Nálunk egyenesen a magyar nemzeti államnak, a magyar nemzetnek és a magyar faj történelmi, elévülhetetlen jogon alapuló államalkotó hivatásának *biztositéka.*"

„*Nagy kincse ez mindnyájunknak: minden párté,* nagyé és kicsinyé, *többségé és kisebbségé.* Féltékenyen őriznünk kell ezt mindnyájunknak, mert *felelősek vagyunk érte a nemzetnek, mely ránk bizza e kincset.* A politikai harcok hevében sebeket adhatunk és kaphatunk mindnyájan: *egyen nem szabad sebet ejteni, a parlamentárizmuson.* Ez az a felfogás, mely engem vezet; ezzel kell a küzdtérre lépnünk; és ekkor, *ha elesünk is, mi baj van benne?* Egy vagy több ág lehullhat a nemzet élőfájáról: csak a törzs maradjon meg épen, hogy kiállhassa az idők viharát."

„Mondják, hogy az az ut, melyre lépnem kellett, *a csillagokhoz is elvihet, de sohasem felejtem, hogy az ut, melyen járok a tarpéji szikla mellett vezet el.* Tudom, hogy az az örökösen zakatoló gép megőrölt sokakat, megőrül és elmorzsol engemet is. De mi baj van ebben, ha az országnak haszna lesz belőle?"

„Kötelességemet teljesiteni fogom; csak addig maradok e helyen, mig azoknak megfelelni képes vagyok. Azontul nem. De addig igen."

Ime! igy beszélt *Széll* Kálmán, azon a magaslaton, ahol mindenkit elkápráztat a dicsőség mámora és a hódolat nektárja. Mindenki különösnek találta akkor, hogy Széll Kálmán az ünneplés zajában ily elégikus hangulatba esett. S ugy találták, hogy ez a beszéd nem illett a *jelen* pillanathoz. — Pedig ugy-e illett? — Ugy-e, hogy Széll Kálmán tisztán látott? — Nemcsak a jelent látta, hanem a jövőt is! De amily tisztán látott, éppen annyira tisztában volt önmagával is.

Bezárult-e a harminchatéves politikai pálya a mai nappal Széll Kálmán mögött? — S fájhat-e neki az a csalódás, mely akkor érte, midőn mindenben igazán cselekedett és midőn mindenben igazolva lett? — Sem az egyik, sem a másik kérdés nem türi meg az igent. E pillanatban ugy látszik, mintha a magyar nemzetnek tragikuma lenne, hogy a Széll Kálmán kormányzási szelleme és rendszere nem tudta a kibontakozást biztositani. De nem jelent-e biztositékot a *jövőre* nézve, hogy midőn valaki a kormányhatalomtól megválik, erősebb lett, mint volt, midőn a kormányhatalmat kezében tartotta. Nem jelent-e biztositékot, hogy Magyarországnak ismét van egy olyan erkölcsi nagysága, mint amilyen egykor *Deák* Ferenc volt? Nem jelent-e biztositékot, hogy a tanitvány nemcsak tiszta intenciókban, nemcsak bölcseségben és jóságban, hanem tekintélyben is elérte a Mestert? — S nem a Gondviselés akarta-e, hogy ilyen tényező ismét éljen Magyarországon, — ha netalán *még az eddiginél is nehezebb idők következnének?*

E kérdések önkéntelenül támadnak — s kényszeritve sem tünnek el. S annál kevésbé, minél inkább be fog vésődni az egész nemzet emlékezetébe az a magasztos és fölemelő kép, mely ma egy távozó miniszterelnök bucsuját kisérte. Ez a bucsu nem a végleges elválást jelentette, — hanem csak egy kis félrevonulást a — *viszontlátásig!*

gróf *Zichy* János, *Szederkényi* Nándor (az ismert ellenzéki pártok ismert vezérei) és ugyanabból a hangnemből, de legalább is szokatlan gyászbeszédet mondanak. Éltették azt, akit megöltek, és halált kiáltottak arra, akit ők segitettek világra. Egy világért sem mondották, hogy Széll meghalt vagy megbukott; azt mondták, hogy feláldozta magát. És csak dicséretet mondtak róla. Ellenben mindnyájan, még a distingvált Zichy János is a legmesszebbmenő harcot jelentették be Széll utóda ellen. Éltették azt, aki meghalt, és kést fentek az ellen, aki még meg sem született. No de ez még nem volt a legkülönösebb. Jött furcsább is.

Hogy az ellenzéki vezérek sorában *Ivánka* Öszkár is szót kért: azon lehet tünődni. De ez csak pikantéria.

Megszólalt azonban *Ugron* Gábor is, Beöthy Ákos mellett a komolyabb egyedül való politikus. Kivágta a nagy szót, hogy a helyzetért a korona felelős, mely személyi politikát folytat s parancsok regisztrálását szeretné a törvényhozástól. Ez az Ugron hangja volt és senkit sem lepett meg. De a bevezetés után mást is mondott. S az már nem az Ugron hangja volt, hanem — hogy is mondjuk — az eleven történelemé.

— *Sajnálom, hogy olyan nemes ellenfélnek, mint Széll Kálmán volt, buknia kell!*

— *Gyönyörüség volt vele a harc, mert müvésze és mestere a vitatkozásnak!*

Ezeket mondta Ugron. S mondott még valamit:

— *Nem követ dobok én utána, hanem virágot!*

Nos — az egész parlament ezt tette ma. Ezt fogja tenni az ország is. Nem követ dobott utána, hanem virágot. Nem temette, hanem éltette, Hogy ezzel az obstrukció önmagát fektette a kriptába, azt csak közbevetőleg jegyezzük meg. Faktum, hogy egyetlen kő nem röpült a távozó miniszterelnök felé s hogy az a varázsló, akit Széll Kálmánnak neveznek, megbabonázta ezt az egész parlamentet, mely a sablonossá vált közmondás ellenére *nem a távozónak adta a követ s az érkezőnek tartotta a virágot, hanem éppen megforditva.* Másutt és máskor megy minden a régi recept szerint: „meghalt a király, éljen a király“ — a magyar parlamentben ma ugy hangzott ez a mondás: „Ezt az embert temessük el? Nem. Veszszen, aki helyébe törekszik!“

Hát hiszen igaz, hogy ebbe valami kis félelem is belejátszott. Az obstrukció talán másképpen is tudott volna parentálni és a parentálásnak örülni. De az a hir, hogy Tisza István jön: megfagyasztotta az obstrukció ajkán az örömöt. S igy történt, hogy az obstrukciós tábor ma az örömnyilvánitások skáláját egészen uj válfajjal gazdagitotta: *a konsternált örömmel.* Ilyen rémült örvendezőket még nem látott a világ.

De folytassuk a nap krónikáját. *Széll* Kálmán azt mondta volt, mikor az ülés elején lemondását bejelentte: „több szavam erről a helyről nincsen!“ S ime ötödfélesztendős kormányzatának utolsó percében kellett elkövetkeznie, hogy egyszer olyat igért, amit nem tarthatott meg. Mégsem az volt utolsó szava a miniszterelnöki székben! Az Ugron beszéde s kivált annak a koronára vonatkozó passzusa kényszeritette, hogy az utolsó szó után a legutolsót is elmondja. S egy csudálatosan szines, az egész hallgatóságot fölhevitő beszédben olyan himnuszt mondott a legalkotmányosabb királyról, férfias szavára való hivatkozással ugy mutatta be a királynak az egész krizis rendjén tapasztalt állásfoglalását, hogy *az egész Ház percekig éljenezte a királyt* s később még *Kossuth* Ferenc is szükségét érezte, hogy a függetlenségi párt királyhűségét hangsulyozza. De midőn a király képét ilyen fönségesen rajzolta meg a bucsuzó miniszterelnök, egyben emelt hangon diktálta be a közvéleménybe *az ő politikai testamentumát.*

Még fölhevülésünkben is kiméljük a királyt!

Őrizzük a korona és nemzet egymáshoz való viszonyának összhangját!

Jöhetnek s talán jönnek is nehéz idők, mikor ez az összhang drága kincsünk lesz!

Utolsó kérése nem magáért volt. De őt ünnepelte miatta a törvényhozás. Meghatva és ujjongva fogták körül a bucsuzó miniszterelnököt s hogy ez a meghatottság szokatlan területre, az ellenzéki lelkekre is átcsapott, azt akaratlanul is elárulta *Rátkay* László, aki a nagy, meleg tüntetés alatt sokáig nem jutott szóhoz, de végre odaszólt saját pártjának, hogy „mért ez az elégikus hangulat, holott Széllnek a katonai javaslatok miatt meg kellett buknia!“ Ez egészen ugy hangzott, mintha azt mondaná:

— *Ne sirjatok, fiuk, hiszen mi győztünk! Ne busuljatok, hiszen mi örülünk!*

Bizony furcsa, hogy erre figyelmeztetni kellett az obstrukciót. De furcsa volt ez az egész mai hangulat. Aki győzőnek érzi magát, lehorgasztja fejét. Akit bukottnak hirdetnek, tapsok között nő a vállaik fölé s maguk kinálják oda a vállaikat, hogy fölemeljék. És ha nem is furcsa, de teljességgel uj jelenség a mi parlamentünkben, hogy egy kormány, amikor távozik, a tiszteletnek és elismerésnek, a szeretetnek és ragaszkodásnak szinte több tanujelét tapasztalja, mint amikor helyét elfoglalta. Sok kormány jött rózsák között és távozott kövek záporában. Ez a kormány rózsák között jött s rózsák között megy. A rózsák nem hervadtak el, a kormány sem. S látván ezt a nevezetes válást, mely mindenkinek fáj, akaratlanul is fölmerül az emberben a kérdés: mi lehet az oka, hogy ez az államférfi, aki mindenkit le tudott kenyerezni a csodálatos modorával és szeretetreméltóságával, még sem tudta hiveit ugy együtt tartani, mint elődjei közül akárhányan, akiknek egyénségében századrészannyi varázs sem volt? Szinte érthetetlen. Azt mondta ma Széll Kálmán, hogy eldobta magától a hatalom eszközeit. Nincs-e ott valahol, az eldobott hatalmi eszközök között — a rejtély magyarázata is? Valami tarisznya, amiben egyéb is volt, mint szeretetreméltó modor?

Már késő: ne firtassuk. Rakjuk le a pontot. A teremben, a folyosón s lenn az utcán csupa éljenzés kisérte a távozó miniszterelnököt. Hová kisérte? Rövid pihenőre? Hosszu nyugalomba? Vagy talán már a történelembe?

Nem tudjuk.

De Széll Kálmán mosolyogva ment utjára. És van oka mosolyogni . . .

A képviselőház ülése junius 16-án.

— Kezdete délelőtt 10 órakor. —

Elnök: Daniel Gábor.

A *kormány részéről jelen* vannak: *Széll* Kálmán miniszterelnök, *Lukács* László, *Plósz* Sándor, *Wlassics* Gyula *Darányi* Ignác, *Lang* Lajos, *Cseh* Ervin.

Elnök megnyitja az ülést. (Hosszantartó, zajos felkiáltások a jobboldalon és a középen: Eljen Széll Kálmán! Hosszantartó taps.) Jelenti, hogy a miniszterelnök kiván nyilatkozni.

(A kormány lemondása.)

Széll Kálmán: T. képviselőház! A tegnap bejelentett politikai nyilatkozat megtételére kérek a t. képviselőháztól szót. (Halljuk! Halljuk!) Röviden, egyszerüen és szárazon fogom azt a nyilatkozatot megtenni, olyan egyszerüen és olyan szárazon, amint erre előadásban és hangban csak képes vagyok. Szoritkozom minden körülirás nélkül, minden fejtegetés mellőzésével annak az állásfoglalásnak az előterjesztésére, amelyre én és a kormány, amelynek élén állok, magunkat elhatároztuk. En többször kifejtettem a t. képviselőház előtt annak a politikának elvi irányát, indokait és módszerét, amelyet az előállott parlamenti helyzetben a t. tuloldal által kifejlett ellentállás leküzdésében a magam részéről alkalmazandónak tartottam. Elejétől fogva azt a feltételt tüztem ki és állitottam fel ezen politikai alkatelemének, hogy az csak ugy jogosult és helyes, csak ugy folytatható és vezet sikerre és általában csak ugy lehetséges, ha azon alapon vihető, amelyre az ellenzék magatartása által kényszeritve rá kellett helyezkednem és ha ugy vihető, amint megkoncipiáltam: ha annak nemcsak elvi irányára, de módszerére és az egész eljárásra és ezen módszer mértékére és határaira nézve is minden tényezőben megvan a teljes belenyugvás, a tökéletes egyetértés és a teljes összhang; oly összhang és oly egyetértés, amely teljes azonosságot és teljes kongruenciát jelent, amely minden eltérést kizár, mert ez a politika a felfogásban való minden hullámzást kizár és az alkalmazásában való legkisebb ingadozást sem türi el. (Ugy van! a jobboldalon.) Május 2-án volt szerencsém a t. Ház előtt kijelenteni, — már előzőleg is és azóta is hivatkoztam erre — de talán akkor jelentettem ki olyan modorban, amely leginkább kidomboritotta az én tántorithatatlan álláspontomat, hogy csak addig maradok ezen a helyen, ameddig ugy látom, hogy ennek a feltételnek és ennek a feltevésnek lehetősége nemcsak megvan, de az teljesen biztositottnak is látszik. Arról vagyok ma meggyőződve, hogy ez az egyetértés az én polikám módszerére és alkalmazására nézve nincsen meg olyan mértékben, amely szükséges arra, hogy azt a küzdelmet én erről a helyről folytathassam, s éppen azért jelentem a t. képviselőháznak, (Halljuk! Halljuk!) hogy mult vasárnapon ő császári és királyi apostoli Felségének a magam részéről beadtam lemondásomat és beadtam a kabinet lemondását is. Ő császári és apostoli királyi felsége ezt a lemondást ugyanakkor elfogadni kegyeskedett. És ezzel a válság reám néze befejezett ténynyé vált. Nekem erről a helyről több szavam nincs, nem is lehet. Nem érveltem most semmivel, sőt fejtegetésekbe sem bocsátkoztam egyszerüen és szárazan elhatározásomat terjesztettem elő a t. háznak, hogy azt szives tudomásul vegye.

Arra kérem a t. képviselőházat, méltóztassék elhatározni, hogy eddig is, amig az uj kormány megalakul, üléseit felfüggeszsze. (Egy hang a szélsőbaloldalon: Meddig? Élénk, hosszas éljenzés és taps a jobboldalon és a középen. Mozgás és zaj a szélsőbaloldalon.)

Pichler Győző: Azért bukott meg, mert a szabadelvüpárt nem volt tisztességes! (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon. Nagy zaj a jobboldalon.)

Polónyi Géza: Majd meglátjuk azt az uj módszert. (Zaj.)

Holló Lajos: Csak próbálják ki azt az uj módszert! (Nagy zaj. Elnök csenget.)

(A pártvezérek.)

Kossuth Ferenc: T. képviselőház! (Halljuk! Halljuk!) teljes tisztelettel a Ház engedelmét kérem arra, hogy egy pár szót én is szólhassak. (Halljuk! Halljuk!) Alkotmányos szempontból sem én, sem pártom nem vonjuk kétségbe a koronának azt a jogát, hogy azt tisztelje meg bizalmával, akit erre méltónak lát. De azt az elvet is hangoztatnom kell, hogy alkotmányos fogalmak szerint olyan férfiut kellene megbizni a kormány vezetésével, aki a többség bizalmával dicsekedhetik.

Barabás Béla: Mindegy nektek akárki. (Nagy zaj a jobboldalon.)

Gajári Géza: Tegnap még nem volt joga a többségnek, ma már van? (Nagy zaj. Halljuk! Halljuk!)

Elnök: Csendet kérek, t. Ház.

Kossuth Ferenc: Azt a megjegyzést kell azonban tennem, hogy a törvénynek tiszteletbentartása képezi a nemzetek és az uralkodók legnagyobb biztonságát és legnagyobb erejét. (Általános élénk helyeslés.) Ebből a tételes igazságból kiindulva, már most kötelességem pártom nevében kinyilatkoztatni, hogy ha esetleg olyan kormány jutna az ország ügyeinek élére (Mozgás. Halljuk! Halljuk! jobbfelől.), amely kormány a törvényeket tiszteletben nem tartaná, (Zaj. Mozgás a jobboldalon. Halljuk! Halljuk! a szélsőbaloldalon.) amely az országgyülést például ex-lex állapotban feloszlatná, amely esetleg az ujoncozást ex-lex állapotban és törvény nélkül megkisérelné és amely a házszabályokat iparkodnék ugy revideálni, hogy lehetetlenné váljék ebben a Házban ... (Zaj. Nyugtalanság a jobboldalon. Hosszantartó nagy zaj a szélsőbaloldalon. Felkiáltások: Kilökjük azt a kormányt. Elnök ismételten csenget.) a nemzet érdekeit megvédelmezni, amire jöhet még idő, lehet még szükség és talán azok között sokan, akik a tuloldalon ülnek és hazafiak, — hiszem, hogy mindazok — ilyen körülmények között a házszabályoknak előnyeit fel fogják velünk együtt használni arra, hogy a megtámadot hazát megvédelmezzék, ha tehát olyan kormány akad, amely ilyen merényletet elkövetne, már előre is bejelentem, hogy ellene a függetlenségi párt minden alkotmányos eszközzel, de egész erejével küzdeni fog. (Hosszantartó helyeslés és taps a szélsőbaloldalon.) Zaj, nyugtalanság a jobboldalon.)

Gróf **Zichy** János: T. képviselőház! (Halljuk! Halljuk!) Méltóztassanak megengedni, hogy a miniszterelnök urnak iménti felszólalására én is pártom nevében megtegyem megjegyzéseimet. Nem akarok részletesen foglalkozni beszédével, nem is akarom rekapitulálni az elmult parlamenti harcnak megtehetősen hosszu történetét, azonban hangsulyozni akarom, hogy meggyőződésem, hogy ha a kormány, annak idején, amikor mi az indemnitási vita alkalmával egész lojálisan kijelöltük a kibontakozáshoz vezető utat, arra rálép és nem zárközik el az elől görcsösen és hermetice, meggyőződésem, hogy máshova konkludált volna ma, midőn önmagát áldozza fel a nélkül, hogy a krizis által okozott bajt és betegséget orvosolni csak megkisérlette volna is. (Ugy van! Ugy van! a néppárton.)

T. képviselőház! Mi ennek a kormánynak őszinte és határozott ellenfelei voltunk, mindazonáltal sajnálatunkat fejezzük ki a fölött, hogy a jog, törvény és igazság kormányának és uralmának ilyen körülmények között kellett romba dőlni. (Helyeslés a néppárton.) Romba kellett dőlnie most, abban a pillanatban, amidőn a legfontosabb közgazdasági kérdések várnak megoldásra. (Élénk helyeslés a jobboldalon és a néppárton.) Oly közgazdasági kérdések, amelyek a nemzet egész anyagi életét érdeklik és amelyeknek megoldására a kormányelnök hazafiságában garanciát találtunk volna. (Élénk helyeslés és éljenzés a jobboldalon és a néppárton.)

T. képviselőház! Azonban ugy reméljük, hogy ezen romokból uj élet fog fakadni, amennyiben megleszünk az előfeltételek esetleges uj pártalakulásokra, uj élet annyiban, amennyiben ezen parlamentnek életképessége visszaáll, uj élet annyiban, amennyiben a nemzet életerejének egyensulya ismét rendbe jön.

Egyet azonban méltóztassanak megengedni, hogy egészen határozottan kinyilatkoztassam pártom

nevében és megbizásából (Halljuk! Halljuk!) és ez az, hogy ha a kormány lemondása ez alkalommal a régi rendszer ujjászületését jelentené, akkor vegye tudomásul a nemzet azt, hogy ezen rendszerrel szemben bennünket a legerősebb legyverekkel küzdő, legelső sorokban fog találni. (Hosszas, élénk helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.)

Különben elfogadom a t. miniszterelnök ur inditványát. (Élénk helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.)

Szederkényi Nándor: T. képviselőház! Amily száraz, kevés szavakkal jelentette be a miniszterelnök ur, hogy eddigi módszere az alkotmányos tényezők mindegyikénél helyeslésre nem találván, beadta lemondását, épp oly kevés és száraz szavakba foglalt nyilatkozatra szoritkozom én is e tekintetben. Sajnálattal láttuk mi is a t. miniszterelnök urnak módszerét, amely egy tetszetős parlamenti elméletbez oly következtetéseket fűzött, amelyeket a parlamenti élet lényege, a parlamenti életnek szelleme nem tür meg (Ugy van! Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon.), mert a parlamenti élet szelleme nem a numerikus, különféle házszabályokban körülirt, efemer többségi uralmat jelenti, hanem jelenti a nemzet közvéleményének szabad megnyilatkozását a parlamentben, a szabad megnyilatkozásban a kimeritő megvitatást, az érvek döntését és nem a numerikus leszavaztatás rendszerét. (Ugy van! Ugy van! a bal- és a szélsőbaloldalon.) A t. miniszterelnök urnak ezen módszere tehát amint minálunk nem talált helyeslésre, az alkotmányos tényezők egyikénél szintén nem talált helyeslésre, és a miniszterelnök ur beadta lemondását. Hogy ki fog most következni utána, azon feltevésen vagyok, hogy Magyarország földjén nem született és ez idő szerint parlamenti működést folytató oly egyén, aki az uralkodót a törvényenkivüli állapot folytatására vagy inaugurálására akarná birni, nem létezik. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Vagy ha léteznék, aki törvényenkivüli állapottal akarná ez ország dolgát tovább intézni, amint az előttem szóló rámutat, amelyben ma is vagyunk és ezt folytatólag választással vagy ujoncozással akarná tetőzni, akkor nemcsak az ország közvéleményénél, de főleg itt minálunk, ezen a helyen oly ellentállásra fog találni, amely ellentállásra bennünket nemcsak a törvény jogosit, hanem amelyet hazánk iránt érzett meleg szeretetünk, rokonszenvünk és a közjó érdeke egyenesen kötelességünkké tesz. (Élénk helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.) Ennyit akartam elmondani, tudomásul vevén a t. miniszterelnök ur bejelentését.

Csak egyre kérem a t. Ház elnökét: Minthogy ugyanis a t. miniszterelnök ur nem mondott határozott időt arra nézve, hogy meddigre napoltassék el a Ház...

Széll Kálmán miniszterelnök: Amig nem lesz uj kormány.

Szederkényi Nándor: Kérem, ebbe a bizonytalanságba nem nyugodhatunk bele. (Derültség a jobb- és baloldalon. Felkiáltások a bal- és szélsőbaloldalon: Igaza van!)

Széll Kálmán miniszterelnök: Ezzel már nem tudok szolgálni!

Ugron Gábór: Gonosz emberekkel van dolgunk. A Ház utóbb elnapolathatja magát ujra.

Szederkényi Nándor: Arra kérem a t. elnök urat. (Nagy zaj.)

Elnök (csenget): Csendet kérek, t. Ház!

Szederkényi Nándor: Arra kérem a t. elnök urat, hogy mivel sem az ország, sem a képviselőház egyáltalán a törvényhozás érdeke nem türi azt, hogy a képviselőház bizonytalan ideig elnapolva legyen bármi okból, legyen gondja a t. elnökségnek arra, hogy ha az elnapolás, illetve a kormányválság hosszabb ideig tartana a képviselőházat hivja össze; akkor módjában lesz a t. kormánynak ujra jelen lennie és ujabb elnapolást proponálni. Az akkori körülményekhez képest fogunk intézkedni a tennivalókra nézve. (Helyeslés a baloldalon. Felkiáltások: Szombaton!) Ezeket kivántam a t. Ház tudomására hozni. (Helyeslés a baloldalon.)

Ivánka Oszkár: T. Ház! (Zaj a bal- és szélsőbaloldalon. Felkiáltások: Melyik párt nevében beszél? Halljuk! Halljuk!)

Elnök (csenget): Csendet kérek! Ivánka Oszkár képviselő uré a szó.

Ivánka Oszkár: Szükségét érzem annak, hogy felszóljalak. Én a mai napot Magyarországra nézve szomoru napnak tekintem. (Igaz! Ugy van! a jobb- és baloldalon. Ellentmondás a szélsőbaloldalon.)

Polczner Jenő: Ugyan miért?

Ivánka Oszkár: Mert minden igaz hazafinak és minden tisztességes polgárnak szivét megdöbbenéssel tölti el, mikor azt látjuk, hogy az a kormány mely évtizedek óta az egyedüli, amely nemcsak a törvény betüjéhez, de az alkotmány valódi szelleméhez hiven igyekezett az ország ügyeit vezetni, ez a kormány kénytelen beadni a lemondását. (Mozgás.)

Polczner Jenő: A többség ejtette el! (Halljuk! Halljuk! a jobb- és baloldalon.)

Ivánka Oszkár: Ily nehéz viszonyok közt, t. képviselőház, nem is egy pártra, de nézetem szerint az egész magyar országgyülésre, mint elsőrendü feladat háramlik az a kötelesség, hogy azt az irányt, amelyet Széll Kálmán miniszterelnök a kormányelnöki székbe magával vitt, (Igaz! Ugy van! a jobb- és baloldalon.) a jog, törvény és igazság, a szabadság és a valódi szabadelvüség irányát vele eltünni ne engedjük. (Hosszantartó élénk helyeslés a baloldalon, középen és a jobboldalon.)

Holló Lajos: Erőszakkal semmi áron! Meglátjuk, hányan lesznek! (Élénk helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon. Zaj a jobboldalon. Elnök csenget. Halljuk a szélsőbaloldalon.)

Báró **Feilitzsch** Artur: Elfogadjuk!

Ivánka Oszkár: Bizalommal vettük körül, amikor azt a helyet elfoglalta, az ő kormányzása alatt és éppen az ő kormányzati működéséből folyólag a szeretet, a ragaszkodás és a bizalom irányában folytonosan fokozódott. Mi, akik ezt igy érezzük, melegebb szivvel, mint amikor azt a helyet elfoglalta, kiáltjuk feléje: Éljen Széll Kálmán! (Hosszantartó zajos éljenzés és taps a baloldalon, középen és jobboldalon.)

Ugron Gábor: T. képviselőház! (Halljuk! Halljuk!) Nem tartozom a politikai pártok egyikének szervezetéhez sem, elveimnek hive vagyok minden politikai kötelék nélkül, a nélkül, hogy bármit reménék, vagy várnék. Akik itt a Ház szine előtt és érzem, hogy kötelességem legjobb tehetségem szerint felszólalnom azért, hogy ne legyen félreértés. Ki legyen zárva a dolgoknak nem ismerése, nehogy azt higyje bárki ebben a Házban, hogy a kabinetnek lemondása vagy az ellenzék folyó küzdelmének hosszassága valami belső nézet- és véleményeltérés különbségéből származik. Nem uraim! Itt a kérdés lényege az, hogy személyes uralmat folytat a korona. (Zajos helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon. Élénk ellentmondás a jobboldalon.)

Széll Kálmán: Nem ugy van!

Ugron Gábor: Ez a nép azért nem tudja lerázni békóit, azért nem tudja erejét fölszabaditani és a tényleges hasznos munkára forditani. Mind az az alkotmányosság, amelyet hirdetnek, amelyet dicsérnek, látszat, képmutatás a személyes uralom takarására. (Zajos helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon. Zaj a jobboldalon.)

Ha azt akarják, hogy az ország szabadon fejlődjék, maga a nemzet a maga utját megtalálja, le kell dobni, le kell tépni ezt az álarcot. (Zajos helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon. A valóságos alkotmányosságnak kell uralkodnia. (Élénk helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.) Nem arra való a törvényhozás, hogy a királyi akaratokat minden megbirálás és vélemény nélkül törvénybe iktassa. (Élénk helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.) Mi a nemzetnek vagyunk törvényhozása, nem pedig egy felső akarat regisztrálására összegyüjtött testület. (Igaz! Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon.) A mely pillanatban az alkotmányosság igazi és valódi alapjára térünk, a nemzetnek valódi erői és törvényei nálunk érvényesülni fognak. A nemzetek élettörvényei pedig azt tanusitják, hogy harmincöt éven keresztül sem közjogi, sem belkormányzati, sem általános politikai intézkedésekben ugyanazon elvek és ugyanazon nézetek változás, haladás és fejlődés nélkül, mintegy megcsontosulva megkövesülve nem állhatnak fenn, mert a nemzetek érdekei, folyton változó körülményei uj és uj átalakitások, uj és uj intézmények felállitását, uj és uj szellemben való megifjulását kivánja. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Aztán annak a mi a nemzet fejlődésére szükséges örökké egy felsőbb akarat állja utját. (Élénk helyeslés a bal- és a szélsőbaloldalon.)

(A legutolsó szó.)

Széll Kálmán: T. képviselőház! (Halljuk! Halljuk!) Én az imént azzal zártam szavaimat, hogy többet e helyről nem fogok szólani. (Halljuk! Halljuk!) De rajtam is bekövetkezett kénytelenségből, ami sokszor bekövetkezik az életben, hogy az utolsó szót egy legutolsó követi. De ne vegye tőlem a t. képviselőház rossz néven, ha kényszeritve érzem magamat azon felszólalás után, amely az imént elhangzott, elmondani válaszul azokat, amik szivemen feküsznek (Halljuk! Halljuk!) és amiket ezen felszólalás után én el nem hallgathatok. Az én t. képviselőtársam nem abban keresi a válság indokát, amit én tiszteletteljesen, szárazon, röviden, de, gondolom, az indokok kellő és szabatos kifejtésével elmondtam. (Tetszés a jobboldalon. Zaj a szélsőbaloldalon.) T. képviselőtársam másutt keresi. (Zaj) Hát talán csak megtehetnék a t. tuloldalon, hogy utolsó felszólalásomat e helyről nyugalomban, csendben hallgassák meg. (Halljuk! Halljuk!) Ezt talán kérhetem. (Halljuk! Halljuk! a szélsőbaloldalon.) Nem kértem türelmet és nyugalmat addig, a mig a csatában mint küzdőtelek álltunk egymás ellen; ma az elválás órájában talán megillet engem az a jog, hogy kérjem önöket és legyenek szivesek meghallgatni. (Halljuk! Halljuk!) Hát nem ugy van, amint t. képviselőtársam mondja. Az indok, a miért a válság kitört, a miért én ezt a válságot lemondásommal előidéztem, egyedül és csak az, amit hiven előterjesztettem. Én vagyok egyedül birája a magam eljárásának. Ez önt, t. képviselő ur, meg nem illeti. A válság lefolyásáról és indokáról pedig, ami személyemet illeti, én tehetek egyedül hü tanuságot. Ezt másnak át nem engedem. Nem személyes politikája ez a koronának, nincs igaza a képviselő urnak. Higyjék meg nekem önök, ebben az ünnepélyes órában, hogy én, ha ugy tudnám, hogy a t. képviselő urnak csak egy szemernyi igazsága is van, megmondanám. De nincs igaza. Tiltakozom ellene. (Tetszés a jobboldalon.) Én a magam részéről 35 év óta, mióta politikai pályám tart, azt tapasztaltam ő Felségénél és ezen majdnem négy és fél esztendei kormányzatom alatt is, hogy ő a legalkotmányosabb király. Ezt állitom, ezt hirdetem. (Kitörő zajos felkiáltások a jobboldalon: Eljen a király!) A legalkotmányosabb király, aki valaha, nemcsak a Habsburgok sarjából, Magyarország trónján ült (Élénk éljenzés.) és legtöbb őre (Halljuk! Halljuk!) a magyar alkotmánynak és gondozója a magyar államnak. (Élénk tetszés a jobboldalon.) Soha egy pillanatig sem éreztem az ő nyomását arra, mit cselekedjem és mit hagyjak el, soha, egy percig sem befolyásolt alkotmányos jogaimnak gyakorlásában és kötelességeimnek teljesitésében és ezen törvényjavaslat előterjesztésében sem, ezen törvényjavaslat képviseletében sem, és azon küzdelemben sem, amelyet önökkel folytattam. És az elválásnak abban az órájában, amely vasárnap az ő szobájában lefolyt — ezt mondom önöknek, mint váló miniszterelnök mondom önöknek, mint férfi, becsületemre, (Élénk éljenzés a jobboldalon.) — ugy folyt le a köztünk való beszéd, amely komoly volt természeténél, tartalmánál, horderejénél és formájánál fogva is, hogy ő felsége nem titkolt előtttem semmit, én sem palástoltam előtte egyetlen gondolatot sem, — és teszek tanuságot mellette, és öntudatosan teszem, komolyan, meggondolva, hogy az események nem fognak engem megcáfolni; ő felsége között és köztem minden a legalkotmányosabb módon folyt le, a legalkotmányosabb módon nemcsak formailag, nemcsak külsőleg, hanem tartalmilag is; a magyar alkotmányért, Magyarország üdvéért aggódó atyai szivet és fennköltt gondolkozást tapasztaltam ott most is, mint mindig.

Azok, amelyért én távozom, amiért én lemondásomat beadtam, amiért lemondásom elfogadtatott az volt, amelyet előterjesztettem, más nem. És még ha nézeteltérés forogna is fenn az eljárásra és módszerre nézve az egyes tényezők között, — itt is némelyeknél (A jobboldalra mutat) volt és van eltérő felfogás —: ebben sem nyilvánul semmi, a legkisebb sem, ami csak messziről igazolná azt, amit a képviselő ur mond. Abszolute nem. Hiszen az eljárásra nézve itt is, ott is van és lehet különböző felfogás. És én arra kérem a t. képviselőházat, hogy ne azon helytelen impresszió alatt távozzék, amit a t. képviselő ur szavai kelteni akartak és alkalmasak, hanem annak az impressziója alatt oszoljék el, amit talán az én gyenge, de erős meggyőződéssel mondandó szavaim kelteni alkalmasak. A képviselő urnak nincs és százszor nincs igaza.

Jöhetnek nehéz idők, amint talán jönnek és ezeket a nehéz időket talán még sulyosabbak válthatják fel; egynek azonban nem szabad jönni: hogy a korona és a nemzet között ellentét és összeütközés fejlődjék. A nemzet és korona egyetértő összeolvadásában fekszik Magyarország üdve, (Hosszantartó élénk helyeslés és taps a jobboldalon) a magyar állam ereje, a magyar szabadság, a magyar alkotmány biztositéka.

Barabás Béla: Mi is ezt mondjuk!

Széll Kálmán: Meg kell keresni... (Zaj. Halljuk! Halljuk!)

... Sértek talán valakit ezzel? Háboritok ezzel valakit felfogásában, vagy kedélyében? (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Nem!) Hát akkor hallgassanak meg!

Ugron Gábor: Helyeseljük mindnyájan!

Széll Kálmán: Testamentumom ez és érdemes talán arra, hogy meghallgassák önök és meghallgassa a nemzet. (Halljuk! Halljuk!) Ne adja isten, hogy valaha oly idők következzenek be, amikor a két nagy tényező között, amely a magyar államot, a magyar nemzetet a mi nagy közjogi, ősi fellogásunknál fogva alkotja, — mert a mi közjogi hagyományaink szerint korona és nemzet egy, — valaha eltérés, disharmonia és összeütközés álljon elő. Ne adja ezt az isten, mert ez lenne a legnagyobb csapás, ami Magyarországot és a dinasztiát érhetné. Ezt óhajtom lelkem mélyéből és szivem melegével és remélem is. A korona bölcsesége, törvénytisztelete, alkotmánytisztelete és a nemzet józansága, belátása, törvény- és alkotmánytisztelete, az az érzés és meggyőződés, hogy dinasztia és nemzet, a trón és az ország elválhatlanul vannak nemcsak összefüzve, de egymásra utalva, válivetve találja meg azt az utat, amely bennünket ebből a bonyodalomból is kivezet. Minden kockára juthat, t. Ház, de ennek a nagy kincsnek, a nemzet s a korona közti bizalomnak, a nemzet s a korona összeforradásának nem szabad kockára jutni és áldozatul esni soha. (Hosszantartó élénk helyeslés és taps a jobboldalon.) Nem hiába irtuk fel ezeréves multunk megünneplésekor ezen palota ragyogó falaira, örök tanuságul azt a szent tételt, hogy a nemzet és korona közti bizalom és egyetértés az, amitől a jövő nemzedékek boldogulása függ. Ez legyen előttünk mindenben és mindenkor...

Ugron Gábor: Bécs előtt is!

Széll Kálmán:... és tartsunk távol mindent, hangban, kifejezésben, kifakadásban, érvelésben és bármi néven nevezendő felbuzdulásban, ami bár pillanatnyira is zavart hozhat e monarchikus összhangba. És ezért nem cselekedett helyesen a képviselő ur, midőn azzal a hanggal ezt zavarja és midőn téves, alaptalan tételét és valótlan vádját felállította. S ezért foglalok én állást azok ellen, amiket tőle hallottam és foglalok állást lelkem egész erejével és meggyőződésével. Ismernek engem erről és talán ismer mindenki és ismer az egész ország és talán vindikálhatom magamnak azt, hogy 36 esztendei politikai pályámon kiérdemeltem, hogy szavaimnak higyjenek, mert soha igaztalan szót nem mondtam, soha életemben hazugság és valótlanság az én ajkaimon nem jött ki. (Élénk helyeslés, éljenzés és taps a jobboldalon.) Soha sem tettem semmit, amit nem meggyőződésem diktált, soha sem hangzott el belőlem hang,

amelyet nem szivem, agyam, bensőm diktált volna. Nem szorult reám ő felsége, hogy én védjem az ő fenkölt és szentséges személyét; de tartoztam érzelmeimnek ezekkel, amiket előadtam. Ezzel kérem most a t. képviselőházat, hogy nekem higyjen és ne Ugron képviselőtársamnak és szivlelje meg azokat, amiket én mondtam. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

És még egyet. A t. képviselő ur jónak látta azt a tant állitani fel, hogy nem alkotmányosan, nem parlamentárisan folyt le ez a válság, mert mint mondja, bukjék a kormány, ha leszavazzák, de itt kell azt leszavaznunk. Hiszen ez az, amiért könyörögtem hat hónap óta, hogy itten buktassanak meg, itten szavazzanak le és itten engedjék a többség akaratának a megnyilvánulását, mert én ezt az alkotmányos módot akartam, mert itt a küzdelem porondján, itt a csata hevében akartam, ha a nézetem kisebbségben marad, elesni és nem másképpen. És ezt tőlem megtagadták önök, ezt tőlem megtagadta a tuloldal eljárása és obstrukcionális hadjárata. Ezt csak konstatálni akarom, mert konstatálni kell, mert tiszta valóság, azért tehát nem fogadhatom el (Halljuk! Halljuk!) azt, amit a t. képviselő ur mond, hogy most a kisebbséget is meg kell hallgatni a válságra nézve, hogy a kisebbséget is be kell vonni és azzal egyetértőleg kell a válságot megoldani. Nem szabad a kérdéseket, az elveket és a tényezőket deplaszirozni és egyik helyről a másikra átsanzsirozni; nem szabad az egyik tényező hatáskörét a másikéval felcserélni. (Ugy van jobbfelől.) A kisebbségnek megvannak a maga jogai, de megvannak természetes kötelességei is: harcolni, de levonni a következését annak, hogy kisebbség: és azért a törvényes többség akaratát elismerni kénytelen helyzeténél fogva. Ha többséget tud magának csinálni, ám csinálja azt meg odakint az országban vagy idebenn a házban. (Nagy zaj a néppárton és a szélsőbalon. Élénk helyeslés jobbfelől.)

Négy éven keresztül igyekeztem Magyarország közéletének tisztaságáért megtenni, amit lehet, törvényes, tisztességes, őszinte kormányzással. Biztositottam ebben az országban a szabad véleményt, a szabad mozgást, a tiszta levegőt és a szabad és tiszta választásokat, olyanokat, aminők 1865 és 1867 óta itt nem voltak. (Ugy van! a jobboldalon és középen.) Biztositottam ennek az országnak szabad megnyilatkozását; (Ugy van! jobbfelől.) biztositottam ezt a jogot az ország minden polgárára, minden tisztviselőjére és minden funkcionáriusára nézve. (Igaz! Ugy van!) Én tehát a hatalmi eszközöket önzetlenséggel, talán tulságos puritánizmussal és erkölcsi érzéssel kiadtam és ellöktem magamtól. (Ugy van! a jobboldalon.) A kisebbség pedig nem engedte meg azt, hogy ezen a tiszta alkotmányos alapon tovább haladjak. A helyett, hogy itt igyekezett volna alkotmányosan, parlamentáris uton megbuktatni, megakadályozott abban, hogy itt a Házban tegyen parlamentáriasan próbára, hogy kinek a részén van hát a többség és mit akar a nemzet törvényes képviselete; ahelyett utját állta működésemnek és munkámnak és mindennek; nemcsak utját állta annak, amit én akartam a képviselőház határozata alapján és amit ez a többség akart, hanem most még diktálni akar arra nézve is, hogy az legyen miniszterelnök, akit a kisebbség akar. (Ugy van! jobbfelől.)

Ez azonban a hatásköröknek összezavarása, és azoknak egészen megforditott körbe való juttatása, hogy a tényezők egyszer itt, másszor ott, de sohasem a maguk helyén s a maguk jogkörében érvényesüljenek, és mindig többet arrogálva magának, mint a mit törvényes hatásköre megenged, egyszer meg akarja akadályozni a többség akaratának megnyilatkozását és érvényesülését, aztán, ha ezen ellenállás miatt a parlamenti működés holt pontra jut s a parlamenti elv fejetetejére állitása miatt és a most előterjesztett indok miatt kénytelen voltam a következéseket levonni és lemondani: akkor ujból előáll Ugron t. képviselő ur egy másik, ismét helytelen teóriával, hogy t. i. a kisebbség, amely mindent megakasztott és a többség jogait paralizálta, részt akar magának a többség szerepéből és jogot formál, hogy vele mint kisebbséggel oldassék meg a válság. Hát ez eszmezavar. Ez hamis, ez helytelen tan, a parlamentárizmus lényegének félreismerése és meghamisitása lenne, (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon és a középen. Mozgás és zaj a szélsőbaloldalon.)

Ezeket kötelességemnek tartottam elmondani. Kérem, hogy azokat az igazságokat, amelyeket meggyőződésem egész melegével és erejével itt elmondtam, ez a Ház, a tuloldal, a többség és az ország megszivlelje: és ha én azzal a tudattal távozhatom el innen, hogy ennek hatása megvan ebben az irányban: akkor örömtelten, a kötelesség teljesitésének nyugodt öntudatával beszéltem utólszor ezen a helyen. (Szünni nem akaró zajos éljenzés és taps a jobboldalon és a középen.)

Holló Lajos: Minek engedik el, ha ennyire szeretik?

Kossuth Ferenc: T. képviselőház! (Halljuk! Halljuk!) Engedje meg a t. Ház, hogy még egyszer igen röviden szóljak. A mai nap ünnepélyes nap, amelyen egy mindenki által tisztelt férfiut látunk a hatalom polcáról távozni. (Halljuk! Halljuk! a szélsőbaloldalon. Mozgás jobbfelől. Felkiáltások jobbfelől: Ugy-e, most nehéz elválni tőle? Halljuk! a szélsőbaloldalon.) Ezen az ünnepélyes napon szóba hozatott a korona és a nemzet közti viszony. (Halljuk! Halljuk! A Ház e padjairól, a függetlenségi párt soraiból, és éppen én, ki akarom nyilatkoztatni azt, (Halljuk! Halljuk!) hogy a nemzeti ideálok megvalósitása, a magyar államiság teljes kiépitése és a királyhüség között nincsen ellentét. (Általános helyeslés.)

Rátkay László: T. képviselőház! (Hosszantartó nagy zaj a jobboldalon. Elnök csenget.)

Elnök: Sziveskedjenek helyeiket elfoglalni. (Zaj.) Rátkay László képviselő ur kiván nyilatkozni. (Folytontartó nagy zaj.)

Kossuth Ferenc: Halljuk az elnököt! (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Halljuk Rátkayt!)

Elnök: Méltóztassanak Rátkay képviselő urat meghallgatni!

Rátkay László: Széll Kálmán mint férfi irányában, teljes elismeréssel voltam és vagyok ma is; mint politikus irányában azonban, ellenzéki és harci fél voltam minden körülmények között. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.) Az ő bukásában tehát nem engedhetem azt az elégikus, szomoru hangulatot elterjedni a függetlenségi párton, aminőt az elterjesztett.

Elnök: Kérdem a t. Házat elfogadja-e a kormányelnök urnak elnapolási inditványát? Azt hiszem, kijelenthetem, hogy azt a Ház elfogadja, minélfogva a képviselőház üléseit az uj kormány megalakulásáig elnapolja és az ülés összehivásával az elnökséget bizza meg. (Helyeslés jobbfelől. Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Nem hallottunk semmit! Halljuk még egyszer!) Azt jelentettem ki, hogy a képviselőház a kormányelnök ur elnapolási inditványát elfogadja és az ülések összehivásával az elnökséget bizza meg. (Helyeslés a jobb- és baloldalon. Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Éljen a magyar hadsereg!)

Sziveskedjenek a mai ülés jegyzőkönyvét nyomban hitelesiteni.

Nyegre László jegyző: (Olvassa a jegyzőkönyvet.)

Elnök: Ha nincs észrevétel, a jegyzőkönyvet hitelesitettnek jelentem ki és az ülést bezárom.

Az ülés végződik déli 12 óra 5 perckor.

BELFÖLD

A sorozás. *Miskolcz*ról jelentik: *Borsodvármegye* közigazgatási bizottsága mai ülésén *Tarnay* Gyula alispán azt inditványozta, hogy kérjék fel a honvédelmi minisztert, hogy a sorozás julius elsejére kitüzött határidejét halaszsza el, mert a mai viszonyok között a közigazgatási hatóságok ujoncokat előállitani nem képesek. Elhalasztás esetén a későbbi határidőre kettős sorozó-bizottságok is működhetnek. Az inditványt elfogadta a bizottság.

A polgári perrendtartás. A *képviselőház igazságügyi bizottsága* tegnap délután 5 órakor *Sághy* Gyula elnöklete alatt ülést tartott. Miután az elnök az uzsoratörvényről és a kereskedelmi üzlet átruházásáról szóló javaslatokat bemutatta, a bizottság a polgári perrendtartás javaslatának tárgyalására tért át és a hátralevő szakaszok tárgyalását befejezte.

Sághy Gyula elnök az ülés berekesztése előtt kiemelte annak a nagy münek a jelentőségét, amelylyel a bizottság ezuttal foglalkozott. Óhajtja, hogy ezt a nagy munkát mielőbb koronázza az általánosan óhajtott siker s hogy az a lehető rövid idő alatt törvénynyé váljon. A nehéz munkáért és a nagy eredményért a bizottság elnöke és a többi elnöklő tag nevében is hálaját és köszönetét nyilvánitja első sorban a miniszternek és azután a bizottság azon tagjainak, akik buzgó és lelkiismeretes tevékenységgel közreműködtek a nagy mü létrehozásában.

Szivák Imre kijelenti, hogy bár a tárgyalások folyamán nem egyszer a javaslatéval ellentétes álláspontból kiindulva élesebb kritikát használt, ez alkalommal ugy a maga, mint az ügyvédség részéről meleg szivvel és őszinte elismeréssel csatlakozik mindazokhoz a szavakhoz, amelyekkel a bizottság elnöke e nagy javaslat jelentőségét méltatta. Az igazságügyi bizottság kebelében az egyéni szabad meggyőződés mindig pártszempontokra való tekintet nélkül, szabadon érvényesült. Az igazságügyminiszter ennek a bizottságnak ezt a hosszu tradicióját fenntartotta és ha ellennézetek merültek is fel, konciliáns egyéniségénél fogva mindig tisztelte a véleménynyilvánitás szabadságát. Hálaját fejezi ki a miniszter iránt és kéri, hogy ezt a meggyőződését a jövőben is tartsa fenn.

Neumann Ármin szintén csatlakozik a felszólalókhoz és köszönetet mond az elnököknek fáradságos és nehéz működésükért és az előadóknak is lelkiismeretes buzgóságukért. Miután *Vancsó* Gyula a miniszter munkatársairól is megemlékezett, *Plósz* Sándor igazságügyminiszter őszinte meleg köszönetét fejezi ki az irányában nyilvánult elismerésért, bizalomért és azért a becses támogatásért, amelylyel a bizottság tagjai őt a munkában segitették és a javaslaton javitani igyekeztek. Kivánja, hogy a nagy munka mielőbb törvénynyé váljék és eredményeiben mielőbb üdvös és áldásthozó legyen.

A magyarellenes mozgalom fiaskója. Akik idegenből szerzett fegyverekkel akartak a magyar államiság ellen törni, a román nemzetiségi izgatók: vereséget szenvedtek. Minden taktikájuk s orvtámadásuk megtörött az államkormányzás józanságán s kudarcukat ma már ott konstatálják, ahonnét támogatást vártak. A bukaresti lapok ugyanis egyértelmüleg konstatálják, hogy a magyarellenes mozgalom Romániában teljes fiaskót vallott. A román nép nem reagált a liga felhivására; az erdélyi románok tehát jövőre sem fognak Romániából segitséget kapni, hogy idehaza a magyarok ellen izgassanak. A bukaresti *Adeverul* erősen lepiszkolja Sturdza miniszterelnököt magyarbarát érzelmeiért és azt mondja, hogy Sturdzának tulajdonitható az, hogy *Romániában a magyarellenes mozgalom nem tudott gyökeret verni.* Sturdza ellenzéki korában a legnagyobb magyarfalónak mutatta magát, csakhogy népszerüséget szerezve, kormányra juthasson s mihelyt kormányra jutott, első dolga volt szakitani a nemzeti mozgalommal és azt árulással tönkretenni. A romániai lapok tudomást vévén a dobrai képviselőválasztásról, örömmel konstatálják, hogy a románok felbagytak a passzivitással és jövőre ők is részt fognak venni a magyar képviselőválasztásokban. A *Cronica* szerint a magyar parlamenti körök attól félnek, hogy a nemzetiségek parlamenti működése veszedelmes lehet Magyarország jövő politikai életének fejlődésére. — Mind e szemelvények világos bizonyságai annak, hogy a liga puskapora csak durrant és füstölgött, de kárt semmiben sem tett. És hogy nyilvánvaló immár a magyarellenes mozgalom kudarca, fantasztikus álmaiból is felocsudott a liga vezetősége. A magyar kormány politikájának a sikere, hogy a ligát tehetetlenségének tudatára ébresztette.

A verbászi mandátum. A verbászi kerületben az elhunyt *Hadzsy* képviselő helyére dr. *Csillag* Károlyt jelölték függetlenségi programmal.

A kormányváltozás.

— A *Budapesti Napló* tudósitójától. —

Budapest, junius 16.

A miniszterelnöknek a képviselőház mai ülésén tett bejelentésével a kormányválság forma szerint is bekövetkezett. A Ház üléseinek elnapolásával az események szintere egészen a király kabinetjébe és a politikai pártkörökbe helyeződött át az uj kabinet megalakulásáig.

A helyzet megismerése szempontjából fontosabb értesüléseinket a következőkben adjuk elő:

(Az uj miniszterelnök.)

A válság befejezését, amelyet mi már tegnap jeleztünk, ma hivatalosan is notifikálták. Amit mi tegnap mint már bevégzett tényt hirül adtunk s aminek már akkor csak a formai szankciója hiányzott, ma hivatalosan is azzá lett: a felség az uj kormány megalakitásával gróf *Tisza* Istvánt bizta meg, aki ezt a megbizást elfogadta. Ugyanabban az órában, amelyben *Széll* Kálmán miniszterelnök ma a képviselőháznak bejelentette a lemondását, Bécsben a királynál volt kihallgatáson gróf *Csáky* Albin, a főrendiház elnöke, őt követte gróf *Apponyi* Albert, a képviselőház elnöke, végül pedig gróf *Tisza* István következett, aki már mint dezignált miniszterelnök hagyta el a király kabinetjét. Mindnyájukat megelőzte báró *Fejérváry* honvédelmi miniszter, akit a király hosszabb kihallgatáson fogadott.

Gróf *Tisza* István, akinek a kormányalakitással való megbizását ma este félhivatalosan is notifikálják, holnap reggel érkezik haza báró *Fejérváry* Gézával együtt. A dezignált miniszterelnök nyomban érintkezésbe lép a szabadelvüpárt vezérférfiaival a kabinet megalakitása dolgában. A szabadelvüpárt körében az az általános vélemény, hogy gróf Tiszának sikerülni fog a megbizást teljesiteni. Ma este már különféle miniszterlisták voltak forgalomban, de ezek ma még tisztára kombinációk, amelyeket fölösleges reprodukálnunk. Mindössze azt emlitjük meg, hogy az a csoport, amely a *Nagy* Ferencnél tartott konferencián résztvett, élénken agitál a mellett, hogy

a volt nemzeti pártnak egy vagy két tagja tárcát kapjon.

Bécs, junius 16.

Gróf *Tisza* István egy hirlapiró előtt akként nyilatkozott, hogy a kabinet-alakitásra tényleg megbizást kapott, azonban terveiről nem szólhat, mert félreértés származhatnék abból, ha már most ilyen kérdésekről felvilágositást adna, holott még Budapesten nem tanácskozott a számottevő tényezőkkel. Nyomban Budapestre utazik. mert az idő sürget. Végezetül megjegyezte gróf *Tisza* István, hogy minden körülmények közt csak parlamentáris uton akarjo a válságot megoldani.

(Az Apponyisták.)

Már mai tudósitásunkban megemlékeztünk arról a bizalmas konventikulumról, amelyet tegnap *Nagy* Ferenc volt államtitkár lakásán tartott nehány képviselő, akiknek nagy része a volt nemzetipárt soraiból került ki. Erről az értekezletről és eddigi következményeiről még ezeket jelenthetjük:

Az értekezlet határozatáról azon kivül, amit már elmondottunk, még többféle verzió kerül nyilvánosságra. Az egyik szerint az egybegyültek, akik vagy huszonöten-harmincan lehettek — az összes meghivottak hetvenen voltak — megállapodásuk formájában mellőzték a személyi momentumot és nem *Széll* Kálmán személyét, hanem politikáját helyezték előtérbe és a passziv rezisztencia politikájának fenntartását követelték. Másik verzió szerint az értekezlet kimondotta, hogy amennyiben gróf *Tisza* István lesz az uj kormány feje, *reál-garanciákat* követelnek tőle az eddigi politikai rendszer fenntartására nézve. Reál-garanciákon pedig azt értették, hogy a kabinetben a volt nemzeti párt is helyet kapjon. Az értekezlet után a résztvevők együtt vacsoráltak a *Bristolban.*

Az értekezlet lefolyását hir szerint *Szentiványi* Árpád tudatta *Széll* Kálmánnal, de *Bolgár* Ferenc és mások is beszéltek róla a miniszterelnökkel. Széll Kálmán már tegnap határozott tiltakozását fejezte ki az akció ellen. A legmagasabb indulat hangján jelentette ki, hogy minden ilyen kisérletet a saját személye ellen intézett inzultusnak tekint és hozzátette, hogy lesz rá gondja, hogy tiltakozásáról az egész ország tudomást vegyen.

Körülbelül ezeket mondotta az értekezlet több résztvevője előtt:

— Kikérem magamnak, hogy ily abszurd vállalkozásba belevigyétek az én nevemet. *Merényletnek tekintem ezt politikai becsületem, sőt államférfiui integritásom ellen* s tiltakozom ellene a leghatározottabban. Ez *visszataszitó komédia* volna s azért rögtön hagyjátok abba. Ha nem hagyjátok, leteszem mandátumomat *s becsületszavamra jelentem ki, hogy visszavonulok Rátóra s engem ugyan e Házban többé nem lát senki.* Nehogy pedig titokban maradjon, hogy semmi közöm akciótokhoz, *plakátokon és hirlapokban fogok ellene tiltakozni.*

Széll Kálmánnak ez a heves tiltakozása, amely egyuttal lesujtó kritikája is volt a furcsa mozgolódásnak, mély hatással volt minden oldalon, de a volt nemzetipártiak egy részét, ugylátszik, mégsem tudta kiábránditani. Ma a Házban hire terjedt, hogy ujabb összejövetelt terveznek a tegnapi konventikulum szereplői és ismét körülbelül hetven meghivót bocsátottak ki s részint a volt nemzetipártiak, részint a szabadelvűpárt fiatalabb tagjai között igyekeztek hiveket toborzani. A miniszterelnök, amint értésére esett a dolog, egyenkint kapacitálta a rendezőket és meghivottakat, s a kapacitációnak meg is lett az az eredménye, hogy követeléseiknek pártértekezlet elé való terjesztésétől elállottak, de az összejövetelt délután megtartották.

Amint értesülünk, az értekezleten felszólalt *Hodossy* Imre és kifejtette, hogy az iniciált állásfoglalás nem időszerű és hogy helytelen személyek ellen, vagy személyek mellett állást foglalni, aminek csakis politikai programmal szemben van helye. Mindenesetre várni kell tehát addig, mig az uj kormány programmja ismeretes lesz. Hodossy felszólalása után az értekezlet határozathozatal nélkül oszlott szét. Este azonban a Bristolban ismét együtt vacsoráztak.

A tervezett demonstrációról félhivatalosan is megemlékezik a *Budapesti Tudósító* a következő kommünikében:

Széll Kálmán miniszterelnök mostanában Budapesten marad és csak az uj kabinet megalakitása után megy bucsukihallgatásra Bécsbe. Széll Kálmánt ugy tegnap, mint ma a legkinosabban érintette a különböző pártok részéről az uj kabinet megalakitásával megbizandó személyiség ellen irányuló tüntetés, mert helytelennek és alkotmányszerűtlennek tartja, hogy hasonló tüntetésekkel megkisérelték befolyást gyakorolni a mértékadó tényező elhatározására; kétszerte kinosan érintette azért, mert ez avatatlanok előtt azt a látszatot kelthetné, mintha ez egyuttal a lemondott miniszterelnök mellett való tüntetés akarna lenni. Széll Kálmán, értesülve arról, hogy ma hasonló célból a szabadelvü pártkörben értekezletet akarnak tartani, a leghatározottabban tiltakozott minden ilyes összejövetel ellen és minden tőle telhetőt megtett, hogy a párt tagjai magánuton se foglaljanak állást a kabinetválság küszöbön álló megoldásával szemben. Széll Kálmán maga volt az, aki barátai utján elnémittatta azt a tüntetésszerü ovációt, amelylyel ma a képviselőházban fogadták és tőle bucsuztak. A volt miniszterelnök általában arra törekszik, hogy a kabinetválság lefolyását semmi illetéktelen beavatkozás se zavarja.

Megemlitjük itt, hogy ma Széll Kálmánnál fővárosi polgároknak egy küldöttsége járt, bejelentve, hogy fáklyásmenetet szándékoznak rendezni a tiszteletére. *Széll* azonban ez ellen is igen kategorikusan tiltakozott.

(Bánffy szava.)

Báró *Bánffy* Dezső legexponáltabb lapjának élén ma feltünést keltő cikk jelent meg, amelyet egyenesen *magától Bánffytól eredőnek mondanak.*

A cikk egyenesen gróf *Tisza* István ellen irányul és konkluziója egyfelől az, hogy a *katonai javaslatok* visszavonásával az ellentétek kiegyenlitését lehetővé kell tenni, s azután *az országgyülést föl kell oszlatni,* másfelől az, hogy gróf *Tisza István jelöltsége* az életre-halálra szóló harcot, ennek következtében a *kibontakozás lehetetlenségét* jelenti és hogy ma *„nyugodt, körültekintő, szürke szinezetü államférfiu* meghivása biztosithatja csak a parlamenti béke helyreállitását.“

Amint értesülünk, báró Bánffy Dezső ezt a nyugodt és szürke szinezetü államférfiut *gróf Szápáry Gyulában látja.*

(A pártkörökből.)

A *szabadelvüpárt* klubja ma is azt a mozgalmas képet mutatta, mint ilyen időkben rendesen. A lemondott kabinet tagjai közül *Széll* Kálmán, *Lukács* László, *Darányi* Ignác és *Láng* Lajos voltak jelen. Különösen élénk volt a csoportosulás a miniszterelnök körül, aki derült hangulatban körülbelül tiz óráig maradt a pártkörben.

Az *ellenzéki pártkörökben* nagy bizonytalanság volt a jövőre nézve. Ertekezlet nem volt egyik pártban sem, mert konferenciát csak a kormányalakitásról szóló hivatalos értesités megérkezése után fognak tartani. A függetlenségi pártban ma este — hogyan, hogyan nem — meg az a hir volt elterjedve, hogy *Tisza* István megbizatása még nem történt meg s ha meg is történt, feltételes és nem végleges. A pártkörökben általában igen kevesen voltak, a legtöbben hazautaztak.

*

A mai kihallgatásokról a következő félhivatalos kommünikéket adták ki:

Bécs, junius 16.

A király ma délután ½1 és ½3 óra közt külön-külön félórai magánkihallgatáson fogadta báró *Fejérváry* honvédelmi minisztert, gróf *Csáky* Albint a főrendiház és gróf *Apponyi* Albertet a képviselőház elnökét és gróf *Szápáry* volt miniszterelnököt. Délután 3 órakor gróf *Tisza* István báró *Fejérváry* honvédelmi miniszter kiséretében a Hofburgba hajtatott, ahol a birodalmi kancellári lépcsőnél szálltak le. Báró *Fejérváry* csak a királyi lakosztályig kisérte gróf *Tisza* Istvánt és azután visszatért a magyar miniszteriumba. Közvetlenül ezután a király magánkihallgatáson fogadta gróf *Tisza* Istvánt. A kihallgatás 2¼ óráig tartott. A Hofburgból a gróf szintén a magyar miniszteriumba hajtatott. Gróf *Apponyi* délután 3 órakor, a többi magyar államférfiu este visszautazott Budapestre, *Fejérváry* kivételével, aki csak holnap reggel utazik haza. Az itt időző *Hieronymi* Károly volt minisztert a király már hétfőn délután fogadta magánkihallgatáson.

Mint a *Magyar Távirati Iroda* értesül, gróf *Tisza* István a mai délutáni kihallgatáson ő felségétől megbizást kapott a kabinet alakitására. Gróf *Tisza* az éjjeli vonattal Budapestre utazott, ahol azonnal hozzálát a minisztérium megalakitásához és az egyes tárcák elvállalása végett érintkezésbe fog lépni különböző személyiségekkel. Mihely ezek a tárgyalások eredményre vezettek, gróf *Tisza* vissza fog térni Bécsbe, hogy ő felségének javaslatokat tegyen az egyes tárcák betöltése iránt. Mint értesülünk, báró *Fejérváry* honvédelmi miniszter támogatása az uj kabinetben már biztositva van és gróf *Tisza* István nyomban, miután ő felségétől megbizást nyert, érintkezésbe lépett a honvédelmi miniszterrel az iránt, hogy tartsa meg azt a tárcát, amelyet báró Fejérváry sok év óta oly eredményesen vezet.

*

Bécsi tudósitónk a következőket jelenti; Gróf *Tisza* István egynegyed 4 órakor kihallgatásra ment ő felségéhez. Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter elkisérte őt a Burgig, aztán visszatért a magyar palotába. Gróf Tisza István három órahosszat maradt a király dolgozószobájában. Mikor távozott a Burgból, látszott rajta az idegesség és izgatottság. A gróf a magyar palotába hajtatott s ott fél óráig tanácskozott a honvédelmi miniszterrel.

Mialatt ez a konferencia folyt, sürgős távirat érkezett gróf Tisza István cimére.

A Sacher-fogadóban a magyar politikusok szállásának képe, a nagy sürgés-forgás élénken emlékeztet arra a Szilveszter-éjszakára, amikor Széll Kálmán Koerberrel a kiegyezést tető alá juttatta. Csak ugy hemzsegnek a külföldi, a bécsi és a budapesti hirlapirók a magyar politikusok lakosztályaiban.

Gróf *Tisza* István éjjel 10 órakor Budapestre utazott.

KÜLFÖLD

A Reichsrath ülése. *Bécs*ből táviratozzák, hogy az osztrák képviselőház ma ülést tartott. A beérkezett irományok között vannak a német haladópárt, a német néppárt és a nagynémetek interpellációi, amelyekben arra utalva, hogy Prágában junius 14-én négy német diákot cseh részről megtámadtak, azt kérdezik, hajlandó-e a kormány ezt az ügyet megvizsgálni, a prágai németeket kellő oltalomban részesiteni és az elkövetett erőszakosságok birói megtorlását elrendelni. Ugyanebben az ügyben nyujtott be interpellációt *Brznovsky* képviselő, aki azt mondja, hogy a prágai német diákok kihivóan viselkednek a cseh közönséggel szemben s azt kérdezi a kormánytól, hajlandó-e az esetet megvizsgálni és intézkedni, hogy a prágai német diákok kihivó viselkedése megszünjék. A beérkezett irományok között van továbbá *Dvorak*nak egy interpellációja, a mely utal az ő felsége ellen intézett támadásra és általában az elmeháborodottak merényleteire, a milyen az István-templomban is történt és felszólitja a kormányt, hogy az elmebetegek ápolását rendezze. Az ülésen még letárgyalták a vasárnapi munkaszünetről szóló törvényjavaslatot.

Az ülés végén nagy botrány támadt. Az ok az volt, hogy *Pernerstorfer*, aki a szavazáshoz szót kért, nem a saját helyéről akart beszélni. Emiatt a nagynémetek éktelen lármát csaptak s *Stein* zajongva követelte, hogy az elnök utasitsa helyére Pernerstorfert. A nagynémetek helyükről felugrálva, kórusban kiabáltak: — Takarodjék a helyére!

Berger: Maga arrogáns fráter, menjen a padjába!

Schuhmeier: Fogja be a száját!

Eldersch: Becstelen fráter!

Berger: Népcsalók!

Iro: Takarodjék a helyére!

Berger: Politikai szédelgő! Megy rögtön a helyére!

Pernerstorfer: Nem megyek! Efféle kölyök nem parancsol nekem! Kölyök!

Mikor végre egy kissé helyreállt a csönd, az elnöklő *Kaiser* alelnök felszólitotta Pernerstorfert, hogy menjen a helyére.

Stein: Akaszszátok fel magatokat!

Pernerstorfer: Az elnök urnak engedelmeskedem, de azoknak a tetves kölykökuek nem! (Nagy lárma a nagynémetek padjain.)

Berger: Vörös gazemberek!

Stein: (A nyakára mutat s gesztust csinál hozzá.) Akaszszátok fel magatokat!

Berger: Igen, akaszszátok fal magatokat!

Schuhmeier: Azok a becstelen iráterek azt hiszik, hogy ők megsérthetnek valakit.

Stein: Csönd legyen, vörös utonállók! Akaszszátok fel magatokat!

Pernerstorfer, aki időközben a helyére ment, igy válaszol a sértésekre: Olyan helyről becsméreltek, hogy nem kell reagálnom! Ez a megbélyegzett banda csupa rágalmazóból áll!

Ellenbogen: Denunciánsokból!

Pernerstorfer: Igen, denunciánsokból.

Ez épületes jelenet után következett a szavazás Abrahamovicz inditványa felett.

Bécs, junius 16.

A kiegyezési bizottságban a kereskedelmi és vámszerződés 9. pontjának tárgyalása során konfliktus támadt a kormány s a bizottság közt s ennek nyilván *Wittek* vasutügyi miniszter *lemondása* lesz a következménye.

Lecher ugyanis azt inditványozta, hogy az osztrák kormány terjeszsze elő a magyar kormánynyal létrejött irásbeli megállapodást, annál is inkább, mivel az a magyar kormány, amelylyel ez a megegyezés létrejött, már lemondott. A miniszterelnök és a vasutügyi miniszter ellenezték ugyan az inditványt, de a bizottság többsége mégis elfogadta azt. *Koerber* miniszterelnök e szavazás után is határozottan ellene nyilatkozott az inditvány előterjesztésének.

A német birodalomgyülési választások. A német birodalomgyülési választások ma megkezdődtek, Berlinben semmi sem mutat arra, hogy ma döntő választás van. A választási helyiséget reggel 9 órakor megnyitották ugyan, de a választók a délelőtt folyamán nagyon szórványosan jelentkeztek. A rendet és nyugalmat nem zavarták meg sehol, s általában a választás sokkal nyugodtabban folyik, mint az előző alkalmakkor.

A *szociáldemokraták* Berlinben tegnap vagy harminc helyen tartottak népgyülést, mely mind a legnagyobb rendben folyt le. E népgyüléseken összesen legalább is 80.000 ember vett részt. A rendőrségnek csak egyetlenegyszer kellett közbelépnie, akkor, mikor *Bebelt* a Tonhalleból való távozás alkalmával a rendőrségnek kellett megoltalmaznia attól, hogy lelkesült párthivei a nagy entuziazmusban agyon ne nyomják. Csak rendőri fedezet mellett volt képes kocsijáig jutni.

Berlin, junius 16.

Megválasztották *Berncastel*ben, a wittichi járásban *Wolff Metternich*et (centrum), a *berlini* negyedik kerületben *Singer* szociáldemokratát, a berlini hatodik kerületben *Ledebour* szociáldemokratát, Fuldában *Müllert* (centrum) Nürnbergben *Südekum* szociáldemokratát. Pótválasztások: A berlini első kerületben *Kämpf* (szabadelvü pártegyesület) és Arons (szociáldemokrata) közt; *Köln*ben Trimborn (centrum) és Hofrichter szociáldemokrata közt és *Danzig*ban Mommsen bankigazgató (szabadelvü-pártegyesület) és Bartel (szociáldemokrata) között.

Berlin, junius 16.

Megválasztattak: Elberfeldben *Molkenbuhr* szociáldemokrata, Braunschweigban *Blosz* szociáldemokrata, Budinghausen-Bochumban *Wattendorf* (centrum), Hannoverben *Meister* szociáldemokrata, Paderbornban *Savigny* (centrum), Saarburgban *Leboise* pártonkivüli; a berlini második választókerületben: *Fischer* szociáldemokrata; a berlini harmadik választókerületben *Heine* szociáldemokrata; a berlini ötödik választókerületben: *Schmidt* szociáldemokrata, Niederbarnimben *Stadthagen* szociáldemokrata, Bonnban *Spahn* (centrum), Bürenben *Hompesch* (centrum). Pótválasztás szükséges Würzburgban *Thaler* (centrum) és *Schmidt* szociáldemokrata között. Magdeburgban *Pfannkuch* szociáldemokrata és *Ahrendt* nemzeti szabadelvü közt, Düsseldorfban *Kirsch* (centrum) és *Grimpe* szociáldemokrata közt. Oderafrankfurtban *Feilisch* konzervativ és *Braun* szociáldemokrata közt.

Berlin, junius 16.

Éjjel 3/412 óráig 53 választás eredménye ismeretes. Megválasztottak *17 szociáldemokratát*, tiz centrumbelit, egy birodalmi pártit, egy nemzeti szabadelvüt, egy konzervativot, egy lengyelt, egy elzaszit, egy parasztszövetségit és husz pótválasztás szükséges.

A Dreyfus-pör reviziója. Jól értesült francia politikai körökben azt hiszik, hogy a kormány a kamarai szünet alatt kezdeményezni fogja a semmitőszéknél a *Dreyfus*-pör revizióját, ugy hogy Dreyfust még e nyáron rehabilitálják. Erre nézve *Jaurès* kötelező igéretet kapott ugy *Combestól*, mint *André* hadügyminisztertől, aki két hónap óta végezteti az adminisztrativ vizsgálatot a Jaurès által leleplezett tények fölött. Jaurès tegnapelőtt egy népgyülésen az ügy jogi oldalát fejtegette s a revizió jogi elemei közül fölsorolta: 1. *Münster* herceg levelét Reinachhoz; 2. a német császár által állitólag megszéljegyzetezett borderót, melynek létezése s a vele üzött visszaélés be van bizonyitva; 3. a birák azon nyilatkozatát, hogy ők Lanquety tanuvallomása alapján itélték el Dreyfust, mert Dreyfus a vallomás alatt „összerezzent", holott utólag kiderült, hogy Lanquety vallomása nagyon kedvező Dreyfusra nézve.

Az olasz kormányválság. Az olasz közvélemény szinte kényszeriteni akarja a királyt arra, hogy ismét Zanardellit bizza meg a kormány megalakitásával. Egyetlen római lap kivételével a többi mind azt irja, hogy a válságból való kilábalás másképp nem is képzelhető. A *Tribuna* reméli, hogy Zanardelli bele fog egyezni abba, hogy tovább is a kormány élén maradjon, mert általános bizalomnak örvend. Ez a lap megjegyzi, hogy Zanardelli elvben el is fogadta a neki ismételten fölajánlott megbizást, de kikötötte magának, hogy a válság legjobb megoldásáról még tanácskozásokat fog folytatni. Tulajdonképpen csak a belügyi és a haditengerészeti tárca nincs még betöltve. A *Messaggero* szerint hire jár, hogy Zanardelli ujra megalakitja a régi minisztériumot s csak a belügyi és a haditengerészeti tárcát tölti be uj emberrel.

Róma, junius 16.

A *Capitan Fracassa* irja: Ha *Zanardelli* elfogadja a kabinet ujáalakitására való megbizást, semmiféle változás nem történik a politikai programmban. *Giolitti* nemcsak támogatni fogja Zanardelli kabinetjét, hanem Rómában marad a végett, hogy a kamarában mellette szavazzon.

Róma, junius 16.

Mint a lapok állitják, *Zanardelli* elvben elfogadta a kabinet-alakitására való megbizást. Zanardelli ma megkezdte az erre vonatkozó lépéseket és értekezett több személyiséggel, akiknek tanácsát meg akarja hallgatni. A Tribuna hozzáteszi, hogy Zanardelli igen kevés minisztert fog mással helyettesiteni. A Massagero szerint Zanardelli a kabinet rekonstrukciója után a kamarától hathavi költségvetési provizóriumot és az összes többi ügyeknek novemberig való elhalasztását fogja kérni.

A balkáni forrongás. Az üszkübi vilajetben ez idő szerint 48 zászlóalj gyalogság, 20 század lovasság és 28 üteg tüzérség van. A porta közlése szerint *Hilmi* basa főfelügyelő azt jelenti, hogy az üszkübi vilajet kratovai kerületében iratokat találtak, amelyekből kitünik, hogy a komiték bolgár kézből kapták a dinamitot. — A porta jelentése szerint a monasztiri váli a *szmerdeszi* vizsgáló-bizottság eddigi vizsgálatának eredményéről a következőket jelenti: Május 21-én Szmerdeszben gyülést tartottak a komiték és a falu lakosai. A csendőrséget, amely a falut bekeritette, lövésekkel támadták meg. Ha a harcban néhány asszony és gyermek is elesett, a felelősség a komitékat éri. *Csakhalov* bandavezér belopódzott a faluba és felgyujtotta a templomot és az iskolát, amelyben gabona volt felhalmozva. — *Nacsovics* bolgár ügyvivő tegnap a nagyvezérnél ebédelt. Nacsovicsnak a szultánnál való kihallgatása alkalmával megigérte a szultán, hogy ha megszünik a bandák garázdálkodása, mindent meg fognak tenni a bolgár lakosság megnyugtatására. Ez az igéret megerősitése azoknak a hasonló szellemü nyilatkozatoknak, amelyeket illetékes diplomáciai helyen tettek Nacsovics előtt.

A belgrádi események.

Budapest, junius 16.

Belgrád várja az uj királyt s nemzeti ünnepet rendez. Karagyorgyevics Péter, aki egy nagy vértócsán keresztül lép trónjára, egy pillanatra elfeledheti a négy nap előtti eseményeket, mert Belgrád pompás drapériával, lobogókkal diszitette magát s a hatóság a mai napot ünnepnek nyilvánította. Az utcákon tolong a nép s ujjongva várja uj királyát. Az üzleti élelmesség is megnyilatkozik s százával kinálják a piros-fehér zöld szegélyü Karagyorgyevics-arcképeket és Péter király szobrocskáit. A nemzetgyülés ezalatt ma ujból összeült s a konak elé nagy tömegeket vonzott. A tömegben nagy számban láthatók katonák, akik ma nincsenek szolgálatban. A pretoriánusok befejezték honmentő munkájukat s ma már mint sétáló közönség szerepelnek.

Az uj király elé csak holnapután reggel indulnak el Genfbe. Mire Belgrádba ér, már 1217 távirat várja. Európa rokonszenve nyilatkozik meg iránta.

Ma egyébként ujból összeült a nemzetgyülés. A megnyitás után *Velimirovics* Pera fölolvasta a király sürgönyét, melyet a nemzetgyüléshez intézett. Viharos zsivió-kiáltásokkal fogadták. A király azt irja sürgönyében, hogy a szerb nemzetnek, a törvény és alkotmánynak első védője akar lenni. E szavaknál fokozottabb éljenzésben törtek ki a jelenlévők. A nemzetgyülés napirendjének második tárgya az alkotmány reviziója volt. Ez a munka csekély érdeklődés mellett folyt s délután négy órakor végződött be a tegnapi ülés jegyzőkönyvének aláirásával. Az uj alkotmány nagyon megszoritja a királyi jogokat. A nemzetgyülés tizenegy órakor végződött, utána fényes istentisztelet volt az országgyülési templomban, melyen az összes notabilitások, a tisztikar, a hivatalnokok és a vidéki városok képviselői jelentek meg. Az istentiszteleten *Innocent* metropolitán kivül a vidéki főispánok is résztvettek.

Jellemző, hogy az istentisztelet előtt egy embert le kellett tartóztatni az utcán. A boldogtalan problémákat vetett maga elé s hangosan tett kérdést a templomba siető szenátorokhoz. A kérdés ez volt:

— Hát Sándor királyért nem mondanak rekviemet?

Az uj király.

Az uj király, akinek jelvénye: egy nagy, aranyozott *P.* betü, már minden szerb katona csákóján ott ragyog, valószinüleg szombaton érkezik Belgrádba. A nemzetgyülés deputációja ma éjjel utazik Genfbe, s München, Salzburg, Bécs, Budapest, Zimonyon át hozza Péter királyt Belgrádba. Kiséretében lesznek *Petrovics* volt miniszter, *Balnyázics* Münchenből és dr. *Nenadovics* bécsi orvos. Belgrádba érkezésénél *Innocenc* metropolita fogja üdvözölni a királyt, mig *Velimirovics* a nemzetgyülés nevében és annak összes tagjait vezetve. *Avakumovics* miniszterelnök a kormány élén és Belgrád város polgárságának egy nagyobb küldöttsége az uj konak nagytermében fogják üdvözölni az uj királyt.

Az uj király addig is minden erővel törekszik, hogy Európa rokonszenvét biztositsa trónja számára. Egyre-másra tesz nyilatkozatokat a különböző lapok tudósitói előtt s kijelentette többek közt, hogy a szerb néphez proklamációt intéz, amelyben köszönetet mond a népnek, hogy vissza akar térni elődeinek hagyományaihoz, és kijelenti, hogy ő *e hagyományokhoz hiven, különösen atyja emléke által fogja magát vezéreltetni.* Az uj király szavát adja, hogy mindent, ami az *utóbbi negyven évben történt, feledni fog és ellenfelei közül senki iránt sem fog haragot táplálni.* Respektálni fogja az összes hivatalnokok és alkalmazottak jogait és fölhivja őket, hogy szorosan a törvényhez tartsák magukat és folytassák rendes működésüket. — Mint király, tette hozzá, a legliberálisabb uralkodó leszek és leghőbb vágyam, hogy Szerbiából valaha egy nagy *Genf* legyen.

Péter király, aki megválasztatásáról azonnal értesitette *Ferenc József* királyt, a cárt, Vilmos császárt és az olasz királyt. Azt is kijelentette, hogy *kizártnak* tartja azt, hogy a hatalmak valamelyike megválasztatása ellen *vétot* mondjon. Oroszországhoz és Olaszországhoz *rokoni* kötelékek füzik s Ausztria-Magyarországgal és Németországgal sohasem volt ügye, Franciaország pedig már csak azért sem emelné fölszavát megválasztása ellen, mert 1870-ben egy táborban küzdött velük és a francia becsületrend keresztjének tulajdonosa. A király már a góthai Almanach szerkesztőjénél is megtette a lépéseket, hogy neve az évkönyv hasábjaira fölvétessék. A Karagyorgyevics-dinasztia neve e kalendáriumban, sőt magában az Obrenovics-ház történetében is hallgatással volt mellőzve, sőt a volt trónkövetelő ujabban emelt igényét is kereken elutasitották, mert hiányzik oly ősi oklevele, amely igazolná a trónra való igényének jogosságát.

Belgrád, junius 16.

Ma délután egy *hadsegéd* és két *ordonánctiszt* a keleti expresszvonattal Genfbe utazott.

Pétervár, junius 16.

A *Novoje Vremja* Londonból arról értesül, hogy Karagyorgyevics Péter herceg a választás elfogadását a gyilkosok számüzetésétől tette függővé.

Belgrád, junius 16.

A király fogadása iránt még nem történt végleges megállapodás. Ugy a kormány, mint Belgrád városa külön programmot fog kiadni. A királyt *péntekre várják Belgrádba* és megérkezéséig mindennap tedeumokat tartanak. A rendőrség intézkedett, hogy az istentiszteletek alatt az üzletek zárva legyenek és hogy az összes épületek fellobogóztassanak. Az alkotmány reviziójára kiküldött bizottság holnapig befejezi munkáját, mert a királyt kész alkotmánynyal akarják bevárni. A király megérkezése után a nemzeti képviselet azonnal leteszi az esküt. A hadügyminiszterhez érkezett táviratok szerint a katonaság megesketése a vidéken is minden incidens nélkül folyt le. A kormány várakozás ellenére *több katonatisztet és hivatalnokot fog elbocsátani.* A holnaputáni *Szrbszke Novine közölni fogja Lazarevics tábornoknak, négy ezredtulajdonosnak és 11 törzstisztnek elbocsátását.* A tisztviselők közül ma a belgrádi büntetőhatóság elnökét bocsátották el.

Az uj rend a kereskedelemre igen káros, külföldi gyárak 12 vaggon árut visszarendeltek és számos kereskedőt értesitettek, hogy megrendelésük nem effektuálható. *Montenegró*ból számos üdvözlet érkezett, deputációt azonban onnan nem látnának szivesen, mit *Cettinjé*vel tudattak is.

Belgrád, junius 16.

Az a távirat, amelylyel a miniszterelnök *Karagyorgyevics* Péter herceget a királyválasztás eredményéről értesitette, igy szólt:

Karagyorgyevics Péter *Genf*. A nemzeti népképviselet éppen most, közös ülésén Szerbia királyává választotta önt. Amidőn Szerbia kormánya önt erről értesiti, van szerencséje legszivesebb szerencsekivánatait kifejezni azzal a kivánsággal, hogy hazánk a dicsőséges Karagyorgyevicsnek, Szerbia első megszabaditójának unokája alatt boldog és dicsőséges jövőnek menjen eléje. A kormány nevében *Avakumovics*.

A szenátus, és a szkupstina elnökségének távirata igy szólt:

Karagyorgyevics Péter herceg *Genf*. A szerb királyság nemzeti népképviselete önt egyhangulag és lelkesedéssel Szerbia örökös királyává választotta. Az elnökségnek van szerencséje önnek legmelegebb, lelkes szerencsekivánatait kifejezni.

Érre a táviratra a király igy felelt:

Drága hazámnak nemzeti képviselete örök időkre megérdemelte királyi köszönetemet, mert szeretett hazám érdekeit szem előtt tartva, szavazatát a Mindenható szavazatával egyesitette s *vele teljes egyetértésben* hivott meg dicsőséges ősöm trónjára. Az első szó, melyet meghatott szivvel intézek a nemzeti képviselőtestülethez, az a fogadásom legyen, hogy mindig legelső őre leszek a nemzeti szabadságoknak s legbuzgóbb védője a nemzeti képviselet jogainak. Éljen az én drága szerb népem! Éljen a hazám hü nemzeti képviselete! *Péter*.

Genf, junius 16.

A svájci távirati ügynökség jelentése: *Miklós* orosz cár az ujonnan megválasztott szerb királyhoz a következő táviratot intézte:

Midőn arról értesülök, hogy a szenátus és a szkupstina önt egyhangulag királylyá kiáltotta ki, sulyt helyezek arra, hogy kifejezzem felségednek azokat az óhajokat, amelyeket az ön személyének és hazájának jóléte iránt táplálok. Oltalmazza önt az Isten mindabban, amit népének boldogságáért tenni fog. *Miklós*.

A *király* ma este azt az értesitést kapta, hogy az a küldöttség, amely érte megy Genfbe, 25 emberből, köztük három parancsőrtisztből fog állani. A király azt hiszi, hogy a küldöttség ma utazik el Belgrádból és pénteken délután érkezik Genfbe, mire ő pénteken este vagy szombaton reggel hagyja el Genfet. Elutazásának időpontja még nincs megállapitva.

Genf, junius 16.

A svájci távirati ügynökség jelentése szerint megerősitik, hogy a szkupstina elhatározta, hogy az *államcsiny összes résztvevőinek büntetlenséget biztosit*. Minthogy másrészt a nemzetgyülés köszönetet szavazott a hadseregnek, *Péter* királynak az a nézete, hogy nincs hivatva oly eseményekkel foglalkozni, amelyek királylyá való megválasztását megelőzték. Választását csak akkor fogják hivatalosan notifikálni a hatalmaknak, midőn a király Belgrádba érkezett.

Belgrád, junius 16.

A husztagu küldöttség holnapután utazik Genfbe a királyhoz. A küldöttség tagjai a belügyminisztertől *utiköltséget kértek*, de a miniszter ezt megtagadta azoktól, akik még rövid idő előtt ellenezték a Karagyorgyevics-dinasztia trónraemelését, most azonban mindenáron tagjai akarnak lenni az üdvözlő küldöttségnek. Ha tehát őszinte az örömük a királyválasztás felett, akkor fizessék meg a saját zsebükből az utiköltséget.

Belgrád, junius 16.

Nagy feltünést keltett, hogy a Tedeum alkalmával, amelyet *Innocent* metropolita celebrált, a 6. gyalogezred tisztikara a diszhelyen, a miniszterek mellett foglalt helyet. A *metropolita* a többek közt a következőket mondotta:

— Hazánk sulyos megpróbáltatásokat élt át. Isten különös rendeléséből olyan fejedelmet kap Szerbia, akinek dicső őse örök érdemeket szerzett hazánk körül. Feledjétek el azokat a neveket, amelyek Szerbiára nézve szégyent, gyalázatot jelentenek. Ők meghaltak, törzsük kiveszett örökre s ez reményt ad nekünk, hogy szebb jövő vár hazánkra.

Belgrád, junius 16.

Péter király táviratozott a miniszterelnöknek, hogy a személyi ügyek elintézését egyelőre halaszsza el, minthogy ő a személyi kérdéseket még nem ismeri.

Sándor király udvari személyzete tudakozódott Péter királynál, hogy mi sors vár a volt dinasztia udvari hivatalnokaira. Erre a táviratra az uj király azt válaszolta, hogy legyenek nyugodtak s felejtsék el a volt dinasztiát.

A hatalmak.

A hatalmak viselkedése a király iránt röviden avval jellemezhető, hogy kivétel nélkül mindenütt megnyugodtak a szerbiai változásokban. *Bécs*ben a szerb királyválasztás eredményét megelégedéssel fogadták. Diplomáciai körökben elvárják a királytól, hogy elbocsátja a mostani átmeneti kabinetet és uj minisztériumot alakittat. Az uj kormány az idegen hatalmaknak notifikálni fogja az ügyek vezetésének átvételét és kinevezteti az idegen hatalmaknál való diplomáciai képviselőit. Ezzel ismét helyreáll a Szerbiával való diplomáciai összeköttetés.

*Berlin*ben az irányadó körök azt az álláspontot fogadták el, hogy a német kormány ismerje el az uj szerb királyt, ha Ausztria-Magyarország és Oroszország is elismeri. Ami a gyilkosok megbüntetését illeti, azt hiszik, hogy ez elsősorban az *uj király földadata lesz*.

E tekintetben nagyon érdekes a *Post* cikke, amely *Gyilkos katonatisztek* cimmel elitéli a katonai összeesküvést és többek közt ezt mondja:

„Az összeesküvők közönséges gonosztevők, akik halálbüntetést érdemelnek, s teljesen értjük, hogy a román király lemondott a hatodik szerb gyalogezred tulajdonosságáról, mert nem türheti, hogy egy gyilkos banda az ő nevét viselje. De az uj király is kénytelen lesz ezzel a gyilkos bandával foglalkozni, mert ha kegyelmet gyakorol, ugy csak ujabb gazságokra fog alkalmat szolgáltatni. A gyilkosok bizonyosak lehetnek róla, hogy a külföldön nem fognak kegyelmet találni."

Cettinjében Karagyorgyevics Péter szerb királylyá való kikiáltását, amelyet *Vasics* szerb követ hivatalosan közölt az udvarral, a fejedelem, a fejedelmi család és a nép nagy lelkesedéssel fogadta. Agyukat sütöttek el, megkongatták az összes harangokat és zenekarok járták be az utcákat. A város fel van lobogózva és este ki volt világitva. A fejedelem beszédet intézett a néphez, amelyben kiemelte az uj király hires őseinek kiváló erényeit és vitézségét, de egyuttal elitélte Sándor király meggyilkolását.

A szerb kormánynak ma jutott tudomására annak az instrukciónak a tartalma, amelyet a belgrádi orosz követ további magatartására nézve Pétervárról kapott. Ez az utasitás csaknem szó szerint igy hangzik: Az orosz kormánytól távol áll az a szándék, hogy Szerbia belügyeibe bármiképpen beleavatkozzék. Az önálló intézkedés tárgyában az osztrák-magyar monárkia hasonlóképpen nyilatkozott, de ugyanakkor intés is ment Belgrádba, hogy Mirkó montenegrói herceg jelölése vagy éppen megválasztatása komoly ellenkezésre találna. Ezzel természetesen még a lehetősége is el volt véve annak, hogy Mirkó herceg Szerbia királyává lehessen.

Bukarest, junius 16.

Mint az *Independence Roumaine* értesül, a *román király* már néhány nap előtt lemondott a 6. szerb gyalogezred tulajdonosának ciméről.

Pétervár, junius 16.

A *Novoje Vremja* nagy megelégedéssel fogadja Karagyorgyevics Péter megválasztását és reméli, hogy az uj király uralkodása alatt Oroszország és Szerbia között még inkább meg fog szilárdulni a barátságos viszony. A lap hosszu és boldog uralkodást kiván az kirátynak, — A *Novoszti* azt ajánlja a hatalmasságoknak, hogy ne siessenek nagyon Karagyorgyevics elismerésével. A szerb alkotmány szempontjából teljesen törvényes választásnak nincs ugyanolyan jelentősége a nagyhatalmasságokra nézve. A hatalmasságoknak egész Európa érdekeit kell szem előtt tartaniok. A nevezett lap azt hiszi, hogy Szerbiára is kellene alkalmazni a koburgi herceg precedens esetét, akit 1887-ben választottak meg és csak 1895-ben ismertek el, mert Szerbiában olyan dolgok történtek, amelyek a nemzetközi jog szempontjából megengedhetetlenek. A *Szvjet* azt mondja, hogy Karagyorgyevics csakis a gyilkosoknak kiszolgáltatásával háritthatja el magáról azt a gyanut, hogy közösségben van velük. Ha ezt nem teszi, alig fogható föl, hogyan fog alakulni más államoknak viszonya Szerbiával.

Egy szemtanu elbeszélése.

Bukarest, junius 16.

Egy magasrangu szerb katonatiszt, aki Turn-Szeverinbe menekült, elmondja, hogy szemtanuja volt a csütörtök hajnalon lefolyt mészárlásnak. A Sándor királyra intézett első lövés célt tévesztett, mire egész sortüz zudult reá. Draga királyné öntestével védte a királyt, miközben hangosan könyörgött kegyelemért. A vérfürdő vadakká tette a tiszteket. Még akkor is folytatták a tüzelést, amikor Draga királyné már rég halott volt.

A királyi pár ellen való gyülöletet, hir szerint, a tisztek nejei szitották nagyra, akik irigyelték a Draga királyné szerencséjét. Misics személyes bosszuból cselekedett.

A gyilkosság után 300 tiszt Starek zimonyi születésü főszakács által reggelit szerviroztatott magának és kinyittatták a pincéket, amelyekben fölhalmozott bor es pezsgő felerészben elfogyott.

Masin ezredes családja.

Prága, junius 16.

Masin ezredes cseh származásu ember. Atyja jóhirü orvos volt Nimburgban, de később Belgrádba költözött, ahol a topcsideri gyilkosságig Mihály fejedelem orvosa volt. Egyik fia mint mérnök működött egy gépgyárban és Ljunevica Dragát vette feleségül. A másik fia, Masin ezredes, aki az összeesküvés feje volt, gyülölte a királynét. A királyné első férje traszszirozás közben egy erdőben hirtelen összeesett és a nélkül, hogy az okát megállapithatták volna, meghalt. Masin családjával rokonságban van dr. Czerny, Prága volt polgármestere és dr. Placzek képviselő.

Egyéb hirek.

Róma, junius 16.

Az itteni szabadkőmüves-ellenes liga résztvevő táviratot intézett Natália királynéhoz, amelyben felháborodásukat fejezik ki az európai hatalmaknak a belgrádi véres eseményekkel szemben tanusitott közönyössége fölött, mintha a belgrádi vérengzések összefüggésben volnának a szabadkőmüvességgel.

Berlin, junius 16.

Egyik főbb orosz államférfiu Berlinen való átutazta alkalmával egy itteni barátja előtt ugy nyilatkozott, hogy a cárné mélyen meg van rendülve a belgrádi véres események fölött s gyakran, mintha a lelkiismeret furdalná, igy sóhajt föl zokogva:

— Miért is nem fogadtam én Sándort meg Dragát!

Versailles, junius 16.

Natália özvegy királynét kiméletesen értesitette nővére, Ghika hercegnő Karagyorgyevics Péter királylyá választásáról. Natália könnyek között felelt:

— Adja Isten, hogy népe és országa javára uralkodjon! De hát ki adja nekem vissza az én Sándomat!

S keservesen zokogni kezdett.

Genf, junius 16.

Petronyevics Sándor, Sándor király volt magántitkára egész családja nevében hódoló táviratot küldött Péter királynak, amelyikben biztositja arról, hogy mint hivatalnok éppen olyan hiven fogja szolgálni, mint Sándor királyt, és emlékezteti a királyt a Petronjevics és Karagyorgyevics családok közti közeli vérrokonságra.

A valjevoi egész hadtest hódoló táviratot küldött Péter királynak.

Trieszt, junius 16.

Markovics Cincárnak, a meggyilkolt szerb miniszterelnöknek egy 12 és egy 14 éves leánya az itteni Notre Dame de Sion nevelőintézetben van. A két leány még nem tud apjuk haláláról, mert senki sem akarja velük a gyászhirt tudatni.

HIREK

Budapest, junius 16.

— **BUDAPESTI NAPLÓ. Junius 15-ikén uj előfizetés nyiltt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztassanak a megujitásról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.**

— **Személyi hirek.** *Wlassics* Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter más irányu elfoglaltsága miatt csütörtökön, e hó 18-án nem ad kihallgatást. — *Plósz* Sándor igazságügyi miniszter csütörtökön nem ad kihallgatást. — Dr. *Tóth* István nőorvos, egyetemi magántanár, üdülésből visszatért és meg-

kezdte orvosi gyakorlatát. — Lovag *Léderer* Sándor, az Adria tengerhajózási vállalat elnöke, hosszabb időre Ausseba utazott. — *Kornfeld* Zsigmond főrendiházi tag, a Magyar Általános Hitelbank vezérigazgatója Karlsbadból ma visszaérkezett a fővárosba.

— **Bérmaünnep József főherceg családjában.** *József* főherceg két ifjabb leányának, *Erzsébet* és *Klotild* főhercegnőnek tegnap adta fel a bérmálás szentségét fényes egyházi ünnepélylyel dr. *Várossy* Gyula székesfehérvári püspök az alcsuthi udvari templomban. A szertartás szentség-kitétel mellett nagymisével kezdődött a püspök pontifikálásával. Az oratóriumban ott voltak *József* és *József Agost* főhercegek, *Klotild Auguszta*, *Mária Jozefa* főhercegasszonyok, *Erzsébet* és *Klotild* főhercegnők. Jelen voltak a honvédség részéről: *Braun* alezredes, *Vécsey* százados, továbbá gróf *Szápáry* szolgálattevő kamarás, *Unterauer* százados, udvari tanácsos *Salm Reichseidt* főudvarmester s *Libits* udvari tanácsos. A nagymise végével jöttek le a templom oratoriumából a bérmálandó *Erzsébet* és *Klotild* főhercegnők fehér ruhában, továbbá a bérmaanya *Mária Jozefa*, vele *Klotild* és *Auguszta* főhercegasszony, s az udvarhölgyek, valamint *József* és *József Agost* főherceg. A bérmálandók a szentély közepén fálállitott imazsámolynál, a hölgyek jobbról, az urak balról foglaltak helyet. A püspök infulával a bérmálandók elé lépett, azután tartalmas szentbeszédet intézett. Erzébet főhercegnő bérmaneve Jozefa, Klotild főhercegnőé: Antónia. A szentbeszéd végével a bérmaanya, Mária Jozefa főhercegasszony a bérmálandók mögé lépett; megelőzőleg a bérmálandók tiszta magyarsággal, bátor hangon ismételték a keresztségben tett hitvallást. Ennek végeztével a bérmaanya előbb Erzsébet, utána Klotild főhercegnő jobbvállára tevé kezét, miközben a püspök a szokásos szertartások mellett feladta a szentséget. Csaknem dél felé járt már az idő, midőn az istentisztelet véget ért Te Deummal, mert a mai nap Mária főhercegnő születésnapjával egybeesik.

— **Széll Kálmán és a rikkancs.** Kedves jelenet játszódott le ma délután fél négy órakor a Koronaherceg-utcában. *Széll* Kálmán, aki ma szabadult meg a kormányzás nehéz gondjától, a Ferenciek-teréről a posta felé haladt és alig győzte fogadni a sok köszöntést, amelylyel a közönség a bukásában is népszerű miniszterelnök mellett tüntetett. Egy kis utcai rikkancs az estilapot a szokásos szenzációs kiáltással kinálta a miniszterelnöknek:

— *Széll Kálmán megbukott! Tessék!*

De *Széll* Kálmán csak egy beszédes mozdulatot tett, amely, mintha azt jelentette volna:

— *Nekem* mondod?

És tovább sietett. Nem vett lapot, amelynek szenzációjáról, ugy látszik, már alighanem értesült.

— **Az uj szerb király tisztjei.** A szerb kormány az uj király *Karagyorgyevics* Péter mellé három katonatisztet osztott be szolgálattételre. Ez a három katonatiszt: *Popovics* Damján alezredes, *Kosztics* Ljubimir kapitány és *Gruics* Borivil főhadnagy ma délután indultak el Belgrádból és a keleti expressvonattal ma éjjel 11 óra 20 perckor Budapestre érkeztek. A három katonatiszt éjfél után egy órakor utazott tovább Genf felé, hogy ott *Péter* királynál jelentkezzenek. A katonatisztek nem tudták még, hogy Péter király mikor utazik Belgrádba, hogy elfoglalja trónját, de azt hiszik, hogy a szerb nemzetgyülés által választott küldöttség csak Zimonyig megy a király elé. A szerb katonatisztek Budapesten ki se szálltak a vonatból s az időt a hálókocsiban töltötték.

— **Requiem.** Ma reggel 9 órakor tartották meg a Ferencrendiek templomában a requiemet az elhunyt dr. *Corzan-Avendano* Gábor volt fogimnáziumi igazgató lelkiüdvéért. A gyászmisét a ferencrendi házfőnök celebrálta fényes papi segédlettel. A feketével bevont templomban megjelent a társadalom szinejava, hogy leróják a kegyelet adóját az országszerte ismert igazgató emléke iránt. Jelen voltak a rokonokon kivül: *Heinrich* egyetemi rektor, *Erődi*, *Gyulay*, *Wagner* főigazgatók, *László Melczer Hincz* orsz. képviselők, Szüry min. tanácsos, az Akadémia, az V. ker. főgimnázium tanári karának és ifjuságának küldöttsége, stb.

— **Kohn érsek ügye.** *Bécs*ből jelenti tudósitónk telefonon a pápai nunciaturától kapott értesülések alapján, hogy a pápa dr. *Kohn* olmützi hercegérseket szigoruan megdorgálta és miután az előzetes vizsgálatot befejezték ellene, megkezdik a pört tárgyalni. Dr. Kohn, arra való tekintettel, hogy a tüntetéseket folytatni fogják ellene érseki kerületében, elhatározta, hogy elhagyja állását és bibornokká leendő kinevezése után Rómában a szentszéknél fog egy állást elfoglalni. Mindenesetre még őszig eldől az olmützi érsek ügye.

— **Szaltafernesz tiarája.** *Rukhomovszki* remekművének, a hamisitott tiarának még sem egészen mult el a becsülete. A francia szépmüvészeti muzeum igazgatósága ugyan eltávolittatta a Louvreból, de elhatározta, hogy az odesszai ötvös remekét átteszi az iparmüvészeti muzeumba.

— **Virágos utcák.** Öröm mostanság reggel végigmenni Budapest utcáin. Valami olyat lát a sétáló, amire hiába vár egy esztendeig is, sőt lehet, hogy ha a közoktatásügyi bizottság eltörli a kötelező vizsgákat, egyhamar nem is fog látni. Fehér és rózsaszin ruhás lánykák lepik el reggelenként az utakat, mosolygó arcu szülők kisérik őket, a lánykák kezében a tiszta papirosba kötött könyvek mellett szép virágbokréta is van, ajándék a tanárnőnek, vagy tanitó urnak. Tipegnek a finom cipőjü kis lábak s amerre mennek, mosolygó lesz az utca, mosolygóak az emberek s feltámad a járókelők szivében a régi, elmulott vizsgák emléke. Látjuk az iskolatermet, az ünnepélyesen lemosott fekete táblát, a katedra körül székcsoport van, jönnek a szülők, a vendégek, suhog a sok ruha, a szoba fülledt levegője tele virágillattal és dobogó apró szivvel. Aztán nyilik az ajtó, belép a tanitó, tanfelügyelő és igazgató. A növendékek, a vendégsereg fölemelkedik, elhangzik az üdvözlés s megkezdődik a vizsga. Mily szép, virágos, kedves ünnep! S mikor véget ér, a sok, sok ünneplőruhás gyerek egyszerre kiárad az utcára, az orcák pirosak, megbeszélik az egyes feladatokat s a stréberek, kik már most gondolnak a jövő év küzdelmére, ajánlkoznak a tanitónak, hogy ők viszik haza a virágot. Es viszik, viszik az apró lábak a nyiló virágokat bokrétában és cserépben s a tanitónő ablaka tele virág, a szobája tele illat, akárcsak menyasszonyi eljegyzés, vagy esküvő napján. Es mig csak véget nem ér junius, virágos marad Budapest. Hol ebben, hol abban az iskolában van vizsga, hol ez, hol az az utca lesz virágos reggel és délben. Aztán jön majd a rekkenő nyár, a virágok elhervadnak s két hónapig csak a pedellus pipázgat az iskola kapujában.

— **Cseh vélemény Draga királynéről.** Hanna *Kvaszil* hires cseh tragika egyik prágai lapban érdekes cikkben emlékszik meg belgrádi szereplésről és különösen *Draga* királynéről. Ez a vélemény nagyon eltér azoktól, melyeket mostanában a szerencsétlen asszonyról hangoztattak. *Kvaszil* asszony rendkivül rokonszenvesnek rajzolja Dragát, aki felejthetlen benyomást tett rá. A királynő behatóan tudakozódott nála, hogy szabad-e Csehországban a női mozgalom, valaminthogy Szerbiában ő volt egyik előharcosa az asszonyok emancipációjának. Másokkal szemben, Kvaszil asszony a szerb királynét *takarékosnak* mondja és olyannak, aki nem szerette a tulzott etikettet. Megparancsolta, hogy a lányok egyszerü, fehér batisztruhában, férjes asszonyok egyszerü fekete selyemruhában jelenjenek meg az audiencián. Drága királyné tetemesen leszállitotta a Milán-korszak udvartartásának rendkivüli költséges voltát, le még a konyhai kiadásokat is és a konakban más téren is észszerü gazdálkodást honositott meg. Jellemző a cseh tragika tudósításában az a hely, ahol azt beszéli el, hogy a királytól kapott kitüntetést, „érthető okokból" nem személyesen köszönte meg Sándornak, hanem a belgrádi udvari szinház intendánsának utján.

— **A norvég halászok lázadása.** Egy krisztiániai telegramm jelenti, hogy a Norvégia északi részében halászlázadás elfojtására csapatokkal, köztük tüzérséggel ellátott hadihajókat küldtek ki. A Remington-fegyverrel fölszerelt halászok kijelentették, hogy el vannak szánva az ellenállásra az esetre, ha vezetőiket letartóztatják.

— **Nemzetközi korcsolyázó-kongresszus.** Ma délelőtt 10 órakor folytatták a tárgyalásokat *Balek* Viktor alezredes elnöklete alatt. Élénk vita fejlődött ki különösen a svédek ama kérdése felett, megengedhető-e nőknek az európai és világbajnokságokban való részvétele. Hosszas tanácskozás után e kérdésre a kongresszus hat szavazattal kettő ellen tagadólag válaszolt. Délután a kettős-mükorcsolyázás szabályai állapittatnak meg, ilyen bajnokságok kiirását azonban a kongresszus nem találta megengedhetőnek.

— **Évzáró ünnepély.** A m. kir. állami felsőbb leányiskola ma tartotta évzáró ünnepélyét az intézet disztermében. A nagyszámban megjelent előkelő közönség szivesen hallgatta a magyar, német, francia és olasz szavalatokat, valamint az énekszámokat. A szavalatok által kitüntek: *Perelis* Ilona, ki szépen előadta Moore Tamás: Paradise aud the Peri, Lalla Rookh-ból, továbbá *Ferenczy* Sarolta és *Erős* Lili. Az énekszámok legszebb pontja a kuruc-nóták voltak, továbbá a *Fehr*, *Rigócz*, *Radisics*, *Hetényi* és *Singer* által előadott négyesdalok. Az ünnepély fénypontját a Hamupipőke cimü háromszólamu daljáték képezte, melyet a növendékek énekkara, a magánszólamot pedig *Kármán* Irénke szép hangjával és nagy zenei tudással adott elő. A növendékek nevében *Vészi* Jolán bucsuzott, amit az igazgató zárószavai követtek. A fényesen sikerült ünnepély *Révy* Ferenc igazgató és *Hackl* N. Lajos énektanár lelkiismeretes buzgalmának köszönhető.

— **Manöver Rosenberg kanonok megmentésére.** Pár héttel ezelőtt a párisi ujságok azt ujságolták beiruti telegrammok alapján, hogy ott elfogták Rosenberg kanonokot s már viszik is vissza kalandjai szinhelyére, Párisba, hogy beszámoljon szélhámosságairól. Ez a kanonok volt tudniillik az, aki a pápa nevében, sőt ha szükség volt rá, szépen hamisitott okmányokban is mindenféle dispenzációkat adott jó pénzért. Az elfogott kanonokot csakugyan hajóra is tették, hogy elvigyék Franciaországba. Négy nappal ezelőtt érkezett meg a hajó Marseilleba s az állitólagos Rosenberg kanonokot azután Párisba szállitották. Ott Párisban, Flory vizsgálóbiró szobájában azután kiderült a valóság. Amikor a letartóztatott embert a vizsgálóbiró elé vezették, sirni kezdett és igy szólott:

— Én nem is vagyok Rosenberg. Az én nevem Dorval s kanadai pap vagyok.

Képzelhető, hogy milyen meglepetést okozott, amikor kiderült hogy a letartóztatott ember csakugyan nem Rosenberg kanonok. Dorval elmondotta, hogy Jeruzsálemből utazott hazafelé s Beirutban a lazaristák kolostorában szállt meg. A lazaristáktól pénzt kapott és szállóba ment, hogy vonatjára várjon. Ott a szállóban a francia alkonzul letartóztatta és irásait elvette. A vizsgálóbiró meg van győződve arról, hogy a beiruti szerzetesek azért jelentették föl ezt az ártatlan embert, hogy megkönnyitsék a bünös szökését.

— **A vasárnapi munkaszünet.** Mint illetékes helyről értesülünk, a *kereskedelemügyi miniszter* az illetékes tényezők hozzájárulásával hatályon kivül helyezvén az 1891. évi XIII. t.-c. 3. §-a alapján az ipari munkának vasárnapi szünetelése tárgyában eddig kibocsátott rendeleteket, az ipari munkának vasárnapokon végezhetését folyó hó 13-ikán kelt rendeletével ujból szabályozta. Az ujonnan kibocsátandó s a hivatalos lap legközelebbi számai egyikében közzéteendő rendeletben összefoglalva lesznek a már eddig is engedélyezett kivételek. Lényegesebb változások csak a kereskedelmi üzletek, a pékipar, a fodrászipar és a hideg husnemüek elárusitásával foglalkozók ipara tekintetében lesznek. A rendelet a kereskedelmi üzletek tekintetében kétirányu intézkedést tartalmaz. Az egyik szól Budapest székesfőváros területére s e szerint a fővárosban az *élelmiszerek elárusításával foglalkozó üzletek vasárnapokon délelőtt 10 óráig tarthatók nyitva. Egyéb üzletek egész vasárnapon át zárva tartandók.* A *vidéken* ugy az élelmiszereket elárusító, valamint egyéb üzletek délelőtt *tiz óráig lesznek nyitva tarthatók.* A pékipar az ország egész területére egységesen van szabályozva és pedig akként, hogy a sütés vasárnapon délelőtt tiz óráig folyatható. 10-től 12 óráig végezhetők a magánosok által átadott tésztanemüek vagy pecsenyefélék kisütése. Ez azonban csak egy erre önként vállalkozó munkás által végezhető. Tehát a pékipari alkalmazottak munkaszünete 10 órakor kezdődik és tart másnap reggel 6 óráig. A *borbély- és fodrászüzletekre* nézve a rendelet azon változtatást lépteti életbe, hogy a *fodrász- és borbélyipari munka ezentul csak déli 12 óráig* végezhető. A volt kereskedelmi miniszternek azt a rendelkezését, melylyel megengedte, hogy hideg husnemüek, mint kolbász, sonka és az ugynevezett hideg felvágott, valamint a sajtnemüek vasárnapokon este 6 órától 9 óráig árusithatók, e rendelet *hatályon kivül helyezte.*

*

E nagyfontosságu rendelet alkalmából, amely a *teljes vasárnapi munkaszünetet* lépteti életbe a *Budapesti Kereskedőifjak Társulata* mintegyezer tagja részvételével a miniszter lakása előtt lelkes ovációt rendezett. Az ovációt a Himnusz énekléssével kezdte majd a miniszter éltetése után a Szózatot énekelve példás rendben oszlott szét. Az ovációt mintegy ötven szocialista a Marseillaise énekléssével akarta megzavarni, de a társulat impozáns megjelenése a tüntetést egészen elnyomta.

— **Halálozás.** *Heller* Gábor, a fővárosi kereskedővilág előkelő tagja, a *Heller* M. és társa cég főnöke, tegnap meghalt Budapesten ötvenkilenc éves korában. Az elhunyt Budapest kereskedelmi életének fejlesztésében nemes törekvésével és kiváló szakértelemmel vette ki részét, meghonosította a gyapjuaukciót s érdemes tagja volt a tőzsdetanácsnak. Jótékony készséggel segitett elő minden emberbaráti cselekedetet, magyar volt érzésében és tetteiben. Széles körökben osztatlan a részvét elhunyta iránt; előkelő rokonság gyászolja a megboldogultat, akit holnap, szerdán délelőtt 10 órakor kisérnek örök nyugalomra a kerepesi-uti zsidó temető halottas házából.

Singer D. A. a főváros egy régi és becsületben megőszült polgára ma 65 éves korában, Dohány-utca 10. számu lakásán hirtelen meghalt. A megboldogultat nején és két gyermekén kivül kiterjedt rokonság gyászolja.

Özvegy *Rozenthal* Adolfné született *Holzer* Teréz 62 esztendős korában Budapesten meghalt. Temetése 17-én délután lesz. Az elhunytban *Bari* Agost hirlapiró édesanyját gyászolja.

— **Letartóztatott zsebtolvajok.** A rendőrség letartóztatta *Frisnyák* Lajos 18 éves, *Meistrák* György 21 éves, *Tóth* József 23 éves, *Kecskeméthy* Lajos 21 éves és *Weisz* Mór 17 éves csavargókat, akiket zsebtolvajláson értek. A rendőrségen különben napról-napra többen teljelentést tesznek, hogy a kirándulóhelyeken, villámoson és az utcákon a zsebtolvajok valósággal garázdálkodnak. Éppen ezért a rendőrség nagy figyelemmel kiséri az ismert zsebmetszőket.

— Az orvosok és gyógyszerészek árváinak otthona. Nem igen akadhat olyan józaneszü intelligens ember, aki ne gondoljon tiszteletlettel és hálával az orvosokra. Aki beteg volt, az azért, mert az orvosi tudomány meggyógyitotta, a ki pedig nem ismeri a betegséget, az annál tisztábban láthatja azt az önfeláldozó munkát, amit körösörül az orvos végez a nyavalyák legyőzésére. Különösen a magyar orvos munkája valóságos önfeláldozás. Az orvosoknak egy nagyon kis hányada jut olyan kedvező állapotba, hogy nyugodtan a tudományának élhessen, valamivel nagyobb azoknak a munkája, akik tisztességesen meg tudnak élni, a tulnyomó többség azonban az uri nyomoruság keserü kenyerét eszi. A sorsa pedig bizonytalanabb még a hivatalnokénál is. Élete folyton veszedelemben forog s ha meghal és kis gyermeket hagy maga után, azok csak igazán elhagyatott gyermekek. Az orvos feje fölött állandó ez a remegés... Már csak a hátramaradott családjáról ha szükösen is, de valahogyan gondoskodik az állam, vagy más kenyéradó, de az olyan orvos árvája, aki a gyakorlatból élt, árvább minden árvánál. Ez a szomoru sors adta a belvárosi gyógyszertár tulajdonosának, dr. *Budai* Emilnek azt az ideát, hogy akciót inditson olyan egyesület alapitására, amelyben orvosok és gyógyszerészek árvái nyernek otthont, élelmet és nevelést. Az egyesület végtelenül humánusnak és még egyéb ilyes intézményeknél is rokonszenvesebbnek igérkezik. Az előkészitő munkában résztvesz a főrendiháznak két orvostagja, dr. Müller Kálmán és dr. Korányi Frigyes tanár is. Az érdeklődőknek dr. Budai Emil ad fölvilágositást. (Cime: Vaczi-utca 34.) Adományokat pedig a Belvárosi takarékpénztár fogad el.

— Hogy alakult az uj szerb kormány? Amint most kiderül, az uj szerb kormány alakitásába kissé komikus momentumok is vegyültek — és már most megállapitható, hogy ilyen módon még sohasem jött létre miniszterium. Az uj szerb miniszterek legnagyobb részét ugyanis mellüknek szegezett revolverekkel emelték méltóságuka. Igy például *Siwkovicsot* is. Hirtelen egy tiszt toppant be hozzája, aki röviden, de velősen igy szólt hozzá: „Megöljük a királyt és kormányt alakitunk. Te vagy az igazságügyminiszter." Siwkovics nem akarta a megtiszteltetést elfogadni. Erre a tiszt mellének szegezte a revolverét és igy szólt: „Ezzel a revolverrel lőlek le, ha nem jösz velem azonnal a miniszteriumba!" Szegény Siwkovits igy mást nem tehetett, minthogy végre elfogadta a barátságosan felajánlott tárcát. Hasonló módon járt *Avakumovics* miniszterelnök is. Ő csak a katasztrófát követő reggelen ért Belgrádba. Két tiszt várta a pályaudvaron, néhány szóval tudtára adták a történteket és felszólitották, hogy azonnal vállalja el a miniszterelnökséget. *Avakumovics* is vonakodott. Ekkor a tisztek egyike felemelte revolverét és igy szólt: „Ha itt akarsz maradni — maradhatsz, de csak holtan, a földön elterülve." Erre aztán *Avakumovics* felült a tisztek kocsijára és a minisztérium épületébe hajtatott. — *Czolarovicsot*, az előbbi királyi szárnysegédet, akit Sándor nyugalomba küldött, a tisztek hadosztálypárancsnoknak nevezték ki. De Czolarovics nyugalomba-küldése után elégette a királyi egyenruhát. Igy hát a katasztrófát követő reggelen, lovon, de civilruhában vezette a belgrádi csapatokat.

— Szlöjd-kiállitás. A Rökk Szilárd-utcai fővárosi iskola évzáró vizsgálatai alatt az iskola szlöjdmühelyében dolgozó gyermekek munkából kiállitás van. Már előző évben is elismerőleg irtunk e mühely áldásos hatásáról, melynek igazán szép eredménye ez évben is nyilvánvaló. Játszva, szórakoztatva rendszeres munkához szoktatja a tanitás az ifjuságot, megtanul különféle anyagot feldolgozni, több szerszámot kezelni, munkatervezetet, rajzot megérteni, pontos mértékkel önállóan munkát elvégezni. Emellett sok technikai fogást sajátit el, számos használható tárgyat készit a gyermek, játékvilága köréből indul ki a tevékenység, de a végzett munkák tanulmányaival lépést tart, s azt előségiti, igy lelki életével összhangzó foglalkozás. Az apró emberkék annyit és oly ügyesen dolgoznak, hogy némelyiké elnőtt ember munkájával kiállja a versenyt s müipari cikknek is beillenék. A kedves, apró játéktárgyak, 6—8 éves gyermek müvei, sok gonddal összeállitott jól keresztülvitt tantervről tanuskodnak. A cartonage-munkák gazdag eredményében feltünő a pontos kivitel. Ez is a szaktudással vezetett tanitásra vall. De a mennyiség már a kis emberek nagy szorgalmát dicséri, mi bizonyára annak a jele, hogy vezetőjük, tanitójuk a munkakedvet olyan jól felkelti és fejleszti növendékeiben. Nyolc évi sokoldalu tapasztalat mellett ez természetes is. A fővárosi első ilynemü mühelyben elemi iskolás növendékek tanitása közben kialakitotta szakszerü tantervét. Foglalkozik középiskolás ifjuság, sőt felnőttek technikai tanitásával is évek óta. E szakmába vágó külföldi irodalomban jártas, sőt külföldi tanulmányutjaival is bővitette szakszerü ismereteit. A jeles tanitónő, *Willhelm* Franciska, ő a kis gárda vezetője, neve a szakirodalomban sem ismeretlen. Megérdemli a tanügyi körök igaz elismerését s a szülők őszinte háláját.

— Uj rabbi. *Orosházáról* irják, hogy az ottani zsidó hitközség *Büchler* Márton csongrádi rabbit választotta meg főrabbijává. *Büchler* nem is pályázott ez állásra s az orosháziak nem is ismerték. A szegedi uj zsidótemplom fölszentelése alkalmával azonban többen hallották beszédét és ez annyira megtetszett nekik, hogy hazamenve az összes pályázók mellőzésével *Büchlert* választották főrabbivá. Ma husz tagból álló küldöttség jelent meg nála Csongrádon felajánlva neki az uj állást.

— Az oroszok finn-politikájának áldozata. A mult napok egyikén haldokló férfiu hörgött a berlini állatkert valamelyik padján. A férfiu mintegy negyven éves lehetett. Mellette revolver feküdt és vastag, piros vért folyt a homlokából. A szerencsétlent a *Charitéba* vitték, de utközben meghalt, anélkül, hogy eszméletre tért volna. A *Charitéban* megvizsgálták zsebeit és jegyzőkönyvében a következő, reszkető kézzel irt sorokra találtak: „Hazámból elüztek. Éljen Finnország!" Jaj Bobrikownak; a bosszu Istennél! Istenem! Istenem!" Egy névjegyről pedig kitünt, hogy az illető dr. *Lilly* Gyula, a *Wilgurin Santomat* cimü finn lapnak egyik szerkesztője. *Lilly*, ki 1856-ban született, egyik vezető embere volt a fiatal finn-pártnak, pedagógiai és klasszikus tanulmányokat folytatott. 1889 óta a wiburgi gimnáziumban a latin és görög nyelveket tanitotta, de emellett nagy publicisztikai tevékenységet fejtett ki. 1899 ben megnősült a a *Wilgurin Saxomat* szerkesztője lett. *Bobrikow*, Finnország kormányzója rosszul szemmel nézte a fiatal tudós zsurnalisztikai tevékenységét és lapját egyszerüen beszüntette. Ekkor Lilly Berlinbe ment, ahol komoly pszichologiai tanulmányokba merült el, hogy magát a helsingforsi egyetemen habilitáltassa. Már ebből a célból benyujtandó munkája is készen volt, mikor a mult vasárnapon értesitették, hogy Bobrikow számüzte. Ez rettenetes csapás volt a tudósra. A számüzetés tönkre tette. Pénze elfogyott és hogy megéljen mások segitségéhez kellett volna fordulnia. Inkább megölte magát. De legalább boni földben fog nyugodni, mert egyik barátja Berlinbe utazott, hogy holttestét Finországba szállitsa.

— Orvosok a Tátrában. A Budapesti Orvosi Kör tagjai ezidei balneológiai gyülését e hó 20 án s következő napjain tartják meg Tatrafüreden. Az orvosok, akik a gyülésre nagy számmal jelentkeztek, e hó 19-én este indulnak el a fővárosból. A gyülés öt napon át tart s annak végeztével a résztvevők kirándulásokat téve, térnek vissza a fővárosba.

— A legelső papszakácsné. Ki volt a világon a legelső papszakácsné? Erre megfelelt *Berlichingen* bajor jezsuita, aki egy májusi ájtatosság a kalmával Jézus gyermekkoráról beszélvén hallgatói előtt, a következőket mondta: „Már a mindenhova elkisérte fiát, Jézust, többi közt, hogy főzzön neki s gondoskodjék a fehérneműjéről. *Mária nem volt egyéb, mint egy papszakácsné.*" Azután hozzátette, hogy mai napság erre a hivatásra nagyon kevesen adják magukat (de hogy is kevesen!), mert ehhez — bátorság kell. Erre a megjegyzésre szinte rengettek az augsburgi Adalbert-templom falai. Berlichingen jezsuita különben egyik fő bajnokkakasa a bajos klerikálizmusnak.

— A kassai muzeum megnyitása. A kassai városi muzeum megnyitásának ünnepsége junius 21-én lesz. A megnyitásnál *Wlassics* Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter képviseletében *Berzeviczy* Albet titkos tanácsos a Muzeumok és Könyvtárak Országos Tanácsának elnöke lesz jelen. A Tanács küldöttségileg vesz részt a megnyitási ünnepélyen.

— Félreismert öngyilkos. Az aradi rendőrség tegnap értesitést kapott a zsigmondházai elöljáróságtól, hogy a vesztőhelyen egy uriruhás ember fekszik, aki öngyilkosságot követett el. A kiküldött rendőrök nagy megdöbbenéssel vették észre, hogy az öngyilkos, aki szétzuzott fejjel fekszik a vesztőhelyre vezető lépcsőkön, egyik kollégájuk, *Kondor* Ferenc titkos rendőr. Erre a szomoru felfedezésre az egyik titkos rendőr bement Aradra, jelentette az esetet a rendőrségen, azután elment az öngyilkos lakására s óvatosan értesitette Kondornét az eseményről. Kondornét a lesujtó hir kétségbeejtette, jajveszékelve kérte a titkos rendőrt, hogy vezesse férje holttestéhez. Ott megérkezve, *Kondorné felismerte a halottban az urát* és szivetrázó jajgatással borult a véres tetemre. Déli tizenkét órakor azonban kitünt, hogy Kondor detektiv élében van s a vasuti állomáson volt. Rögtön jelentették az örömhirt Kondor feleségének. Mikor azután a vesztőhelyre megérkeztek a hatósági kiküldöttek s kikutatták a halott zsebeit, egy levelet találtak a rendőrséghez cimezve, s egy kérvényt, mely a kereskedelmi miniszternek szól. — Ezekből megállapitották, hogy az öngyilkos nem Kondor Ferenc, hanem *Óvári* Frigyes aradi postafőtiszt, akit nemrégiben Nagybányáról Aradra helyeztek at. A tévedést az okozta, hogy Kondor feltünően hasonlitott az öngyilkos postatisztthez.

— A szultán kegye. *Ishak* bég, a szultán hadsegéde és egyuttal egyike a szultán legbizalmasabb embereinek, mint Konstantinápolyból jelentik, különböző besugások folytán mint „veszélyes ember", kegyvesztett lett. A szultán parancsára haditörvényszék elé állitották, ahol Ishak bég nyiltan is kijelentette, hogy a szultánt azért nem szereti, mert birodalmát maholnap a tönk szélére juttatja. A vakmerő nyilatkozatra persze még erélyesebb vizsgálatot inditottak meg ellene, de még a házkutatások alkalmával sem tudtak semmi gyanusat és terhelőt fölfedezni ellene. Pár nappal ezelőtt azután Ishak bég, a folytonos zaklatástól szabadulandó, egy francia hajón Európába akart utazni, de mikor kocsiján a kikötőbe akart hajtani, elfogták.

— Az élet és az iskola. A szabadkai főgimnázium igazgatója már a legnagyobb mértékben rákészült arra, hogy az érettségit tett diákoknak kiadja a bizonyitványukat, amikor hirnök jött és pihegve szóllott, hogy: uram, hiányzik három kulcs és ki van törve a nyolcadik klaszszisban két ablak. Vagy talán három. Az Isten tudná, hiszen e világon annyi ablak törik... Az igazgató ur erre visszatartotta az iróasztalában a bizonyitványokat s kijelentette, hogy amig meg nincsenek a kulcsok és amig valami tót legény be nem vágja az ablakokat az ez idő szerint még disztelen rámákba, nincs érettségi bizonyitvány. Szóval: voltaképpen már érettek a fiuk. Férfiak, emberek, némelyik már hivatalért szeretne folyamodni, a másik egyetemi polgár akar lenni, olyan is akad talán közöttük, aki házasságon töri a fejét s ha erre nem is, de a hivatalra meg az egyetemi polgárságra megadja a jusst az érettségi bizonyitvány. Ha van. De nincs. Azaz hogy van, csakhogy nem adják ki addig, amig közösen az érettek meg nem csináltatják a kulcsokat és az ablakokat, amiket éretlen korukban részben betörtek, részben elvesztettek. Ismeretlen tettesek tudniillik, mert hát az igazgató ur nem tudja, hogy kik vesztették el azokat a kulcsokat, amelyekre most két hónapig amugy sincs szükség és hogy kinek a könyöke törte be az ablakokat. — Ilyenformán azonban miért nem fizetteti meg az igazgató ur azokat a padokat is, amelyekbe törrel keresztüldöfött szivet vágott a szellemes diák... Van humor ebben a kicsinyeskedésben, amely éppen ott nyilvánul meg, ahol a fiuknak már a való életet kell megtanulniok. Hát ilyen lesz?... Ezzel a mértékkel mérnek majd a jövendőben is?...

— Az ál-Kubelik. Különös csalásról adnak hirt *Pétervárról*. Egy orosz artista Ausztria valamelyik kisebb városában megismerkedett egy *Wistert* Ferenc nevü hegedüssel, aki föltünően hasonlit Kubelikhez, a hires hegedümüvészhez. Az artista erre a hasonlatosságra épitette szélhámos terveit, amikor Wistert egy oroszországi hangversenykörutra szerződtette, anélkül azonban, hogy *Wistert* beleavatta volna a dologba. Kamenc-Podolskban akarták az első hangversenyt tartani. Természetesen az összes belépőjegyeket elkapkodták. Az utolso pillanatban azonban a szerencsétlen Wister kezébe véve a programmot, nagy ijedelemmel látta hogy ő — mint Kubelik szerepel a hangversenyen. Azonnal a rendőrségért küldött, amely az artistától elvette a belépti dijakból befolyt csinos összeget és a *Kubeliket* türelmetlenül váró publikumnak egyenkint visszafizette. A pénzből azonban már 40 rubel hiányzott, amit a becsületes Wister a *saját pénzéből pótolt*. Az artistát természetesen vád alá helyezték a becsületes *ál-Kubeliket* pedig utnak eresztették. Wister erre a saját neve alatt próbáit többször hangversenyezni, de szomoruan tapasztalta, hogy nemcsak a müvészet — de leglőképpen a név teszi az embert.

— Barisson Lona. *Ős-Budavára* varieté-szinpada szenzációja lesz most nehány hétig a nyári *Budapestnek*. A sok elsőrangu és kedves szám között szerepel ugyanis a varieték csillaga: *Barisson Lona*. A szőkefürtü angol hölgy járt már minálunk többizben, a siker hozzászegődött mindenkor s mostani programmja is elsőrangu érdekesség. Mutatványaiban finom pikantéria, báj és kedvesség egyesül. Kedves, fü bemászó a hangja a tánca müvészet, játéka pedig diskrét és érdekes. Nem csoda, ha dicsőségesen járta be a világ nagy varieté-szinpadait, mert amit ő produkál az nagyon könnyen izlésteleníné válhatnék Barrison Lonánál kisebb müvésznő kezében. Egy párisi nagyvilági hölgynek a budoárjában játszik a jelenet s maga ez a budoár is érdemes a megtekintésre. Az előadást a hüvös idő daczára is nagy közönség nézte végig, amely jelkesen tapsolt Barisson Lonának. Ős-Budavára igazgatója ezzel az ujabb szenzációs attrakciójával ismét bizonyságát adta annak, hogy a kedvelt mulatóhelyen igazi müvészi produkciókkal akar élvezetes estéket szerezni a közönségnek. Különben a többi programm is élvezetes és érdekes.

— Sidoli cirkuszában Mdm Juliette remekül idomitott lókáival egyaránt felköltötte a közönség figyelmét, amely szünni nem akaró tapssal jutalmazza meg az idomitás ezen remekét, amely csak rövid ideig marad körünkben. Sidoli igazgató remek lóidomitásai, Broth Powelle a kitünő jockey pár, Francois Georgo, mint jongleure a lóhátán garcon faktotumával estéinkint zajos derültséget keltenek. Szerdán lesz az első föllépése The tréé Norik's Egelthin a 6. repülőnyujtó matadorjainak.

(x) *Használt-e már Stomatint?*

(x) **D. Févre-szódavizgépek Kertész Tódornál.**

(x) *Kriegner-féle akácia-szappan, 1 K.*

SZINHÁZ, ZENE

** **Nemzeti Szinház.** A vendégszereplők sorában ma este *Szakács* Andor a kolozsvári Nemzeti Szinház tagja lépett föl Goethe Faust-jában, Mefisztó szerepében. Erős intelligencia kell hozzá, hogy valaki ezt a gunyos, elmés, szellemesen polemizáló ördögöt azzal a démoni fensőbbséggel mutassa be, amit Mefisztó alakja megkiván. Szomorubb látvány nincs, mint az olyan ördög, akit rajtakapunk azon hogy nem érti a szájára vett mélységes gondolatokat. *Szakács* Andornak erre a nehéz szerepre van megfelelő intelligenciája. Látszik hogy elemző kedvvel, nagy gonddal tanulmányozta előkelő feladatát. Fiatalságának róható föl, hogy azt a szuverén érettséget, a hideg gunynak és önuralomnak azt a fokát, amivel Mefisztó rendelkezik, kellő mértékben még nem érezteti velünk. Sokkal hevesebben beszél, sokkal többet ágál, sokkal nyugtalanabbul mozog, mint kellene. Abban a jelenetben tünt ki leginkább ez a Mefisztohoz nem illő fölösleg, ahol a tréfákat kedvelő cinikus ördög Faust kabátjába bujik, hogy a naiv tanitvány előtt az összes fakultásokra maró szatirát mondjon. Mefisztó ebben a jelenetben az alakoskodás mestere. Arcizmának egy rándulásával sem árulja el, hogy ő most nem a komoly, hirneves Faust doktor, hanem egy elmés ördög, aki tréfálkozni akar. Ironiája rendkivül finom, nem osztentativ, de biztosan sebez, mint az ügyes, gyakorlott orgyilkos kezében az élesre fent tőr. *Szakács* Andor ugy izgett-mozgott a karosszékben, olyan pillantásokkal kisérte minden elmességét, hogy a félrevezetés, a mulattató komédiázás szándékát valósággal dobra ütötte. Az ördög szuverén játszisága ebben a tulélénk szinezésben elveszett. Reméljük, hogy idővel pótolni fogja ezeket a hiányokat, mert intelligenciája van hozzá és egészben véve erős, értékes tehetségnek látszik. Alakja nagyon előnyös, beszélő organuma szép és megnyerő. (*d. e.*)

** **Az Arany Kakas reprize.** A *Vigszinház* reprizeinek sorozatában holnap, szerdán *Az Arany Kakas*, Blumenthal és Kadelburg jóizü bohózata következik, amelyet bemutatója után egyfolytában ötvenszer adtak és amely azután is sürün volt a müsoron. A fogadósné nótás szerepét *Haraszthy* Hermin játszsza, aki e szerep kreálásával egyik legszebb sikerét érte el. A lármás Dazalmayert, akinek markáns alakját Szathmáry Árpád oly népszerüvé tette, ezuttal *Vendrey* fogja játszani. *Fürge* Tónit *Hegedüs* játszsza, aki a szerelmes főpincért legkiválóbb alakitásai közé számitha'ja. A többi főbb szerep *Varsányi* Irén, *Góth*, *Balassa*, *Tapolczai*, *Szerémy* Zoltán kezében van.

** **Leánynövendékek hangversenye.** Szépen sikerült hangversenyt tartottak a minap dr. *Málmai* Mihályné leánynevelő intézetében előkelő közönség előtt. A bemutatásra került zongora-előadások, magyar, német, francia és angol szavalatok a jeles intézet kiváló pedagógiai rendszeréről s a növendékek készültségéről tettek tanuságot. A közönség meleg elismeréssel adózott az intézet kitünő igazgatónőjének.

** **A drótostót ötvenedszer.** *Magyar Szinházban Lehár* Ferenc operettje, *A drótostót* ma este eljutott az *ötvenedik* előadás jubileumához. Telt nézőtér ünnepelte a szereplőket, *Sziklai* Kornélnak minden ének- és táncszámát meg kellett ismételnie, temérdek tapsot és virágott kapott *Szentgyörgyi* Lenke és *Kornai* Berta s bőven jutott a tetszésből *Borossnak*, *Ráthonyinak* és *Rubossnak* is. Az igazgatóság táviratban üdvözölte a külföldön időző szerzőt. *A drótostót* kapuzárásig müsoron marad, s *junius 30-ikán* kerül e szezónban utolszor szinre.

** **Budai Nyári Szinház.** A *Budai Nyári Szinházban* holnap, szerdán *Milöcker* kitünő operettje: *A koldusdiák* kerül szinre. Szombaton a Krisztinavárosi Szegény Gyermekeket Felruházó Egyesület javára *A rezervisták* cimü mulattató énekes bohózatot adják.

** **Szohner Olga vendégjátéka.** A *Nemzeti Szinházban* holnap, szerdán, egy nagytehetségü, ifju müvésznő, *Szohner* Olga mutatkozik be *Pailleron Az egér* cimü vigjátékának Moisand Mártha szerepében. A fiatal müvésznő a *nagyváradi Szigligeti-Szinház* naivája volt s mint ilyen egyik legnagyobb kedveltje volt az ottani közönségnek. Az előadásban még *Lendvayné*, *Szacsvayné*, *Gerő* Lina és *Császár* Imre vesznek részt. *Szohner* Olga vasárnap is vendége lesz a *Nemzeti Szinháznak* a *Virágfakadás* Nelly szerepében.

** **A Kis herceg reprize.** A *Népszinházban* holnap, szerdán, tartják meg *Lecocq*: *Kis herceg* cimü nagy operettjének reprizét, mely a *Népszinháznak* hosszu időn át egyik legnagyobb sikerü operetteje volt. A három fő női szerepet *Zilahyné-Singhoffer* Vilma, *Hegyi* Aranka és *Ledofszky* Gizella játszszák, Frimus nevelő szerepét *Kovács* játszsza, aki több aktuális kuplét énekel a darabban.

** **Vizsgálati előadás a Kisfaludy-Szinházban.** *Solymosi* Elek nyilvános szinésziskolája junius 21-én, vasárnap este 7½ órakor a *Kisfaludy-Szinházban* vizsgálati előadást tart. Szinre kerül *A lecke* cimü háromfelvonásos román szinmü és a *Lili* cimü operett.

** **Magyar zongoramüvésznő a külföldön.** Három évvel ezelőtt méltó feltünést keltett Budapesten egy tizenegy esztendős hájos leányka, *Herczeg* Maritta aki az akadémia vizsgálati hangversenyén a legnehezebb koncertdarabokat rikka könnyedséggel játszotta. Azóta jeles mesterek keze alatt tanult s legutóbb *Berlinben* mutatkozott be egy hangversenyen, amelyen zajos tetszést aratott. Legközelebb — mint hirlik — az udvar előtt fog játszani.

MÜVÉSZET

□ **Az Erzsébet-emlékszobor mintái.** Az Erzsébet-emlékszobor mintáit a közönség holnaptól kezdve reggeli 9 órától esti 6 óráig dijtalanul tekinthetí meg. Az Erzsébet szoborpályázat egyik külföldi szakértő-birálója, *Van der Stappen* brüsszeli szobrász, aki nejével együtt tiz napot töltött nálunk, csak ma utazott vissza hazájába.

□ **Az ex-libris kiállitás** *Némethy* Lajos esztergomi esperes-plébános az esztergom főegyházmegyei könyvtárból nyolc darab igen ritka ex-libris könyvet és tizenegy darab ex-libris rézlemezt küldött az Országos Magyar Iparmüvészeti Muzeum ex-libris kiállitásába. Ez alkalomból igen díszes katalogust is készitett *Némethy* a főegyházmegyei könyvtár ex-libriseiről, amelyben az illusztrációk az eredeti rézlapok felhasználásával készültek. Az érdekes katalogus szintén ki van állitva az iparmuzeumban. A becses gyarapodásra való tekintettel az igazgatóság elhatározta, hogy az ex-libris kiállitást julius 1-ig tartja nyi va. A közönség a kiállitást naponként 9 órától 1-ig dijtalanul tekintheti meg.

□ **Lajos-kutja.** A budai Corvin-téren felállitandó Lajos-kut elkészitésével az emlékbizottság *Hoiló* Barnabást bizta meg. A pályanyertes mü főalakja egy pompásan mintázott magyar harcos, aki vadászkürtjével merit vizet, hogy a szomjuságát oltsa.

Az Erzsébet-szobor.

Budapest, junius 16.

Az Erzsébet-szobor, jobban mondva Erzsébet királyné-emlék második pályázatának pályamüveit holnap reggeltől kezdve mindenki megnézheti a városligeti uj Mücsarnokban, akinek csak kedve tartja. No, nagyon sokan nem fogják megnézni, nemcsak azért, mert ugy a külmint belpolitikai események éppen ebben az időben minden érdeklődést lekötnek a maguk számára, de azért is, mert ez a pályázat már második, s a müvészeken és müvészetbarátokon kivül, akiket a müvészi rész érdekel, legfölebb azok nézik meg, akikben csakis az az általános kiváncsiság birizgált, hogy milyen is lesz az Erzsébet-emlék, mekkora lesz, s mennyiben alakitja át a várhegy oldalát. A közönségnek ezt a csoportját nem a müvészi érdeklődés, nem a müvészi élvezetnek szellemi szüksége, hanem a puszta kiváncsiság vezetvén a Mücsarnokba, ez a csoport most jóval kisebb lesz, mint az előző alkalommal. A harmadik pályázatnál pedig egészen el fog maradni, mert hiszen már van fogalma róla, hogy körülbelül milyen is lesz az Erzsébet-emlék. Hát a várfokon lesz, aztán nagy lesz, olyan nagy, hogy az építészeti rész szinte össze fogja kapcsolni a királyi palotát az uj miniszterelnöki palotával. Azután terjedelmes lesz, mert cikk-cakkos lépcsőzetekkel, fordulatokkal kanyarulatokkal le fog nyulni az alagutig, sőt azon is tul.

Hogyne lenne *ennek* a közönségnek igaza, mikor mi, akik azzal hivalgunk, hogy müvészi érzésünk jóval fejlettebb az átlagnál, mi is éktelen fiegmával s a lemondásnak le nem küzdhető érzésével tekintünk a harmadik pályázat elé, amit isten ments, hogy még egy legislegszükebb pályázat kövessen. Isten cinizmusul ne vegye, de már e második pályázat után is el vagyunk telve az Erzsébet-szobrokkal. Ha most nem tudtak a magyar müvészek olyat produkálni, ami minden tekintetben kielégitette volna a biráló bizottságot (ami talán nem is a müvészek hibája), akkor ezentul még kevésbé fognak, mert ihletük, az első energia lángja folyton fogy, kimerül, s fantáziájuk elsekélyesedik az uj meg uj pályázatok hajszájában. Uj formát nem találnak, s a régit kellvén variálniok, mennél többet hajszolják és erőltetik az ihletet, annál kevésbé fog sikerülni a munkájuk. Jó lenne három-négy évig pihenni s azután irni csak ki ujra az uj pályázatot, (és nem szükebbkörü, de *általános* nagy pályázatot) mikorára a szobrászművészek agysejtjeiből kiszáradnak azok a képzetek, melyek oda belevették magukat s mikorára talán uj nevek, uj tehetségek, uj csillagok léphetnek a pályázat sorompójába uj eszmékkel.

A zsüri hivatalos pályázatára, mely a lapokban egész terjedelmében megjelent, nem sok megjegyezni valónk van. Az ember elolvassa ezt a hivatalos pályázatot, azután megnézi a pályamunkákat; azután a megszokottság érzetével, nagy nyugalommal, a lélek minden nagyobb emóciója nélkül távozik a Mücsarnokból. Mi több, némi unalom elől sem zárkózhatunk el. Sok pályamunkánál richtig azt találjuk, amire el voltunk készülve: Erzsébetnek hódol a nép. Ennek az ideának megkövüit határai közt mozog legtöbb müvészünk immár másodizben. Vártunk valami megkapó uj formát, valami elszéditő uj gondolatot, szikrát, de nem kaptunk sehol. Hogy mi legyen ez az uj forma és uj gondolat, azt magunk sem tudjuk, mert hiszen ha tudnók, akkor — legalább elméletileg — kitünő müvészek lennénk. Ebből mellesleg az is következik, hogy mennyivel könnyebb kritizálni, mint alkotni. De ha nincs is a pályamunkák közt olyan, mely a nagy areopágot teljesen kielégitette volna, van olyan egy-két pályamunka, melynek bizvást odaadhatták volna a pálmát. Mert van bennük oly becses müvészi elem, mely bárkit is kielégithet, ha pedig egyik-másik rész nem tetszik, azt a végleges kivitelnél módositani is lehetne. Hiszen tudunk esetet a legközelebbi multból, hogy a kivitelre *elfogadott* pályamüvön utólag ez a forum, meg az a forum javitott és csiszolt a tanácsaival. S motu proprio javitott maga a babérkoszorus müvész is.

Amit a zsüri *Mátrai* pályamunkájáról mond, azt magunk is teljesen érezzük. *Margó* müvénél azonban sehogysem vagyunk képesek látni, hogy miért és mennyiben emlékeztet ez sirmlékre, mint ahogy a hivatalos birálat mondja. A főalak nemcsak monumentális hatásu, de rendkivül szerencsésen van beállitva az architekturába. Finom dolog, hogy az égre a főalaknak sziluetje rajzolódik le, s ezt a jó hatást nem rontja le semmi architektura. Talán *ezért* siremlékszeru? *Telcsöl* és *Törytől* eleve is könnyed, graciózus vonalu alkotást vártunk, s ebben nem is csalódtunk. Az emlékmü hátulról, a dunai oldalról tekintve is lenge, ami nem kis dolog. Kitünő a szobrászi rész, különösen a főalak, mely a graciózus fölfogásnak és technikának valóságos remeke s meghatóan szép a Pietà. Egészben véve azonban kissé eltörpül a várhegy tervezett kiképzése mellett. *Zala* (Bálint és Jámbor) terve a hivatalos birálat szerint a mult pályázat alkalmával bemutatott tervhez képest nem tüntet föl haladást, ami igaz is. *Fadrusz* (Korb és Giergl) szintén rosszabb, mint tavaly, s a pályamunkának az a főbaja, hogy az építészek igyekeztek előtérbe lépni a szobrász rovására. A főalaknak semmi köze a háta mögötti hatalmas csoportozathoz (mely azonban nagy tömege dacára is elcsenevészedik a rengeteg architektura mellett), eltévesztett fölfogás, hogy a pályázók a szobrászati részt a Duna felé tervezték, mig a Szent György-terére egy részleteiben eléggé kiképzett, de egészében mégis csak házhomlokzatszerü architektura jön.

Róna József pályamüvénél az építészeti részt (mely *Leitersdorfer* Béla müve) a hivatalos birálat méltatlanul lebecsülte, mondván, hogy tömegei szertelen nagyok s az arányok tévesek, s az architekturával a főalak csoportja nincs szerves összefüggésben. Igaz, hogy magánosan áll, de hiszen csak nem dogma, hogy okvetlenül, materialiter is összefüggjön az építészeti részszel, mely szolgálhat puszta háttérül is, mint a várfok kiképzése. A szobrászati *főcsoporthoz képest* pedig ciklopszi méretei dacára is kisebb, mint néhány más pályamunkán; az meg csak talán nem baj, hogy az építész távolhatásra is törekedett, hogy az emlékmü, mint a várfok kiképzése, még Pestről is érvényesüljön. Ami pedig az architektura részleteit illeti, a legkisebb detailok zseniális megoldása is azt mutatja, hogy Leitersdorfer ebbe minden ambicióját s finom fantáziáját érvényesitette. A szobrászati részről maga a hivatalos birálat is kénytelen elismerni, hogy rendkivül becses. Erzsébet egy fölötte invenciózus trónról száll alá, hogy a nép hódolatát fogadja. E csoportozatban még vázlatszerü kidolgozásában is oly részletek vannak, mint például a lelkesülten előrehajló nő, melyek bája lebilincselő hatásu. Külön-külön is nagybecsü szobrászati alkotás az architektura két oldalán álló oroszlánok a nőalakkal. Az egyik szimbolum a szépség, a másik a szeretet diadalát jelenti a gonosz indulatok fölött. Az emlékmü hátulsó részén pedig Hungária diadala az Örmány fölött. Semmiféle tekintet sem tarthat vissza bennünket annak egyenes kimondásától, hogy ez a pályamunka sokkal méltányosabb, elfogulatlanabb és igazságosabb elbánásban részesülhetett volna.

A többi pályamüvekről talán ne szólnánk, pedig vannak még ott szép számmal, köztük olyanok is, melyek nem éppen hizelgő bizonyságot tesznek a magyar müvészetről.

Y—n.

TUDOMÁNY, IRODALOM

○ **Három szőke asszony és egyéb elbeszélések.** Ilyen cim alatt *Gombosné Miklósy* Ilona néhány igen sikerült elbeszélést adott ki. *A három szőke asszony* cimü novella tanuságot tesz arról, hogy Gombosné hivatottsággal és a női szív meleg varázsával irja kedves történeteit. A szép kiállitásu kötet Brassóban jelent meg, ahol a szerzőnél megrendelhető.

○ **Az alkoholizmusról.** (Irta dr. *Stein* Fülöp.) Szerzőnek az Országos Közegészségi Egyesületben tartott három előadását tartalmazza a kis füzet, amely különösen jó szolgálatot tesz a tanároknak és tanitóknak, akiknek Wlassics miniszter az alkoholellenes oktatásról kiadott rendelete folytán foglalkozniok kell e kérdéssel. Ismerteti az alkoholizmus történetét és az okai gyanánt kimutatja az ivási szokásokat, az alkoholról elterjedt téves közhitet és az anyagi nyomort. A könyv bolti ára 50 fil ér, beszerezhető szerzőnél I. Kékgolyó-utca 5.

○ **A fák birodalmából.** (Irta *Honusz* István. Számos szinnyomatu szövegképpel. Az Athenaeum kiadása; ára 4 K. 20 fillér.) A virágok után a növény-világ óriásait, a fákat hozza Hanusz István közelebb szivünkhöz. Jó egészséges könyv ez s a közeledő vizsgákra keresve sem találhatnának alkalmasabb jutalomkönyvet. De jutalom ez felnőttek számára is mert üdülést és tiszta, zavartalan élvezetet meritenek belőle.

EGYESÜLETEK

(A Magyar Ujságkiadó Országos Szövetsége) e hó 21-én, vasárnap délelőtt 10½ órakor az Otthonkör földszinti helyiségeiben *Zilahi* Simon elnöklésével választmányi ülést tart a következő tárgysorozattal: 1. Az ujságok vasárnapi munkaszünete. 2. Az Ujságkiadók Lapja ügye. 3. A központi hirdetési iroda szervezésére kiküldött bizottság megalakulása és részletes tárgyalás. 4. Tagfölvételek. 5. Esetleges inditványok.

(A Gyógyult Elmebetegek Segitő-Egyesülete) tegnap lovag *Falk* Zsigmond elnöklésével választmányi ülést tartott. Az elnök bejelentette, hogy gróf *Teleki* Géza, az egylet elnöke a választmányhoz levelet intézett, melyben tudatja, hogy miután ezentul az évnek legnagyobb részét a fővárostól távol tölti, elnöki kötelességének többé nem felelhetne meg ugy, mint eddig, és ezért viselt tisztségéről lemond. A választmány e hirt őszinte sajnálattal vette tudomásul és azt határozta, hogy a grófot fel fogja kérni e lemondás visszavételére. Dr. *Jármay* Gyula pénztáros előterjesztette a vagyonmérleget és a jövő évi előirányzatot, amiket a választmány jóváhagyólag tudomásul vett. *Mózes* László ügyvédet ujból megválasztották titkárnak.

(Az Orvostanhallgatók Segitő-Egyesülete) disztagnak választotta *Pertik* Ottó, *Dollinger* Gyula és *Lenhossék* Mihály orvostanárokat. A segitőegyesület elnöksége ma délelőtt adta át a müvészieszen kiállitott okleveleket. A professzorok szivesen fogadták a küldöttséget s köszönettel vették az átnyujtott okleveleket.

SPORT

*** **Magyar poloja'ékosok diadala Hamburgban.** A *Hamburger Polo-Club* nemzetközi meeting-ének tegnapi első napján a *Champion Cupért* folytatott küzdelemben a budapesti lovas polo-csapat 6 : 1 goal arányban fényes győzelmet aratott a hamburgiak első csapata. A győztes csapat, amelyben Mr. Rich. Gr. Sigray A., gróf Andrássy G. és gróf Károlyi Lajos játszottak, a holnapi döntő matchban egy angol csapattal fog mérkőzni. Folyton felülő játékosaink bizonyára ez alkalommal is jól meg fogják állani helyüket.

*** **A krakói futtatás.** A krakói urlovas-versenyek mai második napjának eredménye ez:

I. *Eladóvereny.* Világhy Gy. *Pikánsa* (br. Eltz) első, Franceska második, Strauss harmadik, azután Dido, Cocker, La Marquise Totalizatőr: 10: 17. Helyrefogadások: I. 50: 64, II. 50: 73.

II. *Akadályverseny.* Hagelin H. *Násznagyja* (tulajdonos) első, Lidictrip második, Ucalegon harmadik, azután Bisce, Csitt. Totalizatőr: 10: 25. Helyrefogadások: I. 50: 60, II. 50: 67.

III. *Állandó gátverseny.* Koler E. *Maikönigje* (tulajdonos) első, Liszka második, Cara Mia harmadik. Totalizatőr: 10: 16.

IV. *Pleszowi akadályverseny.* Hagelin H. *Kartal hugaja* (tulajdonos) első, Perkat második Pain de Corinth harmadik. Gongo kitört. Totalizatőr: 10: 16. Helyrefogadások: 50: 89, a másodikra nem volt tét.

V. *Vigasz gátverseny.* Gróf Siemensky *Wacpanja* (báró Eltz) első, Karambol második, Mr. Dollar harmadik. Totalizatőr: 10: 12.

VI. *Bucsu sikverseny.* Schindler L. *Donarja* (gróf Chorinszky) első, Legenda és Wiadomaszk holtversenyben második; azután: Kolibri és Donau Nixe. Totalizatőr: 10: 16. A helytétek visszaadattak.

*** **Az ascoti versenyek.** Anglia egyik legszebb és csupa nagy dijjal dotált meetingje ma kezdődött meg Ascotban. Az első nap versenyei közül az *Ascot Stakes* handicap és a kétévesek számára kiirt *Coventry Stakes* emelkedett ki. Amazt 18 ló közül az urlovasból lett jockey Mr. Randall *Genius*-a nyerte meg, mig emebben a Rotschild-féle *St. Amant* aratott győzelmet. A részletes eredmény ez volt:

The Ascot Stakes (handicap). Dij 2000 font sterling. Távolság 3200 méter. Mr. Randall *Genius*-a (Wheatley) első, Schullion második, Right Ful harmadik. Azután: Throwaway, Cappa White, Elba, Rodrique II., Surprenant, Prinze Florizel, Victor Don, Preen, Coal Sack, Lord Brand, Intaglio, Aldermann, Gourgand, Gread Dam m., Blithesome, Fogadások: 20: 1, 10: 1, 100: 9.

The Coventry Stakes. Dij 1000 font sterling. Távolság 1100 méter. Mr. L. de Rotschild *St. Amant*ja [illegible] dik, azután Ortolan. Mausqueton, Scuttler, Herbert Vincent, Lochrian, Vergia, Luscious m., John o gaunt, Armoea Fogadások: 5: 1. 20: 1. 2: 1.

TÖRVÉNYSZÉK

§§ **Szüneti tanácsok a felsőbiróságoknál.** A Kuria szüneti tanácsa julius hónapban: Elnök: *Csathó* Ferenc tanácselnök. Birák: *Adám* András, *Gyárfás* Ferenc *Tóth* Gerő, *Zsigmondovics* Mihály, *Kornish* Antal, *Kovács* Béla, dr. *Szegheő* Ignác, *Verovácz* Gyula, esetleg *Major* Kálmán. Augusztus hónapban: Elnök: *Sélley* Sándor tanácselnök. Birák: *Szeremley* Lajos, *Ádám* András *Nedeczky* Odön, *Gyárfás* Ferenc. *Tóth* Gerő, *Szentimrey* Jenő *Kovách* Antal, *Kovács* Béla és szükség esetén *Major* Kálmán. — A budapesti itélőtábla szüneti tanácsa julius 5-től augusztus 1-ig. Elnök: *Frenreisz* István tanácselnök. Birák: *Csiky* József, *Lenk* Gyula, *Eördögh* András, dr. *Baumgarten* Károly, *Végh* József. dr. *Papp* Gyula. Augusztus hó 2-tól augusztus hó 29-ig. Elnök: *Bubla* Ferenc tanácselnök. Birák: *Csiky* József, *Horváth* Béla, *Lenk* Gyula, dr. *Baumgarten* Károly, *Hanák* Kolos, dr. *Gyurkovich* László.

§§ **Megsemmisitett halálos itélet.** Nagy fellünést keltett tavaly Zalaegerszegen az a halálos itélet, amelyet az ottani törvényszék hozott. Egy asszonyt, akit az esküdtek a felbujtásban mondtak ki vétkesnek, halálra itélt a törvényszék, mig a tettest csak életfogytiglani fegyházra. A tényállás szerint 1902. évi november 5-én Alsó-Szent-Erzsébet község határában több szurt sebbel halva találták *Sós* Ferenc jómódu parasztgazdát. A vizsgálat kideritette, hogy *Bali* János földmives ölte meg, akinek viszonya volt Sós feleségével. Kiderült, hogy az asszony biztatta fel szeretőjét a gyilkosságra, amelyet a legapróbb részletekig előre állapitottak meg közösen hetekkel ezelőtt. Baltát és kést vásároltak s november 5-én Bali, asszonynak öltözködve, kiment a határban dolgozó Sós Ferenchez, hogy a gyilkosságot végrehajtsa. Az asszony is vele volt s a közelben várta a történendőket.

A zalaegerszegi törvényszék esküdtbirósága *Bali* Jánost a gyilkosság büntettében mint tettest, *Sós* Ferencné *Ratik* Zsófiát pedig mint felbujtót mondta ki bünösnek, aminek alapján a törvényszék Bali Jánost életfogytig tartó fegyházra, Sós Ferencnét pedig *kötél általi halálra* itélte. A Kuria ma tárgyalta ez ügyet *Sélley* Sándor elnöklete alatt, *Valkay* Bertalan előadásában és hosszas tanácskozás után megsemmisitette a halálos itéletet és Sós Ferencnét *15 évi fegyházra* itélte. Bali János büntetése megmaradt, mert a reá vonatkozó semmiségi panaszokat elutasitották.

§§ **Milliós pör a Kurián.** Idősb *Cséry* Lajos három évvel ezelőtt közjegyzői okmányban egyezséget kötött a fiával, ifjabb *Cséry* Lajossal a vele szemben 1,772.000 koronára rugó követelés biztositása és kiegyenlitése dolgában. Ebben az okiratban ifju Cséry Lajos elismerte tartozásának valódiságát és *24 órán belül való esedékességét.* Idősb *Cséry* Lajos e közjegyzői okmányba foglalt egyezség alapján az 1,772.000 koronára — *Kelemen* Gábor, majd dr. *Jankovics* Jenő ügyvédek által — perelte ifju Cséry Lajost, akit *Papp* József budapesti ügyvéd képviselt, egyik budapesti járásbiróság előtt. Ugy az elsőbiróság, mint a felebbezési biróság kötelezte ifj. Cséry Lajost a peres összeg megfizetésére. A Kuria felülvizsgálati tanácsa *Szabó* Albert elnöklésével, *Fittler* Imre kuriai biró előadásában ma foglalkozott ezzel az ügygyel s lényegeseknek fogadván el az alperes részéről panaszolt anyagi jogszabály-sértéseket, mindkét alsóbirósági itéletet megváltoztatta, felperest keresetével elutasitotta s elmaraszt a ta őt az összes perköltségek fizetésében. A Kuria az itélet megokolásában kimondta, hogy az alsóbiróságok helytelenül értelmezték a felek jogviszonyait szabályozó egyezséget, mert a szerződések értelmezésénél nem a használt kifejezések betüszerinti értelme, hanem a szerződő felek akarata irányadó, kétség esetén pedig a szerződésnek azon értelem tulajdonitandó, amely a jogviszony természetének és az élet follogásának inkább felel meg. Már pedig a szerződő felek intenciója nem lehetett az, hogy a milliókra rugó összeg 24 órán belül fizettessék meg.

§§ **A hitel hiénái.** *Lusztig* József és *Szagány* Lajos a multt év szeptemberében *Szagány és Lusztig* cég alatt fényes cipőáru-üzletet nyitottak az Erzsébet-köruton, a nélkül, hogy pénzük lett volna. Az üzletet hitelbe vásárolt árukkal szerelték föl s mindenfelé azt hireszteltek magukról, hogy nagyon rendezett pénzügyi viszonyok között élnek s hogy Lusztig csakhamar egy dusgazdag bécsi nőt vesz feleségül. Ily módon sikerült is nekik egy csomó gyárost és nagykereskedőt hitelezésre birni. Egy hónap mulva Lusztig és Szagány potom áron eladták az összes üzleti árukat s egyéb ingóságaikat is pénzzé tévén, október hó végén megszöktek a fővárosból. Szökésük után derült csak ki, hogy mind a ketten előre megfontolt terv szerint játszották ki hitelezőiket. A szökevény kereskedőket csakhamar elfogták és letartóztatták. A budapesti büntetőtörvényszék hatrendbeli csalás büntette miatt vonta őket felelősségre és *Szagány* Lajost *10 hónapi, Lusztig* Józsefet pedig *egy évi börtönre* itélte. A királyi tábla ma *Haupt* Albert biró előadásában megerősitette az első biróság itéletét.

§§ **Pelikán kisasszony büne.** A budapesti büntetőtörvényszék Oláh biró elnöklete alatt tegnap tárgyalta folytatólag Pelikán Józsefinnek, egy utazó tolvajnőnek lopási bünügyét, aki ez év január havában a Nádor-szállodában egy katonatiszttől 100 koronát ellopott. A törvényszék dr. *Varga* ügyész vád és dr. *Mózes* László védelme után lopás büntettéért *9 havi börtönre* itélte a nemzetközi tolvajnőt. Ebből a büntetésből azonban 4 hónapot kitöltöttnek vett a biróság az elszenvedett vizsgálati fogság által.

§§ **A saját gyermekének hóhéra.** (Esküdtszéki tárgyalás.) Már harmincöt éves volt *Nakmann* Mihályné, született *Obrotka* Erzsébet napszámos-asszony, a mikor két esztendővel ezelőtt belebolondult egy magánál jóval fiatalabb emberbe, *Stercz* Ferenc huszonnyolc éves napszámosba. Otthagyta az urát s összeállt ezzel az emberrel. Magával vitte tizéves leányát, Máriát is, a kinek a sorsa ettől kezdve valóságos kinszenvedés volt. Folyton ütötték, verték, ugy hogy olykor a szomszédok mentették ki a keservesen jajgató leánykát anyja vagy annak szeretője kezéből. A mult évi augusztus végén történt aztán, hogy Nakmanné és Stercz egy este részegen jöttek haza tömőutcai lakásukra. Akkor is nekiestek a kis leánynak és véresre verték. A leányka átmenekült a szomszédban levő üres pincelakásba s ott egy sarokban meghuzta magát. Anyja azonban rátalált s ujra ütni kezdte, Stercz pedig leoldotta a nadrágszijját, a kis leány nyaka köré csavarta, azután az asszonynyal együtt fölakasztotta a már alélt gyermeket a falon egy szögre. Szerencsére egy Palkovics János nevü ember véletlenül meglátta a leánykát s megmentette. A hatóság ezek után elvette a gyermeket anyjától s kiadta Szegvárra az apácákhoz. Nakmannét és Sterczet letartóztatták és szándékos emberölés kisérletéért helyezték őket vád alá. Az esküdtszék ma tárgyalta a bünpört *Agorasztó* biró elnöklésével a vádat dr. *Hodászy* Antal királyi ügyész képviseli, a vádlottakat dr. *Meszler* Gusztáv és dr. *Dingha* Béla ügyvédek védik. A tárgyalást csak tizenkettedfél órakor lehetett megkezdeni, mert az őrülséget szimuláló Stercz Ferencet a gyüjtőfogház megfigyelő-osztályára kellett behozni. A kis leány, akit egy ápolónő kisért föl Szegvárról a kolostorból, mikor megpillantotta Sterczet, elsikoltotta magát. A vádlottak tagadják bünüket. Azt mondják, hogy verték ugyan a kis leányt, de nem kinozták, verést pedig azért kapott, mert rossz volt, kerülte az iskolát és lopott is. Megható volt a kis leánynak, Nakmann Máriának kinallgatása. A megsanyargatott kislány meglepő értelmességgel mondta el, hogy anyja és Stercz hogyan akasztották őt fel. Stercz verte be a szöget a falba s ugyancsak ő volt az, aki a nadrágszijat a szögre kötötte akkor, amikor annak egyik vége már az ő nyaka köré volt hurkolva. Anyja pedig segédkezett Sterczneк, amennyiben lefogta lányának kezeit és lábait, hogy teste kiegyenesedjék s ne tudjon védekezni. A tanuk is terhelőleg vallottak a vádlottakra. A perbeszédek után *az esküdtek bünösnek mondották ki Nakmann Mihálynét és Stercz Ferencet a sulyos testi sértés vétségében* és ezért a törvényt alkalmazó biróság Stercz Ferencet *4 hónapi*, Nakmyan Mihálynét pedig *5 hónapi fogházra* s 40—40 korona pénzbüntetésre itélte. Az ügyész megnyugodott, a védők semmiségi panaszszal éltek. Védők kérésének, hogy a törvényszék helyezze szabadlábra a vádlottakat, a biróság nem adott helyt.

§§ **A munkás bosszuja.** (Esküdtszéki tárgyalás.) A budapesti esküdtszék májusbavi ülésszakának tegnap volt az első tárgyalása. A vádlott *Paszik* Ferenc villamos vasuti munkás volt, akit szándékos emberölés büntettének kisérletével vádolt az ügyészség. Paszik Ferenc ugyanis együtt lakott Páli Ferenc munkástársával Schlunszky Ferdinándnénál. Ez év februárban havában az asszonyt valaki meglopta s ugy Schlunszkyné, mint Páli a lopásért Paszikot vették gyanuba. Ez a gyanu mód felett bosszantotta Paszikot. Ez év február 22-én Pálival együtt bement a Közuti Vasuttársaság Pálffy-téri telepére. Innen azonban csakhamar eltávozott Paszik s a műhelynek Tölgyfa-utcára néző ablakán keresztül rálőtt Pálira, de nem találta el. A mai tárgyaláson, melyen Zsitvay Leo elnökölt a vádat dr. *Böhm* Alajos ügyész képviselte, a védelmet pedig dr. *Schubert* Emil ügyvéd látta el. Paszik beismerte tettét, csak azt tagadta, hogy ő lakótársát meg akarta ölni. A lövést megelőzőleg háziasszonyával szóváltása volt azért, mert a lopással őt gyanusitotta. A szóváltást dulakodás követte s Páli volt az, aki őket szétválasztotta. Az esküdtek *felmentő* verdiktet hoztak s ez alapon a törvényszék is felmentette a vádlottat. Az itélet jogerős.

Nyilttér.

A Szinye-Lipóczi Lithion-forrás

Salvator kitünő sikerrel használtatik

vese-, hugyhólyag- és köszvénybántalmak ellen, hugydara és vizeleti nehézségeknél, a czukros hugyárnál, továbbá a légző és emésztési szervek hurutainál.

Húgyhajtó hatású!

Vasmentes! Könnyen emészthető! Csiramentes!

Kapható ásványvizkereskedésekben vagy a Salvator-forrás igazgatóságánál Eperjesen.

Budapesten, főraktár Édeskuty L. urnál.

Az Északmagyarországi egyesitett kőszénbánya és iparvállalat részvénytársaság igazgatósága mély megilletődéssel és őszinte jóindulommal adja hirül tagjának

HELLER GÁBOR urnak

folyó hó 15-én történt elhalálozását.

Az elhunyt társulatunk fejlődése körül, annak fennállása óta, odaadó, lankadatlan tevékenységet fejtett ki és emlékét mindenkor szeretettel és kegyelettel fogjuk őrizni.

Áldás és béke porain!

Még a legutóbbi időkig egyetlen víz sem volt egészen biztosan adagolható

a vérköpésben, szivbajban és asthmában

szenvedő embereknek, az ujabb kisérletekből kiderült, hogy ilyeneknek egyedül a

MARGIT

GYÓGYFORRÁS

„Margit-telep, — Bereg-megye"

vize ajánlatos fogyasztásra, a mely ezek mellett nemcsak a **hugyszervek** betegségeiben legjobb viz, hanem a **legkitünőbb borviz**, és enyhén sós ize miatt mindenki, **még a legkisebb gyermekek is szívesen veszik magukhoz** a gyomor és légcső hurutos megbetegedésénél.

Kapható minden gyógytár és füszerkereskedésben.

Országos főraktár:

ÉDESKUTI L. cs. és kir. udvari szállitónál, ásványviz-nagykereskedő Budapesten.

Mohai ÁGNES-Forrás

Járványok idején és minden időben semmi sem biztositja jobban az egészséget, mint a jó és emésztőképes gyomor, meg a tiszta ivóviz. Kiváló eszköz erre a *természetes szénsavdús ásványviz*, mint föltétlenül *tiszta, kellemes és olcsó* savanyuviz; dus szénsavtartalmánál fogva nemcsak *biztos ovszer ferőző elemek ellen*, hanem a benne foglalt gyógysóknál fogva kitünő szere a legkülönfélébb **gyomor, légcső és hugyszervi betegségeknek.**

1. *Ideges gyomorbaj* (erős szénsavtartalom);
2. *légcső-, tüdő-, gyomor-* és *bélhurut* (szénsavas natrium és magnesium);
3. *csontlágyulás, angolkór, osteo-malatia, osteo-perosis* (szénsavas, phosphorsavas, kénsavas mész);
4. *vese-* és *hólyagbántalmak* (szénsavas lithium) esetében.

Külföldi és hazai kórházak és szakirodások az összes külföldi szénsavas vizekkel egy sorba helyezik, vagy eléjök állitják, miről a következő nevek tanuskodnak:

Dr. Kétly,	Dr. Akantisz,	Dr. Gebhardt,
Dr. Kövér,	Dr. Blodig,	Dr. Balogh
Dr. Stamborszky	Dr. Fischer,	Dr. Varga,
Dr. Berger,	Dr. Mosetig,	Dr. Szabó,
Dr. Naundorf,	Dr. Rust,	Dr. Scipiades,
Dr. Borcherdt,	Dr. Werner,	stb., stb.

Kapható minden fővárosi füszerkereskedésben és a vendéglőkben.

Özvegy ***Heller Gáborné*** szül. ***Latzkó Jenny*** ugy a maga, mint gyermekei ***Ágost, Margit*** férj. ***Kramer Felixné, Ella*** és ***Jolán*** veje ***Kramer Felix,*** sógornője ***Deutsch*** szül. ***Heller Fanny,*** testvérei ***Latzkó Károly*** és neje ***Popper Jozefin, Popper*** szül. ***Latzkó Berta*** és férje ***Popper Sámuel, Latzkó Sándor*** és neje ***Pollacsek Emma*** valamint a többi rokonság nevében fájdalomtelt szivvel jelenti, hőn szeretett férjének

Heller Gábor

urnak

f. hó 15-én életének 59-ik, boldog házasságának 28-ik évében történt gyászos elhunytát.

A drágahalott földi maradványai ***szerdán, f. hó 17-én délelőtt 10 órakor*** fognak a Kerepesi-ut melletti izr. temető halottas házából örök nyugalomra helyeztetni.

Budapest, 1903. junius 16-án.

Áldás és béke poraira!

Csendes részvétet és koszorúk mellőzését kérjük.

(Az e rovat alatt közlötteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÁVIRATOK

Kopenhága, junius 16. A mai folkethingi választásoknál *Hage* pénzügyminiszter a kopenhágai hetedik választókerületben *Schmidt* szociáldemokratával szemben kisebbségben maradt.

A franciák Figigben.

Beni-Unif junius 16. A beni-unifi kerület parancsnoka tegnap egy kisebb kiséretel megszemlélte Figigot. A lakosság tisztelettelesen fogadta őt. A kapituláció feltételeit teljesitik. A hadikárpótlást lefizették.

Lujza hercegnő elutazása.

München, junius 16. *Lujza* toszkánai hercegnő ma gyermekével Romanshornon át elutazott.

A francia állami költségvetés.

Páris, junius 16. Az 1904. évi *költségvetési előirányzat*, amelyet *Rouvier* pénzügyminiszter a kamara mai ülésén elő fog terjeszteni, 3571,800.000 frank kiadást (az előző évben 3528,400.000) és 3513,700.000 frank bevételt irányoz elő. A hiány ennélfogva 56,100.000 frank. A pénzügyminiszter nem akarván uj adót behozni, gondoskodott bizonyos vámok jövedelmének fokozásáról és bizonyos künnlévő követelések behajtásáról.

A francia kulturharc.

Páris, junius 16. A felebbezési biróság előtt ma megjelentek az április 7-én elitélt kapucinusok. Néhány barátjuk kiséretében jelentek meg. Az itélet kihirdetését 8 napra elhalasztották. Az épületbe érkezve és annak elhagyásánál a kapucinusokat rokonszenves tüntetésekben részesitették. Komoly incidens nem fordult elő.

Nantes, junius 16. A vasárnap történt események és a tüntetőknek a prefekturába való behatolása következtében birói vizsgálatot inditottak. A hadi törvényszék egyhangulag felmentette Porthier hadnagyot, aki vonakodott a kongregacionisták kiutasitása alkalmával a nyugalom helyreállitására szolgálatot teljesiteni.

Elhamvadt város.

New-York, junius 16. *Heppner* városából érkezett legutóbbi jelentések szerint a város háromnegyed része elpusztult és 300 ember életét vesztette.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, junius 16. *Mecheles* S. itteni selyemárucég (Rudolfsplatz) beszüntette fizetéseit. Körülbelül 200.000 koronával tartozik, többnyire külföldön.

Bécs, junius 16. (A *Budapesti Napló* telefonjelentése.) Eladatott *buza*: Tiszavidéki 8.35—8.80 K., bánáti 7.85—8.40 K., weissenburgi 8.——8.40 K.; *rozs*: szlavóniai 6.95—7.10 K., pestvidéki 7.——7.10 K. *Tengeri* 6.60—6.75 K. *Zab*: 5.95—6.45 K.

Brüsszel, junius 16. A cukor-bizottság ma délelőtt tartott ülésén befejezte az osztrák és a magyar cukortörvények megvizsgálását és egy nemzetközi szempontból igen érdekes kérdést döntött el. Kimondotta ugyanis, hogy azok a prémiumok, amelyeket ez a két állam raktáron lévő cukorért 1903. szeptember 1-je előtt fizetett, a brüsszeli egyezmény I. cikkével nem ellenkeznek. Délután megint tart ülést a bizottság.

Páris, junius 16. *(Zárlat.)* **Osztrák-magyar államvasut** —.—. Uj török konzol 32.25. Egyptomi járadék 106.60. Osztrák Länderbank —.—. Párisi bankreszvény 11.22. 3%-os francia járadék 97.20. 4% spanyol járadék 97.20. 3% uj törleszthető járadék 98.30. Crédit foncier de France 1326. Alpesi bányarészvény —.—. 4% 1890. román kölcsön 90.40. Görög kölcsön 221.—. Váltó Olaszországra % 0·— pari. Váltó Amsterdamra 205.62. Váltó Brüsszelre 3/16. De Beers 545.50. Chartered 72.—. 5% bolgár kötelezvény 429.—. Magyar aranyjáradék 104.40. Déli vasut 84.—. Váltó Londonra 251.65. Osztrák aranyjáradék 102.50. Török sorsjegy 133.—. Meridional vasut —.—. 4% olasz járadék 103.95. Ottoman-bank 608.— 3½%-os francia járadék 689.—. Osztrák földhitelintézet —.— Déli vasuti elsőbbségi kötvény 330.25. 4%-os 1896. román kölcsön 87.—. Dohányrészvény 385.—. Váltó Bécsre 103.93. Váltó német piacokra 121.97. Rio 11.71. East Rand 179.—. Randfontein 71.50. Magyar Jelzálogbank 558.—. Az irányzat nyugodt.

New-York, junius 16. *(Terménytőzsde.) (Zárlat.)* *Gyapot:* New-Yorkban helyben —.— (12.60), juniusra —.— (12.17). Szeptemberre —.—(10.35). New-Orleansban helyben —.— (12.1/16). — *Petroleum:* Stand white New-Yorkban 0.— (8.55). Stand white Philadelphiában 0.— (8.50). Raffined in Cases —.— (10.50). Credit Balances at Oil City 0.— (1.50). — *Zsir:* Western steam 0.— (9.15). Rohe és Brothers 0.— (9.15). — *Tengeri* irányzata tartott. — Juniusra —.— (—.—). — Juliusra 57.5/8 (56.5/8). — Szept.-re 55.7/8 (54.3/4). — *Buza* irányzata tartott. Piros őszi helyben —.— (85.—). — Juniusra —.— (—.—). — Jul.-ra 82.5/8 (82.3/8) — Szept.-re 78.1/2 (78.1/4). — Dec.-re 78.3/4 (78.5/8). — Gabona szállitási dija Liverpoolba 0.— (1.1/2). — *Kávé:* fair Rio 7. sz. 0.— (5.1/2). — Juniusra 0.— (3.60). Szept.-re 0.— (3.85). — *Liszt:* Spring Wheat clears 0.—— 0.— (0.——3.25). *Cukor:* 0.— (3.1/2). *Ón:* —.———.— (28.25—29.—). *Réz:* —.———.— (14.50—14.75). (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, junius 16. *(Terménytőzsde.) (Zárlat.)* *Buza* irányzata tartott. Juniusra —.— (—.—). —. Juliusra 75.7/8 (75.7/8). — *Tengeri* irányzata tartott. — Jul.-ra 49.1/2 (48.3/8). — *Zsir:* Jul.-ra 8.87 (8.86). Okt.-re 9.— (8.95). — *Szalonna* short clear 9.62 (9.62). — *Sertéshus:* Juliusra 16.97 (17.—). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÜLÖNFÉLÉK

Ne higyjétek...

Ne higyjétek, hogy addig tart az élet,
Míg jó a sötét, buskomor enyészet!
Ó ne higyjétek, hogy az a halál,
Ha oszladozó testünk sírba száll...

Nem... nem a sírig. — Addig tart az élet
Míg a tagadás szavát meg nem érted;
Amíg a hitnek egy sugára rezdül
Ködön, homályon, vak éjen keresztül.

— — — — — — — — — —

Az élet pírja lángol arcotokban,
És hányan éltek, hányan jártok — holtan!

Merengve áll...

Merengve áll és lomb nélkül a fa
Lehullt, lehervadt sok szép magzata

*

Mi lesz veletek sok száraz levél,
Ha elsodort a zúgó őszi szél?...

*

...Mi lesz veletek, hogyha meghalok
Ó ti szívemtől elszakadt dalok?...

Miklós Jutka.

+ Karagyorgyevics Péter Magyarországon. Az uj szerb király tudvalevőleg hosszu ideig Magyarországon tartózkodott. A hetvenes években Karagyorgyevics Sándor exfejedelem megvásárolta Aradmegyében a nagykiterjedésü bokszegi birtokot. Az ősz fejedelemmel együtt 1882-ig itt tartózkodtak fiai: Péter az uj szerb király, Arzén és György hercegek. A Karagyorgyevicseknek sohasem volt biztos az élete, mindig fenyegette őket az Obrenovicsok részéről valami veszedelem. Milán király viszont egy percig sem alhatott nyugodtan, féltvén trónját a pretendensektől. És méltán. Mert a Karagyorgyevicsek, mintha egészen beletörődtek volna sorsukba, nyiltan nem léptek föl követeléseikkel, mégis európaszerte agitáltak a szerb trónon való jogaik mellett.

Egy ilyen esetet közölt a napokban az *Arad* és *Vidéke* cimü lap. Péter királynak egy ilyen utja alkalmával Borosjenőre, ugy esti 6—7 óra tájt öt szerb politikai ügynök érkezett, hogy vagy elfogja az itt meghuzódott családját, vagy lemészárolja. A borosjenői nagykocsmában szállottak meg és hosszan tanakodtak szerb nyelven.

— Jelen volt azonban az ivószobában egy borosjenői kiskereskedő, valami Balla nevezetü. — Ez értvén egy keveset szerbül, kihallgatta sötét terveiket és kocsira kapva tüstént kihajtatott Bokszegre, ahol Péter hijján együtt volt az egész ex-fejedelmi család. Hamarosan elmondotta nekik az ellenük készülő merénylet tervét és visszahajtatott Borosjenő felé. A bokszegi tónál látja, hogy a szerb kémek leszállanak kocsijukról, azt visszaküldik és az erdőn keresztül, az éj sötétjében igyekeznek a fejedelmi kastély felé. Még egyszer visszafordult hirt adni a most már egészen bizonyos rossz szándékról. Az öreg fejedelemnek volt egy Szilágyi Mihály nevü derék molnárja; hamarosan ehhez üzent segitségért. De az még meg sem érkezhetett, mire már bebocsáttatást kért egy szerb ember. A fejedelem maga elé bocsátotta és keményen rákiáltott:

— Mit keressz itt?

— Alamizsnát! — volt a követelő válasz. — Te tönkre tetted országunkat, hát most tarts el bennünket.

A fejedelem tagadó válaszára durva szitkokra fakadt a szerb ügynök és mikor a besiető, készen álló kisszámu cselédség el akarta távolitani, jelt adott társainak akik a kert sötétjében huzódtak meg. Ezek erre előrohantak és formális ostrom alá vették a kastélyt. Már-már veszélyessé vált a helyzet, mikor rohanva jött a szorongatott háznép segedelmére a derék molnármester, Szilágyi György fegyveres legényeivel. Az ostromlók erre visszavonultak és lesbeállottak. Szilágyi azután megrakott egy szekeret liszteszsákokkal és a zsákok közé rejtve, éjnek idején hozta be az öreg fejedelmet Silingyain keresztül Aradra, mig fiai: Arzén és György keresztülvágták magukat a lesben álló szerbek vonalán és a keritéseken át menekültek meg a biztos halál elől. A szegény Nikolajevics azonban nem tudott elmenekülni és mikor a kastélyba ujra betörő szerb ügynökök el akarták fogni, főbelőtte magát. Most is ott aluszsza örök álmát a bokszegi temetőben.

Ez időtől kezdve azután, bár nagyon szerette Bokszeget a Karagyorgyevics-család, nem érezték magukat itt biztonságban s az öreg eladta a birtokot három francia parasztnak, kiktől viszont Sessevalles márki vette meg később. Ugyanitt Bokszegen történt, hogy a heves vérü Péter herceg, aki most trónra jutott, egy izben nagyon összeszólalkozott az öreg fe-

jedelemmel és szóváltás közben rálőtt az apjára. A golyó az apa bal karját furta keresztül. Az ex-fejedelem azonban nem nagyon vette zokon a dolgot és maga is azt mondta mindenkinek, hogy véletlenül történt a lövés. Az öreg Karagyorgyevics csak szerbül és oláhul beszélt, fiai azonban tökéletesen megtanultak magyarul, míg Bokszegen tartózkodtak.

*

+ **A Kreuzer.** Az ötvenes évek alatt még forgalomban volt s az elnyomatás idejében igen bőségesen elárasztotta a hatalom az országot osztrák veretű két- és háromkrajcáros réz váltópénzzel. Ez az izléstelen lomba pénzdarab volt a későbbi *suszter-tallér*nak elnevezett négykrajcáros édesanyja. Közszájon forgott egykor — s vannak még ma is, kik emlékeznek rá — hogy a dunántuli németajku, becsületes magyarszivü polgárság a *Kreuzer* szóból milyen értelmet magyarázott ki.

Az egyes betükkel kezdődő szavakat igy állította fel a nem kis hitü nép egy igen is érthető mondattá:

Kossuth
ruft
euch
ungarn
zur
ewigen
rache.

Kossuth ruft Euch Ungarn! zur ewigen Rache!
Kossuth örök bosszura hív benneteket, magyarok!

KÖZGAZDASÁG

Ipar és kereskedelem.

Fizetésképtelenségek. A bécsi *Creditoren-Verein* a következő fizetésképtelenségeket jelenti: *Lustig* és *Weinberger* cég *Pozsony*, *Freund* Adolf volt füszerkereskedő *Győr*.

A szőfiai baromfikiállitást tegnapelőtt zárták be, a kiállitók legnagyobb része magyar volt. Az országos baromfitenyésztési egyesületet *Parthay* Géza igazgató képviselte; az összes magyar kiállitókat a legnagyobb kitüntetésekben részesitették.

A vetések állása. Nagytapolcsányról irják: (A vetések állása a Közép-Nyitravölgyben.) *Buza*: A késői vetések igen ritkák, a korai vetések valamivel többet igérnek. Mindkettőnél a rozsda az esőzések folytán erősen fellépett. Várható termés kat. holdanként 8 métermázsa. *Rozs:* Közepes sürüségü, még nem virágzott. Ha a virágzást szelek nélkül tuléli, várható termés kat. holdanként 8 métermázsa. Az árpa buja fejlődésü, csak a késői vetések gyöngék, helyenként megdőlt. Várható termés kat. holdanként 12 métermázsa. Zabot a kereskedelmi célokra keveset vetettek, inkább saját használatra. A késői vetés kivétel nélkül hátramaradt a fejlődésben. Várható termés kat. holdanként 10—12 mm. A cukorrépával bevetett területnek mintegy 25%-a lett másodszor ujra vetve. A második vetés most van első kapálás alatt. Az elmult hideg idők a fejlődést hátráltatták. Pusztitó férgek eddig nem mutatkoztak. Minőség tekintetében a korai elég fejlődött de a sorok nem teljesek. Várható általános termés kat. holdanként 100—120 mm. A burgonya jól kelt ki: várható termés kat. holdanként 50—60 mm. A kerti vetemények elég biztatók. A szőlő, len, kender stb. a környéken csak házi szükségekre termeltetik. A takarmány közül a széna és a stájer-here, valamint lucerna jól fejlődött.

*Lévá*ról a következőket irja tudositónk: A gabonanemüekben általában véve középen aluli termés várható. A buza most virágzik, általában véve ritka, katasztrális holdanként 6 mm. (25%-kal kevesebb, mint tavaly) várható. A rozs szintén ritka már magba kezd indulni; kat. holdanként 5·5 mm. (20% kal kevesebb, mint tavaly) remélhető. A tavaszi árpákat a junius elején bekövetkezett esőzés meg avitotta, mindamellett alacsonyak, ritkák és kiskalászuak, de esős időjárás mellett még javulhatnak. Kat. holdanként 5 mm. (a tavalyinál 3%-kal kevesebb) van kilátás. A zab közepes termést igér; sok függ az időjárástól. Kataszteri holdanként a jelenlegi állásából 6 mm. várnak. A takarmánynemüek keveset mutatnak, általában ritkák és alacsonyak. A tengeri melyet először most kapálnak, elég jól áll. A répák szintén most fejlődnek nagyobb részben már másodszor is bekapálvák. A szőlőben eddig kár nem mutatkozik, dacára a kemény télnek. A gyümölcsfák a fagyok miatt sokat szenvedtek és igy kevés termést igérnek.

*Hatvan*ban a legvérmesebb reményeket táplálja a gazdaközönség az idei termés iránt. A normális jó időjárás jó hatással van a növényzet fejlődésére. Várható termés átlag katasztrális holdanként a buzából 8 métermázsa, rozsból 7 métermázsa, árpából 8 métermázsa, zabból 8 métermázsa. A dohány és cukorrépa szépen fejlődik. A takarmánynemüek jóval felülmulják a tavalyit. A kalászos növények közül a rozs a leggyöngébb, bár még aratásig az is sokat javulhat.

*Moór*ról irják: Az őszi vetések közül a buza ritkás ugyan, de azért a mai viszonyok mellett kat. holdanként 6—7 mm. várható. A rozs az utóbbi időben sokat javult, virágzása tökéletes és szintén 6—7 mm. igér. Az árpa és zab szintén szépen fejlődik. A természetes és mesterséges takarmányok szintén kielégitő eredményüek. A kapásnövények első kapálása már befejeztetett és szép kilátásra jogositanak. A szőlőmivelésnél a gyomlálás és kötözés folyamatban van. A terméseredmény a középen alulinak látszik a téli és tavaszi fagyok miatt. Az időjárás általában kedvező.

Karánsebes vidékén és a Briszta völgyében a fő termelési ág a tengeri, ez azonban még mindig csak az első kapálás alatt van, mert a kedvezőtlen időjárás hátráltatja a mezei munkálatokat. Az esőzés gyakori és rendesen hideg utána a levegő, ami nem biztat jó kukoricaterméssel. A kukoricatermés mennyiségéről még nem lehet kombinációt alkotni. A buza előreláthatólag katasztrális holdanként 8 mm. lesz és rendes, jó minőségre az idén is számitanak. Most virágzásban van, miért is a sok eső és hideg időjárás aggasztja a gazdaközönséget. Rozsot itt keveset termelnek; a vetések állása jó. Katasztrális holdanként 6—7 mm. igér. A zab igen szépen áll és szárba hajt. Katasztrális holdanként 6—7 mm. remélnek. A vidék legfontosabb termelési ága a tengeri mellett a gyümölcs, ez azonban az idén egyáltalában nem lesz, tönkretette a fagy. Igy vannak a szilvával is. A hires karánsebesi cseresznye sem kerül piacra a régi minőség és mennyiségben. A széna még ritka, de a gazdák még remélnek.

Szeszárak. A kontingens nyersszesz ára *Budapesten* 38.50 korona pénzben, 39.50 korona áruban. — *Bécsben* a kontingentált készáru 41.— korona pénzben, 41.40 korona áruban.

Borjuvásár. 1903. évi junius hó 16-ikán. (A budapesti marhavásártéri vásár-pénztár részvénytársaságtól.) Felhajtás. Belföldi élő borju 1090 drb, leölt borju — db, bécsi borju —— db, — db., növendékmarha — darab, bárány élő — darab, leölt bárány — darab. — Árjegyzések. — Belföldi élő borju I. rendü 78—88 f.-ig, kivételes 96 f., II. rendü élő borjukért 60—74 f.-ig, 1 kilónkint, leölt borju I. r. ——— f.-ig. II. r. — f.-től —— f.-ig, kivét. f. kilónkint, levonás nélkül. Rugott borjukért 52—58 f.-ig. Növendékmarha — f.-től — f.-ig, I. r. ——— f.-ig, középminőségü ——— f.-ig, alárendelt ——— f.-ig, 1 k.-kint. Bárány élő —.———.— k., leölt bárány ——— K. kivételesen ár — k.-ig páronkint. Az irányzat lanyha az árak 5—6 fillérrel kilogrammonkint hanyatlottak.

Sertéskonzumvásár. (A székesfővárosi sertésvásár és közvágóhid intézősége.) Junius 16-ikán. Fölhajtás: Zsirsertés, ugymint öreg I. rendü —— kilogrammon felül ——— darab, II. rendü 280—350 kilogrammig — darab, kanló — darab, silány — darab, fiatal nehéz 300 kilogrammon felül — darab, közép 220—300 kilogrammig — darab, könnyü 220 kilogrammig — darab, süldő — darab, malac — kilogrammig — darab. Összesen — darab. Hussertés ugymint: nehéz 300 kilogrammon felül — darab, könnyü 250—300 kilogrammig — darab, süldő — darab, malac 40 kilogrammig — darab. Összesen — darab. Fölhajtás összege 1305 darab, — darab süldő. Előző napi maradvány 265 darab, — darab süldő, összesen 1570 darab, — darab süldő. Eladatott 1103 darab sertés, — darab süldő. Maradvány 467 darab — darab süldő. A vásár irányzata közepes. — Az árak hanyatlóban. — Következő árak jegyeztettek: Zsirsertés: Öreg I. r. 350 kgr.-on felül 88—95 fillérig, II. rendü 280—350 kilogrammig 88—95 fillérig, selejtezett 86—90 fillérig, silány — fillérig, fiatal nehéz 300 kilogrammon felül 90—98 fillérig, fiatal közép 220—300 kilogrammig 86—96 fillérig, fiatal könnyü 220 kilogrammig 80—90 fillérig, süldő 90—100 fillérig, malac ——— fillérig. Hussertés: Nehéz 300 kilogrammon felül ——— fillérig, könnyü 140—300 kilogrammig —— fillérig, süldő ——— fillérig, malac 40 kilogrammig ——— fillérig. Árak minden levonás nélkül, kilogrammonként, élősulyban.

Bécsi sertésvásár. A st.-marxi központi vásárcsarnokban ma megtartott sertésvásárra bejelentettek 11271 darabot, ebből a vásár elején felhajtottak 4723 darab fiatal sertést, 2897 darab magyar hizott sertést és 3.6 darab nehéz sertést. Összesen —— darabot. Jegyzések: klgr.-kint élősulyban (alogvasztási adót nem számitva): elsőrendü sertés 104—105 fillér, kivételesen 107 fillér, közép minőségü 96—102 fillér, könnyü sertés 86—94 fillér, fiatal sertés —— fillér, süldő 80—96 fillér.

REGÉNY

Motta mester

— REGÉNY —

Irta: GIOVANNI VERGA

(48)

— Miért?... Miért nem engednek be?... Mit cselekedtem?... Bianca ugy reszketett, hogy fogai vacogtak és rémült szemekkel bámult az emberekre. — Ereszszenek el! Ereszszenek be.

Limoli márki gyorsan kihuzta a zsebkendőjét, hogy a kiömlött vizet letörölje róla. Mendola báró és Macri asszony az ablakfülkében beszélgettek:

— Régi betegség!...

Ilyenek ezek a Traok mind... nem mehet velük semmire az ember...

— Nézzétek! — kiáltott a báró, aki egy darabig figyelmesen kitekintett. — Egy ablakot vágott a tetőm felé... odaát!... Nagy gazember ez a Canali!... Szerencse, hogy észrevettem! Törvény elé idézem!...

— Sekrestyés! sekrestyés! — kiáltotta valaki. Az ajtó hirtelen felnyilt és megjelent Ferdinánd márki. A sekrestyés odarohant hozzá. Nagy kavarodás támadt: kiabálás, izgatott hangok, őrült szaladgálás, Agrippine ecetért szaladt, a többiek Biancát tartották vissza, aki ugy viselkedett, mint ha eszét vesztette volna, szája habozott, szemei villámokat szórtak és rá sem lehetett ismerni.

— Miért?... Miért nem eresztenek be! Ereszszenek el! Ereszszenek be!

— Igen, igen! — jegyezte meg Limoli márki. — Hadd menjen be hozzá. Ereszszétek be.

Bianca egy hosszu, egészen kiaszott testet pillantott meg az ágyon, ősz szakállal benőtt hegyes állat és egy megüvegesedett szempárt.

— Diego!... Diego!... Bátyám!...

— Csillapodjék, nagyságos asszony, szólt a sekrestyés. Ha még hallana jajgatást a szegény... Képzelje, hogy megrémülne!...

Bianca egész testében reszketett, haját tépte és mintegy álomban szétnézett.

Hirtelen ránézett száraz, égő szemeivel Ferdinándra, aki zavartan jártatta kezeit, mintha el akarná távolitani nővérét az ágytól.

— Miért nem értesitettél!... Én már semmi sem vagyok... idegen vagyok! El innen ebből a házból... El!... El mindenkitől!

— Hallgass! — hebegte Ferdinánd, reszkető kezét ajkára téve... később! Később!... Most hallgass! Nézd, mennyien vannak!...

— Bianca! Bianca! — rimánkodtak a többiek, átölelve, eltuszkolva és ruhájánál elrántva őt.

— Vigyétek ki őt! — kiáltott Macri néne az ajtóból.

— Ábban az állapotban, szegény... még szerencsétlenség történik!

Aközben megérkezett Cirmena Sára asszony; nyugtalan arcáról csak ugy csorgott a verejték.

— Éppen most tudtam meg! — hebegett, miközben letelepedett a nagyteremben összegyült rokonok közé, egy bőrszékre. — Mit tehetek én róla? Nagy volt a kavarodás a községben! Ha nem láttam volna a plébánost az utolsó vacsorával, amint erre jött...

A márki egy fejmozdulattal a másik szoba ajtaja felé intett. Cirmena néne a zsebkendőjével törölgette szemeit.

— Nem birom nézni az ilyen jeleneteket!... Egészen magamon kivül vagyok... Es mivel majd az egyiket, majd a másikat kérdezte szemeivel, Agrippina válaszolt, keresztet vetve magára:

— Éppen az imént... öt perccel ezelőtt... A szolga visszajött a begöngyölt szalvétákkal.

— Ugy!... Az asztalos már értesitve van.

— Jól van! — szólt Mendola báró — mindjárt gondoskodva lesz mindenről. Sekrestyés! Sekrestyés!

Alighogy ez kidugta a fejét az ajtón, szivettépő jajgatás hallatszott.

— Szegény Bianca! Halljátok!

— Olyan, mint egy őrült! — erősitette meg a sekrestyés. — Tépi a haját!

Mendola báró mindenekelőtt azt kérdezte:

— Gondoskodott mindenről, sekrestyés?

— Igen, nagyságos uram. A temetés, a zászlók és annyi mise lesz, amennyi a pap. De ki fog fizetni?

— Menjen! Menjen! — kiáltott élénken Cirmene, a halottas-szoba felé tuszkolva a sekrestyést, ahol egyre nőtt a lárma.

— Nagyon sajnálom, — jegyezte meg Macri néne, utána nézve, milyen magasan áll a nap. — Nagyon sajnálom, de már késő van, és otthon nem tud senki egy falatot nélkülem elkészíteni.

A sekrestyés dult ábrázattal jött ki a halottasszobából.

Nagy baj... Vagy szép szóval, vagy erőszakkal kell kituszkolni a szobából... Nagy baj...

— Meg van engedve? Szabad?

A vadász hangja volt, aki az öreg Mendola bárónét kisérte el a tollas-kalappal és a lyukas harisnyával. Az éltes nő, oly egyenes és vékony, mint a bot, elfoglalta helyet a rokonok közt, akik megjelenésére elhallgattak és most hosszu ábrázattal, összefont karokkal körösörül ültek a régi divatu székeken. A báróné körülnézett és hangosan kiabált:

— És Rubiera báróné? És Sganzi cousine? Hol vannak azok? Értesiteni kell a rokonságot a temetésről!

— Itt van! — sugta Cirmena Macri nénjének a fülébe. — Ha a világ összedől is... az nem hiányzik soha!... Látta a kavarodást az utcákon?

(Folytatása következik.)

A budapesti gabonatőzsde.

Budapest, junius 16.

Nyugodt hangulat mellett 22.000 métermázsa buza került forgalomba, kezdetben tartott, zárlat felé pedig változatlan árakkal.

Rozsban vételkedv hiányában 5 fillérrel estek az árak.

Más gabonanemüekben nem változtak az árak.

Eladatott:

Buza. Tiszavidéki: 500 mm. 80 k. 8 K. 35 f., 400 mm. 81·5 k. 8 K. 32½ f., 100 mm. 81·5 k. 8 K. 27½ f., 100 mm. 81 k. 8 K. 20 f., 100 mm. 80·5 k. 8 K. 20 f., 100 mm. 81 k. 8 K. 15 f., 200 mm. 80 k. 8 K. 25 f., 150 mm. 80 k. 8 K. 10 f., 100 mm. 80 k. 8 K. 12½ f., 200 mm. 79 k. 8 K. 15 f., 100 mm. 79 k. 7 K. 87½ f.

Pestmegyevidéki: 100 mm. 81 k. 7 K. 95 f.

Tolnai: 1400 mm. 76·2 k. 7 K. 75 f., 200 mm. 75·5 k. 7 K. 75 f.

Paksi: 1670 mm. 77·5 k. 7 K. 83¾ f.

Bácskai: 150 mm. 78 k. 8 K. 10 f., 100 mm. 77·5 k.

Bánsági: 1500 mm. 79 k. 8 K. 02 f.

Marosi: 3000 mm. 79·5 k. 8 K. 15 f.

Temerini: 5500 mm. 79 k. 8 K. 20 f.

Zentai: 3850 mm. 77 k. 8 K. 02½ f.

Dunai: 1290 mm. 78 k. 7 K. 80 f.

Mind három hónapra.

Rozs: 100 mm. 6 K. 50 f. paritásra.

Zab: 150 mm. 5 K. 970 f., 100 mm. 5 K. 87½ f., 200 mm. 5 K. 65 f., 100 mm. 5 K. paritásra.

Tengeri: 200 mm. 6 K. 30 f. waggonba.

Készpénzfizetés mellett.

A készáru hivatalos jegyzése a budapesti áru- és értéktőzsde szokásai szerint készpénzben és kilogrammonkint. — A minőség hektoliterenkint 50 kilogrammonkint.

Buza		Kilós	50 kilogramm ára K.-tól	K.-ig	Kilós	50 kilogramm ára K.-tól	K.-ig
Tiszavidéki	uj	76	7.75	7.85	79	8.05	8.15
"	"	77	7.90	7.95	80	8.10	8.25
"	"	78	7.95	8.—	81	8.20	8.30
"	"	—	—.—	—.—	—	—.—	—.—
Fehérmegyei	"	76	7.60	7.75	79	7.90	8.—
"	"	77	7.70	7.80	80	7.95	8.10
"	"	78	7.80	7.90	81	8.05	8.20
"	"	—	—.—	—.—	—	—.—	—.—
Pestvidéki	"	76	7.60	7.75	79	7.90	8.—
"	"	77	7.70	7.80	80	8.05	8.15
"	"	78	7.80	7.90	81	8.10	8.25
"	"	—	—.—	—.—	—	—.—	—.—
Bánsági	"	76	7.65	7.70	79	7.90	8.10
"	"	77	7.70	7.80	80	—.—	—.—
"	"	78	7.75	7.90	81	—.—	—.—
"	"	—	—.—	—.—	—	—.—	—.—
Bácskai	"	76	7.60	7.90	79	—.—	—.—
"	"	77	7.80	8.10	80	—.—	—.—
"	"	78	7.95	8.10	81	—.—	—.—
"	"	—	—.—	—.—	—	—.—	—.—

Egyéb gabonanemüek			Kilós	50 kilogramm ára K.-tól	K.-ig
Rozs	uj	elsőrendü	70—72	6.60	6.65
"	"	másodrendü	—	6.50	6.55
Árpa	"	takarmány	60—57	5.90	6.10
"	"	égetni való	62—64	5.70	5.80
"	"	sörfőzésre való	64—46	5.95	6.05
Zab	"	—	39—66	5.80	5.95
Tengeri	ó	bánsági	—	6.10	6.35
"	"	másnemü	—	—.—	—.—
Repce	uj	káposzta	—	10.80	11.80
"	"	bánsági	—	0.—	0.—
Köles	"	—	—	5.75	6.—

A határidőüzlet folyamán a következő kötések történtek:

Októberi buza 1903. . 7.54—7.55—7.49—7.45
Októberi rozs 1903. . 6.38—6.31—6.30—6.29
Októberi zab 1903 . 5.50—5.44
Juliusi tengeri 1903. . 6.31—6.28
Augusztusi tengeri 1903. 6.36—6.34
Augusztusi repce 1903. —.——.—

Déli egy órakor a következő záróárakat állapitották meg hivatalosan a tőzsdén:

Októberi buza 1903. . . . . . 7.44— 7.46
Októberi rozs 1903. . . . . . 6.23— 6.29
Októberi zab 1903. . . . . . 5.44— 5.45
Juliusi tengeri 1903. . . . . 6.23— 6.27
Augusztusi tengeri 1903. . . . 6.36— 6.34
Augusztusi repce 1903. . . . —.— —.—

Délután fél 5 órakor zárul:

Októberi buza 1903. . . . . . 7.43— 7.44
Októberi rozs 1903. . . . . . 6.25— 6.26
Októberi zab 1903. . . . . . 5.42— 5.43
Juliusi tengeri 1903. . . . . 6.25— 6.26
Augusztusi tengeri 1903. . . . 6.29— 6.30
Repce augusztusra 1903. . . . —.— —.—

A budapesti értéktőzsde.

Belpolitikai hirek következtében a mai tőzsdén korlátolt volt a fogalom.

Előtőzsde. Osztrák Hitelrészvény 659.50—660.—. Magyar Hitelrészvény 729.—.—.—. Rimamurányi vasmü részvény 463.50—466.—. Államvasuti részvény 674.25—674.50 korona.

A déli tőzsdén a következő értékekben volt forgalom: Koronajáradék 99.45—99.50. Magyar Hitelbank részvény 729.25—729.75. Jelzálogbank részvény 521.50. Osztrák Hitelrészvény 659.75—660.25. Salgótarjáni kőszénbánya részvény 529.——531.—. Rimamurányi Vasmü részvény 466.50. Adria hajózási részvény 446.——448.—. Közuti vaspálya részvény 608.——608.—. Városi Villamos Vasut részvény 312.—. Déli Vasut részvény 68.——68.50. Államvasuti részvény 674.——674.50. Pannonia visszbiztositó intézet 2000.— korona.

4 órakor zárul: Osztrák Hitelrészvény 660.—. Magyar hitelrészvény 729.50. Leszámitolóbank részvény —.—. Rimamurányi vasmü részvény —.—. Osztrák-magyar államvasuti részvény 674.—. Közuti vasut részvény —.—. Városi villamos vasut részvény —.— korona.

A budapesti terménytőzsde.

A terményüzletben a szezonszerü hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti árjegyző-bizottság hivatalosan a következő árfolyamokat állapitotta meg:

Jegyzések: Heremag: lucerna magyar 42.—52.— korona, vörös aprószemü 42.—50.— korona, vörös erdélyi —.——.— korona, vörös bánsági —.——.— korona, középszemü 50.——54.— korona, nagyszemü 54.——58.—, korona. Disznózsir: budapesti 70.——70.50 korona, vidéki —.——.— korona. Táblaszalonna: légenszáritott vidéki —.——.— korona, városi 4 darabos 60.50—61.—. korona, 3 darabos 63.50—64.— korona, füstölt —.——.— korona. Szilva: bosznia, szokás szerinti minőség 13.——14.— korona, 120 darabos —.——.— korona, 100 darabos 14.50—15.— korona, 85 darabos 16.25—16.50 korona, azonnali szállitásra. Szerbiai szokás szerinti minőség 13.——13.50 korona, 100 darabos 13.75—14.— korona, 85 darabos 15.50—16.— korona. Szilvaiz: slavóniai 18.——18.50 korona, szerbiai 16.——16.50 korona, azonnal való szállitásra.

A bécsi értéktőzsde.

A new-yorki tőzsde érzékeny árfolyamcsökkenése és a Széll lemondásáról szóló egybehangzó hirek a mai előtőzsdén az irányzatot lanyhává tették, az üzlet azonban általában nyugodt maradt. Érzékenyebb árveszteségeket csak Hitelrészvény és Osztrák-Magyar államvasuti részvények szenvedtek. Járadékokban nem volt üzlet.

A *déli tőzsde* nyugodt magatartással és csak kevéssé változott árfolyamokkal nyilt meg. Az üzlet később is csöndes maradt.

Zárlat nyugodt.

Bécs, junius 16. *(Magyar értékek zárlata.)* 4%-os aranyjáradék 120.55. Tiszai és szegedi kölcsön-sorsjegy 156.— Magyar vasuti kölcsön ezüstben —.—. Magyar keleti vasuti állami kötvény —.—. Magyar leszámitoló- és pénzváltóbank 446.—. Rimamurányi vasmürészvény 464.50. Magyar koronajáradék 99.40. 4%-os Magyar földteherm. kötvény 98.50. Magyar hitelbank részvény 729.50. Magyar nyeremény kölcsön sorsjegy 198.—. Kassa-oderbergi vasuti részvény 383.50. Magyar keresk. bank —.—. Magyar cukoripar 1460.

Bécs, junius 16. *(Osztrák értékek zárlata.)* 4·2%-os papirjáradék 100.15. 4%-os osztr. aranyjáradék 120.90. 1860-os sorsjegy 153.25. Osztrák hitelsorsjegy 436.—. Angol-osztrák bank —.— Bécsi bankegyesület 481.25. Osztrák-magyar bank 1630. Déli vasut 80.50. Dunagőzhajózási részvény 858.—. Dohányrészvény 351.—. Császári és királyi arany 11.32. Német bankváltók 117.25. 4·2%-os ezüst járadék 100.—. Osztrák koronajáradék 100.45. 1864-iki sorsjegy 245.—. Osztrák hitelintézeti részvény 660.—. Unionbank 525.50. Osztrák Länderbank 411.50. Osztrák-magyar államvasut 673.25. Elbavölgyi vasut 426.50. Alpesi bányarészvény 375.50. 20 frank. arany 19.05. Londoni váltóár 239.47 Bécsi Tramway Litt B. —.—. Bécsi Tramway Litt A. —.—. Lipót kohó 283.—. Az irányzat gyengült.

Bécs, junius 16. (A *Budapesti Napló* tudósitójának telefonjelentése.) A *délutáni magánforgalomban* a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 660.25. Magyar hitelrészvény 730.—, Angol-Osztrák bank 275.—. Bécsi bank egyesület 481.75. Union bank 526.—. Länderbank 411.50 Osztrák-magyar államvasut részvény 672.—. Déli vasut 80.50 Elbavölgyi vasut 527.50 Északnyugati vasut részvény —.— Dohányrészvény 351.50. Rimamurányi vasmü 464.50. Alpesi bányarészvény 375.25. Májusi járadék 100.25. Magyar korona járadék 99.40. Török sorsjegyek 100.25. Német birodalmi márka 117.33—117.28. Napoleond'or 19.05

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Junius 14. A sertésüzlet irányzata: változatlan.

A) *Hizott sertések ára:* I. A) Magyar elsőrendü: Öreg nehéz (páronkint 400 kilogrammon felüli sulyban 110—112 fillérig. Öreg közép (páronkint 300—340 kilogrammig terjedő sulyban) —— fillérig. Fiatal nehéz (páronkint 320 kilogrammon felüli sulyban) 119—120 fillérig. Fiatal közép (páronkint 251—320 kilogrammig terjedő sulyban) 120—121 fillérig. Fiatal könnyü (páronkint 250 kilogrammig terjedő sulyban) —— fillérig. — II. Magyar szedett: Nehéz (páronkint 230 kilogrammon felüli sulyban) —— fillérig. Közép (páronkint 240—260 kilogramm sulyban) —— fillérig. Könnyü (páronkint 240 kilogrammig terjedő sulyban) —— fillérig. — III. Romániai: Nehéz (páronkint 320 kilogrammon felüli sulyban) —— fillérig. Közép (páronkint 250—320 kilogrammig terjedő sulyban —— fillérig. Könnyü (páronkint 250 kilogrammig terjedő sulyban) —— fillérig. IV. Romániai eredeti (Stachl). Nehéz (páronkint 240 kilogrammig terjedő sulyban) —— fillérig. Könnyü (páronkint 240 kilogrammig terjedő sulyban) —— fillérig. — V. Szerbiai: Nehéz (páronkint 260 kilogrammon felüli sulyban) 118——120 fillérig. Közép (páronkint 240—260 kilogrammig terjedő sulyban) 117——118 fillérig. Könnyü (páronkint 240 kilogrammig terjedő sulyban) 115—117 fillérig.

Sertéslétszám 1903. junius 14. napján volt készlet 45.580 darab. — 1903. junius 15. napján felhajtatott 180 darab. — 1903. junius 15. napján elszállittatott 573 darab, 1903. junius hó 16. napjára maradt készletben 45.187 darab.

Napirend.

Naptár. Szerda, junius 17. — Római-katholikus: Pergrin. — Protestáns: Töhötöm. Görög-orosz: (junius 4.) Mitrofán — Zsidó: Sivan 22. — Nap kél: 3 óra 47 perckor. — Nyugszik: 7 óra 42 perckor. — Hold kél: 11 óra 39 perckor este. — Nyugszik: 7 óra 44 perckor reggel.

A horvát miniszter fogad délután 4 órakor.

A képviselőház elnöke fogad 9—10-ig.

Nemzeti Muzeum. Képtár és néprajzi osztály (Csillag-utca 15. szám alatt). Nyitva van délelőtt 9 órától délután 1 óráig.

A Nemzeti Szalon kiállitása nyitva délelőtt 9 órától este 8 óráig. Belépődij 50 fillér.

Közlekedési Muzeum a Városligetben nyitva d. e. 9-től 12 óráig és délután 2 órától este 6 óráig.

Mezőgazdasági Muzeum (Kerepesi-ut 72. sz.) nyitva délelőtt 9-től 1 óráig.

A földtani intézet muzeuma (Stefánia-ut 14.) Nyitva délelőtt 10 óráig. Belépődij 1 korona.

Az Akadémia Goethe-szobája nyitva délelőtt 10—12-ig.

A fővárosi könyvtár (Károly-körut 28.) mindennap nyitva van, köznapokon délelőtt 9—1-ig, vasár- és ünnepnapokon 9—12-ig.

A kereskedelmi és iparkamara könyvtára (Szemere-utca 6. sz.) nyitva minden hétköznap fél 10-től fél 2-ig.

Akadémiai könyvtár nyitva 3—7-ig.

Muzeumi könyvtár nyitva délelőtt 9 órától 1-ig.

Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9—12 óráig és 3 órától 8 óráig.

Az aquincumi ásatások és muzeum. Megtekinthetők egész nap III. ker. Ó-Buda, Külső-Szent-Endrei-ut. Helyiérdekü vasut a Pálffy-térről.

Mentőegyesület helyiségei a Markó- és Sólyom-utca sarkán, reggel 8 órától este 6-ig.

Egyetemi füvészkert az Üllői-uton délelőtt 7 órától 12 óráig és d. u. 3 órától 8 óráig.

Állatkert a Városligetben nyitva egész nap. Belépődij 60 fillér.

Magyar Kereskedelmi Muzeum. Igazgatóság, kereskedelmi szakkönyvtára, tudakozó-osztálya és keleti mintatár V. kerület Váczi-körut 32. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 6 óráig. Hazai termékek állandó kiállitása és kereskedelemtörténet-gyüjtemény, továbbá a házi-ipari kiállitás (melyben az üzletvezetőség árusitásokat is eszközöl) a városligeti ipar csarnokban (vasár és ünnepnapokon is) nyitva délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 6 óráig. A külföldi kirendeltségek központi üzletvezetősége (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V., Váczi-körut 32. szám alatt.

Időjelzés.

— *Az Országos Meteorologiai Intézet hivatalos jelentése.* —

Budapest, junius 16.

Hazánkban tulnyomóan borus, esős és igen enyhe idő uralkodik. Nagyobb zivataros esők (10—30 mm) az ország északnyugati részén, valamint a Bihar- és Krassó-Szörény-hegység vidékén voltak.

Európában a levegőnyomás eloszlása általános vonásaiban a tegnapihoz hasonló.

Európában az idő borult és esős jellege megmaradt; javulás csupán Olaszországban mutatkozott.

Kilátás: Továbbra is inkább esős idő várható, helyenkint zivatarokkal a hőmérséklet lényeges változása nélkül.

Vizállás.

		Jun. 16. méter	Jun. 15. méter
Inn	Schärding	1.95	1.90
Duna	Passau	2.70	2.72
"	Linz	0.15	0.15
"	Bécs	0.18	0.32
"	Pozsony	2.31	2.34
"	Komárom	3.29	3.19
"	Budapest	2.72	2.41
"	Paks	1.85	1.85
"	Mohács	292.	3.—
"	Gombos	3.06	3.70
"	Ujvidék	3.20	3.24
"	Pancsova	2.72	2.82
"	Orsova	3.14	3.18
Morva	Magyarfalva	1.48	1.41
Vág	Zsolna	0.98	1.—
"	Trencsén	0.74	0.77
"	Szered	1.04	1.08
Rába	Sz.-Gotthárd	0.46	0.18
"	Sárvár	0.16	0.23
"	Győr	2.26	2.07
Dráva	Pettau	0.28	1.48
"	Zákány	0.83	0.60
"	Barcs	2.—	1.36
"	Eszék	0.80	2.04
Mura	M.-Szerdah.	0.84	0.80
Száva	Zágráb	1.30	1.20
"	Sziszek	2.54	1.75
"	Mitrovica	1.48	2.51
Szamos	Deés	0.50	0.72
"	Szatmár	1.35	1.72
Kraszna	N.-Majtény	0.32	1.42
Latorca	Munkács	0.73	0.52
Laborca	Homonna	0.36	0.38
Ung	Ungvár	0.20	0.40
Tisza	M.-Sziget	0.38	0.40
"	Tekeháza	0.85	0.35
"	V.-Namény	1.88	1.50
"	Tokaj	1.82	1.47
"	Tisza-Füred	1.08	1.58
"	Szolnok	1.88	2.14
"	Csongrád	2.55	2.76
"	Szeged	3.39	2.52
"	Török-Becse	2.52	2.64
"	Titel	3.39	3.47
Ondova	Bártfa	0.33	0.32
Topolya	Hoór	0.72	0.62
Bodrog	Zemplén	1.75	1.55
Sajó	Zsolca	2.10	1.85
Hernád	H.-Németi	1.12	0.51
Berettyó	Margita	1.53	1.18
"	B.-Ujfalu	0.43	0.32
Körös	Csucsa	0.55	0.47
"	N.-Várad	0.12	0.62
"	Belényes	1.10	0.94
"	Tenke	1.08	0.68
"	Gurahonc	0.78	0.68
"	Borosjenő	1.16	0.18
"	Békés	2.73	3.—
"	Gyoma	3.04	3.40
Maros	Gy.-Fehérvár	0.78	1.02
"	Branyicska	1.60	1.62
"	Soborsin	1.73	0.—
"	Arad	0.88	0.40
"	Makó	1.64	1.54
Temes	K.-Kostély	1.52	1.30
Béga	Kiszető	1.15	1.18
"	Temesvár	0.31	0.33
"	Becskerek	0.61	0.62

A kurucz költészet gyöngyei!

Most jelent meg

A

Kuruczvilág

Költemények.

Irta: **Thaly Kálmán.**

Most, midőn a hervadhatatlan dicsőségü Rákóczi-kor kétszázados évfordulóját hazafias lelkesedéssel ünnepli az egész ország, Thaly Kálmán a Rákóczy-korra vonatkozó ifjukori költeményeit egy koszoruba fonva közreadta.

* * *

A Rákóczi arczképével diszitett kötet ára füzve 2 korona.

* * *

A tiszta jövedelem a Kassán fölállitandó Rákóczi-szobor alapja javára fordittatik.

Megrendelhető minden hazai könyvkereskedésben és a kiadó »Athenaeum« r.-társulatnál (VII. kerület, Kerepesi-ut 54. sz.)

Szinházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHAZ.
Szerda, 1903. junius hó 17-én.
Zárva.

NEMZETI SZINHAZ.
Szerda, 1903. junius hó 17-én.
Az egér.
Vigjáték 3 felvonásban. Irta: Pailleron. Forditota Fái J. Béla.
Személyek:
Moisandné, Clotilde, Márta, Lendvayné, Szacsváyné, Szohner, Rimbaud, Saganccy, Simiers, Gerő L., Lánczy, Császár
Kezdete 7 órakor.

VIGSZINHAZ.
Szerda, 1903. junius hó 17-én.
Az „Arany Kakas".
Bohózat 3 felv. Irta: Blumenthal O. és Kadelburg G. Magyarositttа: Fái J. Béla.
Személyek:
Szikra Julis, Fürge Antal, Dachslmayer Erzsi, Liza, Horváth, Haraszthy, Hegedüs, Vendrei, Varsányi, Rostagni, Balassa, Klárika, Dr. Gyárfás, Müller, Flóris, Treszka, Körmös A., Nógrády, Götb, Tapolczai, Szerémy, Főhi, Kazaliczky
Kezdete 7½ órakor.

NÉPSZINHAZ.
Szerda, 1903. junius hó 17-én.
Először:
Kis herceg.
Operett 3 felvonásban. Irták Meilhac és Halévy. Forditotta Rákosi Jenő, Zenéjét szerzé Lecoque K.
Személyek:
Parthené, Melandri, Frimusz, A hercegnő, Taunvilly, Zilahiné, Kiss M., Kovács, Ledofszky, Kovács K., Rosztomer, Diana, Rozsé, Zserár, Zsülien, Harmath, Hegyi A., Dóri M., Szentmiklósy, Bokor
Kezdete 7½ órakor.

MAGYAR SZINHAZ.
Szerda, 1903. junius hó 17-én.
A drótostót.
Nagy operette előjátékkal, 2 felvonásban. Irta Leon Viktor. Forditották Ruttkai György és Mérei Adolf. Zenéjét szerzette Lehár Ferenc.
Személyek:
Günther, Mici, Jankó, Boross, Kornai, Rubos, Pfefferkorn, Zsuzska, Milos, Sziklai, Szentgyörgyi, Ráthonyi
Kezdete 7½ órakor.

FŐVAROSI NYÁRI SZINHÁZ.
Szerda, 1903. junius hó 17-én.
A koldusdiák.
Operett 3 felvonásban.
Kezdete 7½ órakor.

VAROSLIGETI NYARI SZINHAZ.
Szerda, 1903. junius hó 17-én.
Margó Zelma vendégfellépésével.
Siófoki kalandok.
Énekes bohózat 3 felvonásban. Magyar szinre alkalmazta Rajna Ferenc
Kezdete 7½ órakor.

Belvárosi Áruház
Kossuth Lajos-utca 8. szám.
FÖLOSZLIK
Eladásra kerülnek óriási mennyiségben:
Háztartási cikkek, Üveg- és porcellánáru, Férfifehérnemüek, Bőr- és diszmüáru, Utazó-bőröndök, Játékárnk.
Az árak tényleges olcsóságáról legjobb személyesen meggyőződni.

Ős-Budavára
Nyitva esti 6 órától reggeli 4 óráig
Ma, szerdán, junius 17-én
Fényes kivilágitás.
A nagy varieté-szinpadon:
Ma fellép Barrison Lona
és a juniusi uj müsor második részének több kitünő atrakciója
Folies Comiques
uj magyar bohózat: A Zsarnok. Steinhardt föllépte.
A szabad területen érdekes mutatványok.
A m. k. honvédzenekar hangversenye.
— Belépő díj 60 fillér. —
Kedvezményes jegyek a városi tőzsdékben kaphatók.

3.95 frt egy finom metszett üvegkészlet, mely a következő 41 darabból áll és p.: 12 drb vizes-, 12 boros-, 6 likőrös-pohár, 1 vizes-, 1 boros-üveg, 1 likőrpalack, 1 cseregetál, 6 cseregetányér és 1 gyümölcs-állvány. Legfinomabb kivitelben 1 frttal drágább. Meg nem felelő áru visszavétetik, a pénz visszafizettetik. Ládáért 30 kr. számittatik fel. Rendelésnél a vasuti állomás megjelölése kéretik. Böhm J., Budapest, VI., Hunyady-tér 1. szám.

Legalkalmasabb vizsgai jutalomkönyvek
az iparostanonc- és ismétlő-iskolák számára.
Iparosok olvasótára diszkötésben.
I. évfolyam diszkötésben — 7 kor.
III. „ „ — 7 „
IV. „ „ — 7 „
V. „ „ — 7 „
VI. „ „ — 7 „
VII. „ „ — 7 „
VIII. „ „ — 7 „
Külön kiadások diszes kötésben:
Hasznos olvasmányok az „Iparosok olvasótárá"-ból. Irták többen.
III. sorozat (az I—II. elfogyott). Kötve 3 kor. 20 fill.
IV. „ Kötve — 3 „ 20 „
V. „ „ — 3 „ 20 „
VI. „ „ — 3 „ 20 „
VII. „ „ — 3 „ 20 „
Az iparban szereplő ásványok. Irta: Dr. Szterényi Hugó — 2 kor. 40 fill.
Az iparos kincseskönyve. Irta: dr. Hankó Vilmos — 2 kor. 40 fill.
A középkor vasmüvessége. A reneszánsz korszaka. A 17., 18. és 19. század vasmüvessége. Irta: Edvi Illés Aladár. Egy kötetbe kötve 4 kor.
Közgazdasági képek Nyugat-Európából. Irta: Kelemen Béla és Magyarország városai ipari szempontból. Irta: György Aladár. Egy kötetbe kötve — 2 kor. 40 fill.
Az elektromotorok és azok alkalmazása a kisiparban. Irta: Weyde J. Ferenc. Két rész egy kötetben. Kötve — 4 kor.
Bulgária és Szerbia. Irta: Strausz Adolf. Ára 3 kor. 20 fill.
Müvészet, tudomány és ipar multjából. Irták: Fejér—Hankó—Tarczai Ara — 2 kor. 80 fill.
Német kézmüvesség. Irták: Ottó—Bánfi. Ára 3 kor. 20 fill.
Hazánk iparviszonyai. Irta: Körömy Árpád. Ára 2 kor. 40 fill.
Mikádó országa. Irta: Kelemen G. és Románia. Irta: Strausz A. Egy kötetbe kötve 2 kor. 80 fill.
Apróságok a természettudományok köréből. Irta: Szterényi H. — 2 kor. 80 fill.
Olvasmányok az iparchemia köréből. Irta: Hankó Vilmos — 2 kor. 40 fill.
Megrendelhető a
Lampel R. (Wodianer F. és Fiai)
cs. és kir. udvari könyvkereskedésében
Budapest, VI., Andrássy-ut 21. sz.

HA MÁR semmiféle kisérlet nem használt, próbálja meg a **Szapol csúz- és köszvény-kenőcsöt.** Ára 5 korona utasitással. Kapható a **„Magyar király" gyógyszertárban** Bpest, V., Marokkai-u. N/2

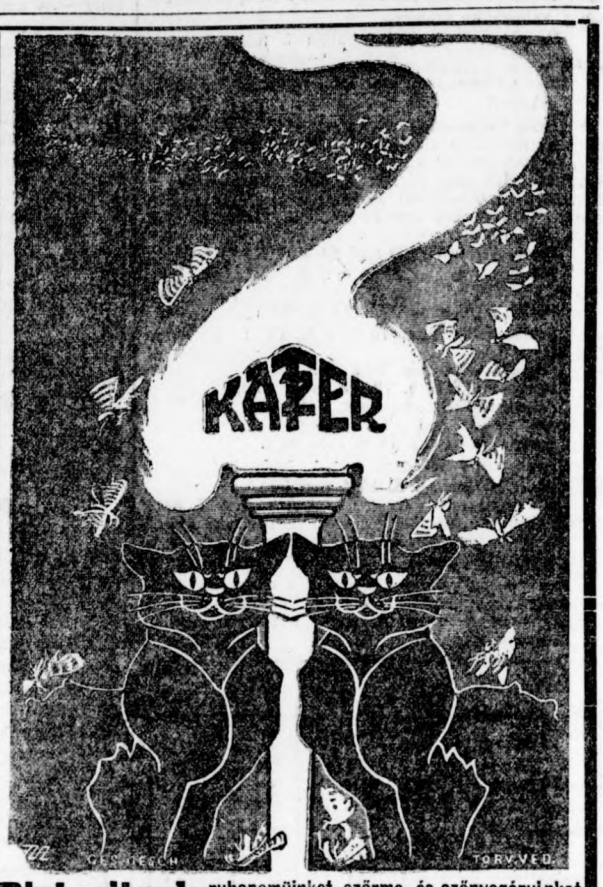

Biztositsuk ruhanemüinket, szörme- és szőnyegáruinkat stb. molykár, tüz- és betöréses lopás ellen.
Árjegyzék ingyen. **KATZER** udvari szállító
hazánk első és legnagyobb
molykár ellen biztositó- és megóvó intézetében.
Iroda: VI. ker., Ó-utca 42. szám.
Raktárak: VI. ker., Ó-utca 42., 44. (saját ház). 45., 46. sz. és Uj-utca 43. sz.

„The Gresham"
életbizitosító-társaság Londonban
Magyarországi fiók:
Budapest, V., Ferenc József-tér 5-6.
társaság házában.
A társaság vagyona 1901. december 31-én — kor. 190,871.731.—
Évi bevétel biztositások és kamatból 1901. évi december 31-én „ 31,555.392.—
Kifizetések, biztositási és járadéki szerződések, valamint visszvásárlások stb. után a társaság fennállása óta (1848) — „ 426,999.043.—
Az 1901. évben a társaság 5556 kötvényt állitott ki — „ 50,727.261.94 összeg értékekben. — Prospektusokkal és dijtáblázatokkal, melyek alapján a társaság kötvényeket kiállit, továbbá ajánlatokkal, dijmentesen szolgál a magyarországi- és a kelet fiókja Budapesten, valamint ennek ügynökei a fiók minden nagyobb városában.

Szivattyukat
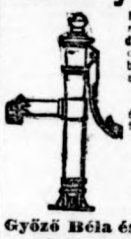
házi, gazdasági és mindennemü ipari célokra megbizható minőségben jutányos áron szállitanak és kivánatra fel is állitanak.
Ajánlatok ingyen és bármentve küldetnek.
Győző Béla és Társa
szivattyu-specialisták
V. ker., Lipót-körut 18. szám.

Szállitunk utánvéttel a monarkia minden állomására költségmentes csomagolással
legfinomabb régi horvát uradalmi szilvóriumot.
3 üveg 8 K.—, 6 üveg 15 K.—, 12 üveg 28 K.
Továbbá 25 egész 600 literes hordókban különböző évjárata valódi uradalmi szilvórium. Kimerito árjegyzék bérmentve.
Horvát szilvóriumkiviteli társaság
Hinkó Kaufmann & Co. Zágráb, Horvátorsz.

Részletfizetésre
arany, ezüst, ékszerek zseborák és ingaórák olcsón kaphatók
Grünberger Ármin Béla
VI. Váci-utca 30. I. em 23.

Dr. RENNER
vizgyógyintézete
— bejáró betegek részére. —
Budapest, VII., Valero-utca 4. (Telefon 555.)
Az intézetben gyógykezelés alá vétetnek: álmatlanság, szédülés, fejfájás, valamint minden ideg- és gerincbajok, gyengeségi állapotok, ideges szivbántalmak, a gyomor és belek renyhesége stb. — Gyógyeszközök: A vizgyógyitómód összes eljárásain kivül, szensavas fürdők (szivbajosok számára), fényfürdők (elhizásoknál és csuzos bántalmaknál), az elektromozás minden faja, masszázs stb.
Kivánatra prospektus. — Árak mérsékeltek.

Az ATHENAEUM r.-t. kiadásában megjelent:
HÁZASSÁGI PEREK ÉS ELJÁRÁS HÁZASSÁGI PEREKBEN.
Irta: KNORR LAJOS
ügyvéd, ny. táblai biró, stb.
E könyv egybefoglalja a házassági perekre vonatkozó összes jogszabályokat ugy, hogy annak nemcsak a szakember, hanem a perlekedő házasfelek is hasznát vehetik.
Ára angol vászonkötésben 2 korona.
Kapható az ATHENAEUM r.-társulatnál (Bpest, VII. ker., Kerepesi-út 54.) és minden hazai könyvkereskedésben.

A 15495. számu
„Eljárás egy vagy többszinü nyomásnak bőrön való előállitására"
cimü, 1899. március 17-ről kelt magy. szabadalomra
vevők vagy engedményesek kerestetnek.
Szives ajánlatokat „W. P. 3767" jelige alatt. Mosse Rudolf, Bécs, I. Seilerstätte 2. továbbit.

Szinházak heti müsora.

	M. kir. Operaház	Nemzeti szinház	Vigszinház	Népszinház	Magyar szinház
Csütörtök	Istenek alkonya	Othello	Dupont	Kis herceg	A drótostót
Péntek	Nincs előadás	A bor	Osztrigás Mici	Kis herceg	A drótostót
Szombat	Vizsgai előadás	Essex gróf	Dupont	Vereshaju	A drótostót
d. u. Vasárnap este	Hunyadi László	Virágfakadás A föld	Trilby	Kis herceg	A drótostót

Kataphorese

Uj gyógymód!

Fölülmulhatatlan gyógyhatásu

IDEG-, NEMI-,

bőr-, vérbetegségek, bujakóros (siphilis) **betegségek, önfertőzés utóbajai és férfiui gyengeségi állapotok, impotentia** gyökeres gyógyitására. **Tapasztalt radikális** és **gyors eredmények folytán honorárium teljes gyógyulás után fizethető.** Elsőrendü intézet mintaszerü gyógytermeivel.

BUDAPEST,

Teréz-körut 44., I. em.

Dr. Mitzger Tivadar

személyes vezetése alatt nyitva egész nap. Levelekre dijtalanul válasz.

Nyári lakásokban

ugy a betegápolásra, valamint az egészség fenntartására a Guttmann-féle szabadalmazott, légmentesen elzárható szoba-closetek, closetülések és pots de chambre nélkülözhetetlenek!

A monarchia legnagyobb üzlete ezen különlegességekben.

Closet-papir, papir-szekrénykék, bidets, egészségi köpesészék stb.

Guttmann L. Budapest

cs. és kir. szab. closet-gyár

IV. Városház-utca 2.

Kossuth Lajos-u. sarkán.

Az osztrák-magyar THERMOPHOR-vállalat vezérképviselősége.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Valódi csak ezen védjegygyel.

Óvakodjunk az utánzásoktól!

A 18860. és a 18861. számu

„Biztositék kézi lőfegyverek számára“

cimü, 1899. október 21-ről kelt magy. szabadalmakra és a hozzátartozó 20814. számu, 1900. szept. 20-ról kelt pótszabadalomra

vevők vagy engedményesek kerestetnek.

Szives ajánlatok **„W. G. 3786“** alatt **Mosse Rudolfhoz, Bécs,** I., Seilerstätte 2. kéretnek.

LUSER L.-féle TURISTA-TAPASZ

Biztosan és gyorsan ható szer **tyukszem, szemölcs** és **talp,** valamint a **sarok bőrkeményedései,** továbbá mindennemü **bőrelszarusodás** ellen. A hatásért jótállás vállaltatik.

E tapasz csak egy nagyságban létezik és pedig darabonkint 1.20 kor.
Mindig határozottan LUSER-féle tourista-tapasz kérendő.

Központi szétk. raktár

SCHWENK L.,

gyógysz., MEIDLING-BÉCS.

Csak akkor valódi, ha minden használati utasitás és minden tapasz a mellettes védjegygyel és aláirással el van látva, **azért is erre ügyelni kell.** 1 doboz ára 1.20 kor. vidékre 1.60 kor. előzetes beküldése mellett bérmentve.

Magyarországi főraktár:

Török József gyógysz. Budapest, **Király-utca 12. és Andrássy-ut 29.**

Biztos gyógyulást keresőknek

kik bármily

nemi betegségben szenvednek

mint hugycső és hólyagbajok, hugycsőszükületek, vizelési zavarok, éjjeli magömlések, sebek és bujakóros bántalmak (syphilis) az önfertőzés utóbajaiként fellépő idegbajok, **korai férfierő elgyengülés,** bármily bőrkiütések stb. nőknél fehérfolyás, mely bajok **alapos, gyors és gyökeres gyógyitására, szigoruan tudományos és lelkismeretes gyógymódjánál fogva** legjobban ajánljuk

Dr. Garai Antal

v. cs. és kir. osztály főorvos **országos hirü és legrégibb** 30 éve fennálló rendelő-intézet

Budapest, VI. ker., Andrássy-ut 24. sz.,

Rendelés naponta 10—4-ig és 7—8-ig este. Idült hugycső és hólyagbajok vizsgálata villamos hugycsőtükör segélyével,

Vidékiek levelekre kimeritő választ és szakszerü tanácsot nyernek, gyógyszerekről gondoskodva lesz. Titoktartás biztositva.

Nőknek külön váróterem.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Én Csillag Anna

185 cm. óriás hosszu Loreley-hajamat, az általam feltalált kenőcs ***14 havi használata*** után értem el. Ezen kenőcs az egyedüli szer a haj ápolására, a növés előmozditására, a fejbőr erősitésére, uraknál erős és teljes szakállt növeszt és már rövid idei használat után is ugy a hajnak, mint szakállnak természetes fényt és teltséget kölcsönöz és megóvja ezeket a korai megőszüléstől egész a késő aggkorig.

Egy tégely ára 1, 2, 3 és 5 frt.

Postai szétküldés naponként az összegnek előre való beküldése után vagy utánvéttel az egész világba a gyárból, hova ***minden*** rendelés intézendő.

Csillag Anna

Wien, I., Graben 14.

VALÓ-

di francia különlegességek (gummi és halhólyag, ugyszintén összes női óvszerek) F. Berguerand fils leghirnevesebb párisi gyárostól legelőnyösebben beszerezhetők:

POLGAR SÁNDOR-nál

BUDAPEST,

VII., Erzsébet-körut 50

Részletes képes árjegyzék ingyen, zárt boritékban.

Ezen hirdetés beküldés esetén 15% engedmény.

Kivágatott: a „Budapesti Napló“-ból

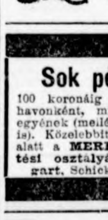

Internátus

elemi iskolás-fiuk számára.

Budapesten, a Kis-Sváb-hegyen levő fiu nevelőintézetbe 6—10 éves fiuk vétetnek föl. A havi dij 60 kor. Ezért a növendék: tanitást, élelmezést és ruházatot kap. Bővebb fölvilágositással szivesen szolgál az igazgatóság Budapesten, I., Istenhegy-utca 32. szám.

Sok pénzt!

100 koronáig kereshetnek havonként, minden állásu egyének (mellékkeresetnek is). Közelebbit **„Reell 51“** alatt a **MERKUR hirdetési osztályánál Stuttgart,** Schickstrasse 6.

Társul

kerestetik

egy vállalkozó szellemü, tőkepénzes kereskedő

ásványviz

terjesztéséhez, mely teljesen pótolja a „rohitsit“. Szives ajánlatok „H. J.“ jelige alatt e lap kiadóhivatalába kéretnek.

Eső-köpeny

valódi hamburgi gyártmány megbizhatóan vizmentes, divatos szin- és szabásban

14 frttól 24 frtig.

KOCH Testvérek férfi-, fiu- és gyermek-ruhák minden alkalomra **Bpest, Károly-körut 26**

Felöltő	3.— frt
Jaquett	2.— „
Frakk	3.— „
Nadrág	2.— „
Mellény	—.50 „

Rothberger Jakabnál Kristóf-tér 2. I. em.

Ujdonságokat!

feltünő olcsó árakkal tartalmaz az 1903-as óra és különféle praktikus luxus s szükségleti cikkek katalógusa. Dijmentes szétküldés **Rundbakin M.** Bécs IX/1.

Veszek

zálogházi cédulát

régi arany ezüst árút brillánt és gyémánt árút a legmagasabb árak mellett

FRIED A.

órás és ékszerész

Kerepesi-ut 2. szám.

Legalkalmasabb

vizsgai jutalomkönyvek

az elemi népiskolák alsó osztályai számára.

Mindentudó képeskönyv. Pingalta Faragó bácsi. Széles 8° alakban nyiló szemléltető képeskönyv, 726 szines ábrával. diszes szinnyomatu kötésben 8 kor. — Két részben is kapható. Egy-egy rész bekötve ... ... 4 kor.

Sokfejüek. Meggendorfer tréfás képeskönyve, változtatható képekkel. Szines boritéku kötésben ... ... 3 kor.

Csudanéni. Meggendorfer tréfás képeskönyve változtatható képekkel. Szines boritéku kötésben ... ... 3 kor.

Tréfás állatkert. Meggendorfer tréfás képeskönyve átváltozó képekkel. Szinnyomatu boritékba kötve ... ... 3 kor.

Képes ABC Pósa L. verseivel és 32 szines képpel. II. bőv. kiadás. Keménykötés 1 K. 60 f. — Elszakithatatlan kiadás 3 kor.

Jó gyermekek mulatsága. Hét különféle képeskönyv az állatvilágból. Egyenként 6—6 szines képpel és verssel 20 fill. A 7 füzet egy csinos kötetben, kötve ... ... 1 kor. 20 fill.

Legujabb Flóri könyve. Irta: Eötvös K. L. Számos képpel ... ... 1 kor. Finomabb kiadás, egész vászonkötésben ... ... 2 kor.

Kis emberek pajtásai. Radó Antal verseivel. Számos szines képpel. Szinnyomatu képes kötésben 2 kor. 40 fill.

Mindenféle állatképek jóravaló apró népnek. Leutemann H.-tól. Versekkel ellátta Antal bácsi (Radó Antal). Szinnyomatu képes kötésben 2 K. 40 f.

Menazséria. Képeskönyv, számos verssel. Magas 4° alakban ... ... 2 kor. 40 fill.

Házi állatok. Elszakithatatlan képeskönyv. Versekkel és elbeszélésekkel, kemény lapokon ... ... 2 kor. 80 f.

Állatvilág. Örökké tartó képeskönyv, versekkel és elbeszélésekkel, kemény lapokon 2 kor. 80 f.

Ugri Matyi. A vészmadár. — A fuvó-puska. — A fürdő. Busch humorisztikus verses történetkéivel és 49 képpel. Szinnyom. boritékba kötve ... 3 kor. 60 f.

Marci és Miska. Két lurkó furfangjai. Hét énekben, 96 torzrajzzal. Szinnyomatu boritékba kötve ... ... 3 kor. 60 f.

Cini-Cini. A kicsinyeknek muzsikálja: Pósa bácsi. Gyermekversek. Tull eredeti rajzaival. Remek kiállitásu diszkötésben ... ... 4 kor. 80 f.

Tündérliget. Mikszáth Kálmán verseivel. Remek szép szines képekkel. Szinnyomatu kötésben ... ... 4 kor. 80 f.

Arany napsugár. Pósa Lajos verseivel. Gyönyörü kiállitásu, ivrét alaku képeskönyv. Szinnyomatu képekkel. Szines cimképes kötésben 7 kor. 20 f.

Képes mesék Lajos bácsitól, 20 mese. Szinnyomatu egész oldalas képekkel. Szines bekötésben ... ... 4 kor. 50 f.

Tündérország Lajos bácsitól. 40 mese. Szinnyomatu egész oldalas képpel. Diszes, szines egész vászonkötésben 9 kor.

Megrendelhető a

Lampel R. (Wodianer F. és Fiai)

cs. és kir. szab. könyvkereskedésben.

Bpest, VI., Andrássy-ut 21.

SHOWERPROOF

(NEM GUMMI)

ESŐ ÉS POR ELLEN

PALETÓ ÉS GALLÉRFORMÁKBAN

KAPHATÓ KIZÁRÓLAGOSAN

Holzer

NOI FELÖLTŐK ARUHAZABAN

BUDAPEST, KOSSUTH LAJOS-UTCA 9.

Ismételadók megfelelő kedvezményben részesülnek.

Gummi és halhólyag

valódi **francia** gyártmány **legbiztosabb** és **nem ártalmas óvszer** tucatja 1.20, 2, 3, 4, 5, 6 frt. Megrendeléseket **titoktartás mellett** eszközöl

Radványi L.

keztyü- és kötszer-gyáros

Budapest, VI. Andrássy-ut 15

Árjegyzék ingyen.

A világhirü eredeti angol

Helical-Premier

kerékpárokat, mélyen leszállitva 125 frtért, valódi

„CHAMPION“

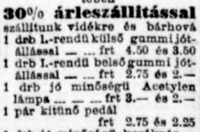

angol gépeket 115 frtért minden árfelemelés nélkül kétévi jótállással havi 7 és 8 frtos részletre, elsőrendü »Cyclon« gépeket 90 frtért és kerékpár-alkatrészeket Ausztria-Magyarországban elért legnagyobb forgalmunk és igy nagy vételeink által a gyáraknál lenyomott rendkivül olcsó árak következtében

30% árleszállitással

szállitunk vidékre és bárhová

1 drb I.-rendü külső gummi jótállással ... ... frt 4.50 és 3.50
1 drb I.-rendü belső gummi jótállással ... ... frt 2.75 és 2.—
1 drb jó minőségü Acetylen lámpa ... ... frt 3.— és 2.—
1 pár kitünő pedál frt 2.75 és 2.25
1 drb jó minőségü kerékpár lánc frt 2.35 és 1.90
1 drb angol nyereg frt 3.— és 2.—
1 klgr. Calcium Carbid —.5

Még megjegyezni kivánjuk, miszerint vezető az országban legnagyobb czégünk kizárólag elsőrendü friss és eredeti gyári bélyeggel ellátott árut tart raktáron, melyek össze nem tévesztendők gyáraknál vagy nagykereskedőknél visszamaradott és állott esetleg kiselejtezett utánzatokkal.

Láng Jakab és fia

az ország legnagyobb és legmegbizhatóbb kerékpár raktára

Budapesten, József-körut 41.

Fiók-üzlet Rottenbiller-u. 1.

Meg nem felelő áruért a pénzt minden további nélkül vissza küldjük vagy kicseréljük. Nagy árjegyzék majd 500 képpel ingyen és bérmentve.

Magy. kir. államvasutak. 74729/903. sz.

Pályázati hirdetmény.

Az alulirott igazgatóság a magy. kir. államvasutak részére a jövő 1904. évben, illetőleg 1906. év végéig a következő anyagokból felmerülő szükségletének szállitását biztositani kivánván, ezennel nyilvános pályázatot hirdet m. p.:

I. Kő- és földnemü anyagok nevezetesen: Chamotte-agyag és tüzálló-téglák.

II. Olvasztó tégelyek.

A kiirás tárgyát képező egyes cikkeket előtüntető jegyzékek, melyek egyszersmind ajánlati mintákul szolgálnak, valamint a szállitásokra vonatkozó részletes módozatok, valamennyi hazai kereskedelmi és iparkamaránál megtekinthetők és a magy. kir. államvasutak igazgatósága anyag- és leltárbeszerzési (AIII) szakosztályánál, Budapest, VI. Andrássy-ut 73. sz. II. emelet, 47. ajtószám, ingyen kaphatók.

A szabályszerüen kiállitott, ivenkint egykoronás m. kir. okmánybélyeggel ellátott ajánlatok lepecsételve legkésőbb: f. évi julius hó 28-iki déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak anyag- és leltárbeszerzési szakosztályában átadandók, illetőleg posta utján oda küldendők és a boriték ezen külcimmel látandó el: „Ajánlat 74729/903. számhoz“.

Az ajánlott áruk egy évi értékének 5 százalékkal felérő bánatpénz készpénzben vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban legkésőbb f. évi julius hó 27-iki déli 12 óráig a m. kir. államvasutak főpénztáránál leteendő.

Bánatpénz nélküli, vagy később benyujtott ajánlatok, valamint olyanok, melyek nem pontosan és részletes módozatok betartása mellett állittatnak ki, figyelembe vételre nem számithatnak.

Budapest, 1903. junius hóban.

(Utánnyomat nem dijazt.) Az igazgatóság.

Specialista

sérvkötőkben!

Keleti-féle legujabb cs. és kir. szab. sérvkötő pneumatikus pelottával a legtökéletesebb a maga nemében! Nem csuszik, nem okoz kellemetlen nyomást és rendkivül kitünő fekvése által fölülmul minden más gyártmányt.

Árak:	Egyoldalu	Kétoldalu
	12 korona.	24 korona

Testegyenészeti gyáraimban teljes jótállás mellett készülnek továbbá: járó- és támgépek, müfüzők ferdénnőttek részére,

mülábak és kezek

haskötők, gummi-görcsér-harisnyák stb. stb. Valódi francia gummi-óvókülönlegességek eredeti párizsi csomagolásban.

Árak koronaértékben: Tucatonként: 2, 4, 6, 8, 10, 12.

Legujabb, 1903. évi, körülbelül 3000 diszes ábrát tartalmazó árjegyzéket titoktartás mellett küld ingyen és bérmentve

KELETI J. orvos-sebészeti mü- és kötszer-gyára (alap. 1878.)

Bpest, IV., Koronaherceg-utca 17.

Minden szó egyszeri beiktatása nonpareille betükből **4 fillér. Vastagabb betükből 8 fillér.**

APRÓ HIRDETÉSEK

A hirdetésekre dijmentesen ad felvilágositást a kiadóhivatal **VIII., Kerepesi-ut 25. szám.**

Szerkesztőségi telefon-szám: **56—12.**

Kiadóhivatali telefon-szám: **54—39.**

Levélbeli tudakozódásra ingyen adunk felvilágositást, csak a válaszra szükséges bélyeget kell mellékelni. Tudakozódásoknál a hirdetés számát a kiadóhivatallal mindig közölni kell.

Apró hirdetéseket május hó 1-től fogva Kerepesi-ut 25. sz. alatt (Telefon 54—39.) központi irodánkban és eredeti nyugta mellett még a következő fiókokban lehet föladni:

Breuer nővérek dohánytőzsdéje Teréz-körut 54. szám alatt.

Deutsch Miksáné Andrássy-ut 38.

Eckstein Bernát hirdetési iroda V. ker. Fürdő-utca 4. szám.

Engelmann Mór gyorssajtónyomda IV. ker., Kálvin-tér 2. szám.

Franke Pál könyvkereskedése IV., Gróf Cziráky-féle palota. Kossuth Lajos-utca. Kigyó-tér, (Koronaherceg-utca sarkán.)

Fischer J. D. hirdetési iroda IV. Gerlóczi-utca 1.

Goldberger A. V. hirdetési iroda V. ker., Váci-utca 17. szám.

Goldner Jozefin Andrássy-ut 50.

Goldgruber Mór könyvkereskedő II. ker., Fő-utca 17. szám.

Groszman Jágó füszer- és vegyeskereskedése MISKOLCZ és környéke részére hirdetések felvételi iroda.

Haasenstein és Vogler hirdetési iroda V. ker., Dorottya-utca 9. szám.

Jambrikovits dohánytőzsdéje Kerepesi-ut 50. (Takarékp.épül.)

Kernberg Rozália dohánytőzsdéje VIII. ker., Muzeum-körut 18.

Leopold Gyula hirdetési iroda VII., Erzsébet-körut 54. 1. em.

Mosse Rudolf hirdetési iroda Ferenciek-tere 2.

Mezei Antal hirdetési iroda IV. ker. Eskü-ut 9. szám.

Nemetsek A. J. ujság-árudája IV. ker. Petőfi-tér 3. szám.

Ifj. Nagel Ottó könyvkereskedő Muzeum-körut 2. sz. (Nemzeti Szinház bérháza.)

Rohonczi Ilona dohánytőzsdéje VI. Andrássy-ut 48. szám.

Sikray Samu hirdetési iroda VI. ker., Váci-körut 33. szám.

Sólyom Jakab hirdetési iroda IV., kerület, Ferenciek-bazára

Sopronyi V. dohánynagyárus VIII. ker., Kerepesi-ut 1. szám.

Szántó Mór dohánytőzsdéje IV., Kecskeméti-utca 14. szám.

Schwarz József hirdetési iroda V. ker., Marokkói-utca 4. sz.

Schönwald Ferencné dohánytőzsdéje Ferenc-körut 32. szám.

Schödl Gyula dohánytőzsde és postagyüjtőhely V. Lipót-körut 8.

Tenczer Gyula hirdetési iroda V. ker., Szervita-tér 8. szám,

Toldi Lajos könyvkereskedése II. ker., Fő-utca 2. szám,

Weitzenfeld Jakab Király-utca 1.

Sváb Eliz dohánytőzsde Nagymező-u. 12.

Minden apróhirdetés, melyet **itt este 6 óráig föladnak, már másnap megjelenik a Budapesti Naplóban.**

Miczum!

Mindkettőnk érdekében kérvekérem, irjon vagy tudassa mikor láthatom. Okvetlen beszélnem kell, értse meg. Ha nem teszi meg, nemsokára megsirat. Isten vele. 15535

Tekintettel.

Biztosan számitok megállapodásunkra! Ránk fér! Nem remélt változásról idejekorán értesitést! De inkább nem! 15537

Házasság

céljából több száz ur és hölgy, helybeli és vidéki van előjegyzésben. Keresztény hölgyek kéretnek jelentkezni a legmagasabb körig. Szigoru titoktartás, utólagos dijazással. Válaszbélyeg kéretik. Polacsek, VII., Vas-utca 3. 15341

KERESLET.

Straub-féle

használt, gyakorlati elektrotechnikai kézikönyvet veszek. Cim: Óvoda-u. 31. II. 16. 6430

Egy középkoru

szoabiány, ki a szabás és varrásban jártas, azonnal felvétetik. Cim a kiadóban, ugyanott egy mindenes is felvétetik.

Fizetek

300 koronát annak, ki biztositótársaság vagy pénzintézetnél, lapkiadóhivatalban vagy fogyasztási adókezelésnél, mint **tisztviselő, számtiszt, ellenőr, felügyelő, hivatalnok,** uradalmaknál, mint **irnok,** vagy **pénztárnok,** gyári-iparvállalatnál vagy épitkezésnél mint **felügyelő, pénzkezelő,** malomban vagy nagykereskedésben mint **pénztárnok, pénzbeszedő vagy bizalmi férfiu** szerény javadalmazás mellett Budapesten vagy bárhol az országban számomra állást szerezni tud. A magyar és német nyelvet szóban és irásban birom és érettségi bizonyitványnyal rendelkezem. Értesitést kérek e lap kiadóhivatalához **„Szerencse fel"** jelige alatt. Titoktartás biztositva.

Kerestetik

ügyes, perfect gép- és gyorsiró, ki jól számolni is tud. Ajánlatok fizetési igényekkel „K. A." jel alatt a kiadóba kéretnek.

Kerestetik

egy két ügyes aljvarrónő azonnali belépésre. Szent-király-utca 22. II. 26. Ugyanott elegáns toilettek mintaszerüen készittetnek.

Elegáns lakást

keresek augusztus 1-ére a New-York kávéház környékén. Lehet vagy egy nagy szoba, vagy esetleg két szoba. Fontos, hogy a berendezés izléses s a lakás tiszta legyen. Árral s pontos cimmel megjelölt ajánlatokat „H. M." jelzéssel a kiadóhivatalba kérek.

Kereskedelmit

kitünően végzett fiatalember egy nagyobb helybeli vagy vidéki **pénzintézetnél** gyakornoki állást **szerény igényekkel** azonnali belépésre keres. Megjegyeztetik, hogy az illető már pénzintézetben alkalmazva volt és jó bizonyitványt bir felmutatni. Szives megkereséseket **„M. J."** jelige alatt a kiadóhivatalba kér. 6890

Elárusitónői

vagy pénztárosnői állást keres szerény feltételek mellett fiatal, csinos és intelligens urileány, ki már elárusitónői minőségben hosszabb ideig alkalmazva volt. Szükség esetében óvadékkal is rendelkezik. Szives ajánlatok „Intelligens" jeligével a kiadóhivatal továbbit. 6046

Nagyobb szabásu

gőzüzemü erdei iparvasut üzemvezetéséhez több évi gyakorlattal biró okleveles mérnök kerestetik. Ajánlatok „G. G. J." jelige alatt a kiadóhivatalhoz intézendők. 2239

Egy urasági inas,

ki a magyar és német nyelvet tökéletesen birja, érti alaposan a szobák takaritását, ügyes szervirozó, jó és hosszas bizonyitványokat tud felmutatni, csinos külsejü és ügyes modorral bir, 25—30 év körül, nőtlen kerestetik egy uriházba, hol a fizetés mellett nagyon szép mellékjövedelme van. Leveleket a kiadó „Mellékjövedelem" cimen továbbit. 4659

Paszket-kocsit

kétfedeles — egyfogatut megvételre keres. Kunossy Frigyes VI., Teréz-körut 38. 15529

Használt férfiruhákat fehérnemüt szőrmeárukat, butort stb. veszek legmagasabb árban. Singer Manó Lujza-utca 3. 15513

Zongoratanár

lelkiismeretes kerestetik. Ajánlatokat csakis irásbelileg B. A. cimére Aggteleky-u. 11. fszt 5. 6840

Óvadékképes

kereskedelmi akadémiát végzett 27 éves fiatalember a délutáni órákra pénztárnoki, könyvelői vagy hasonló állást keres. Ajánlatok „Törekvő" jeligével a lap kiadójába kéretnek. 6930

Egy 35—40 év

körüli komoly nő, ki a házvezetést, szabást, varrást és fésüléshez ért, egy előkelőháznál azonnal felvétetik, ugyanott egy mindenes leány is felvétetik. Cim: Kigyó-utca 5. Clotild-palota I. em.

Birtokot

keresek Budapesttől legfeljebb 3 órányira vonattal 150—250 holdasat azonnali megvételre. Ajánlatok Niemetz Gyula birtokok adásvételi irodájához Budapesten Rökk Szilárd-utca 22. cimzendők.

KINÁLAT.

18 koronáért

izletes házi ebéd kapható VII., Síp-utca 24., földszint 1. sz. alatt. Ugyanott teljes ellátást kaphat 1—2 fiatalember fürdőszoba használattal.

Mindenes leany

ajánlkozik cselédnek. Taiján Etelka, Bajnok-utca 31. fsz. 10. 6840

Mérlegképes

könyvvezető elvállal óránkénti időre üzleti könyvek vezetését, ujak bevezetését, mérleg készitéseket, rovancsolásokat mérsékelt dijazásért, bizalmi egyén, kitünő ajánlatokkal. Cim: **Gy. B. VII., Aréna-ut 9. I. 4.** 6960

Paszket-kocsi

jókarban, jutányosan eladó VI. Teréz-körut 38.

Eladó!

Egy egyemeletes szálloda, vendéglő és korcsma kerttel és minden hozzátartozó mellékhelyiségekkel együtt, egy nagyobb vidéki városban, ahol mindenféle hivatalok, biróságok, országos és hetivásárok vannak a városnak óriási vidéke van, ügynökök kizárva. Csakis komoly vevőknek ad bővebb felvilágositást „K. M." jelige alatt a kiadóhivatal. 4068

Hölgyeim!

Ha azt akarják, hogy a Gyümölcs-compot és főzelékek télire kitünően sikerüljenek, ugy rendeljék meg a legujabban megjelent könyvet **Erzsi néni.** Hogy kell befőzni? Ára bérmentve 2 kor., a pénz előleges beküldése mellett megküldi Grünbaum Ármin könyvkereskedése Budapest, VI. Hajós-utca 15.

Fodrásznő,

rendkivül ügyes, ismeretség hiányában ezuton ajánlkozik, ugyanott elvállaltatik olcsón nyakkendők készitése. Baross-utca 36. I. 14. 5460

Házvezetőnőnek

ajánlkozik fiatal özvegy izr. nő, ki ily minőségben már huzamosabb ideig alkalmazva volt és a háztartás minden ágában jártas szives megkereséseket „B. F." jelige alatt e lap kiadóhivatalába kér.

Csemegeüzletben

elárusitónői vagy pénztárosnői állásba ajánlkozik fiatal, csinos és intelligens urileány. Szives ajánlatok „Elárusitónő" jeligével a kiadóba kéretnek. 6840

Jóforgalmu

vendéglő melyben három iparos egylet van, napi forgalma 80. 90 kor. vezetés képtelenség miatt sürgősen eladó, megtudható a kiadóhivatalba ügynökök kizárva. 15474

Cimbalom pedálos

minden elfogadható árért eladó. Freud kerékpárüzlet. Budapest, Nagydiófa-utca 1.

Eladó

olcsón egy nagy index 45 cm. hosszu, 30 cm. magas 500—600 lapból álló vastag szatinirozott es vonalzott könyv. 6890

Telek

Óbudán, a Táborhegyen egy 1000 négyszögöl területü gyümölcsös, igen jutányos árban eladó. Cim a kiadóhivatalban. 6436

Egy igen ügyes

maseurnö és hidegvizgyógykezelönö, ki a szakmájában nagy gyakorlattal bir, ajánlkozik privát házakhoz. Cime Dob-utca 109, II. em. 203 Gross Fánny.

3 darab

teljesen uj réz álló légszesz lámpa felszerelve, továbbá 1 drb kétágu uj s felszerelt légszesz lámpa eladó. Bővebbet a kiadóban. 6482

Kerékpárok

és alkatrészek még eddig nem létező árban uj kerékpár 60 frt, használt 25., külsőgumm 3.25, belső 1.90. Acetilén lámpa 2, olajlámpa 1., lánc kerékre 1.50, ról lánc 1.90, egy pár angol king pedál 1.40, nyereg 1.90 frttól feljebb, javitásokat, zománcozásokat, nikkelezéseket olcsón, gyorsan és pontosan készitek. Ujonnan megjelent nagy képes árjegyzéket ingyen küldök. Freud, kerékpárvétel, eladás, beraktározás és javitó üzlete, Budapest, Nagydiófa-utca 1. (Kerepesi-ut mellett).

Eladó urilak Kispesten, a fővárostól 10 percnyi távolságban, kényelmes közlekedés, tehermentes, az urilak áll: 3 szoba, konyha, éléskamra, fürdő- és előszoba, nagy kert nemes gyümölcsfákkal és szőlőültetéssel, hivatalnokoknak nagyon alkalmas, kedvező fizetési feltételekkel azonnal eladó. Bővebbet Kájel János Kispest, Báthory-utca 12.

Kosárfonatu

karszék, kerti asztal hat székkel s egy pohárszék (kredenc), mely mint könyv vagy orvosi müszer-szekrény is használható, olcsón eladó. Cim: Eötvös-utca 1. szám III. em. 33. Ugyanott egy butorozott szoba különbejárattal, égszeszvilágitással, egy ur részére azonnal kiadó. 4774

Kitünő szabásu

ruhákat készit szakmájában tökéletes szabónő. Vidéki megrendeléseket is elvállal. Legszebb toilettek s háziruhák 5 frttól feljebb. Szentkirályi-utca 22. II. 26.

Birtok

Tolnamegyében, Szakálhőgyész közelében, 189 katasztrális holdas, melyből 8 hold termőszőllő kivételével mind elsőosztályu szántó egy tagban, azonkivül egy városi urilak 4 szobás; a földek az urilaktól félórányira vannak s a gazdasági épületek mind jókarban a tagon vannak, azonnal terméssel, élő és holt leltárral 32.000 forintért eladó, kinek hegyes vidéken szándéka birtokot venni, az ezen birtokot megtekintése után biztosan meg is veszi, mert termést olyat láthat most, hogy a Bánátban alig hiszem, hogy különb buzát fog látbatni és a szőllő oly remek, hogy az maga a birtok fele értékét megéri, ilyen vételre ritkán tehet szert vevő s annak megtekintése most a legalkalmasabb. Bővebbet Niemetz Gyula birtokok adásvételi irodájában Bpesten, Rökk Szilárd-utca 22. Válaszbélyeggel.

Fodrászüzlet

főváros melletti nagyobb **községben 50 biztos havi előfizetővel, tulajdonos** már 7 éve birja, havontai bevétele 200 koronán felüli, évi bére 200 korona, elköltözés miatt 250 koronáért eladó. Bővebbet Niemetz Gyula üzletek adásvételi irodájában Budapesten, Rökk Szilárd-utca 22.

Kifőzés

Nefelejts-utca egyik elismert legjobb üzlete, hol naponta 50—60 biztos ebédkosztos étkezik, sürgősen 450 forintért eladó. Bővebbet Niemetz Gyula adásvételi irodájában Budapest, Rökk Szilárd-utca 22.

Vendéglő

a Belváros egyik legrégibb és kisebbszerü üzlete, mely naponta 80 koronán felüli forgalmat csinál, éventei bére csak 1400 korona, szép kerthelyiséggel, vidékre elköltözés miatt sürgősen 1400 koronáért eladó. Bővebbet Niemetz Gyula üzletek adásvételi irodájánál, Rökk Szilárd-utca 22.

Vendéglő

főváros közelben lévő nagyobb émezővárosban, melyet tulajdonos 8 éve bir már és áll 3 vendégszoba, vendéglői és kávéházi helyiségből és a vendéglős lakásából évi bére 650 forint, tulajdonos betegsége miatt 2500 forintért eladó. Ezen üzlet tényként 150 hecto bort és 160 hecto sört mér ki és naponta 40 ebéd előfizetője van. Bővebbet Niemetz Gyula üzletek adásvételi irodájában, Budapesten, Rökk Szilárd-utca 22.

Kávémérés,

Budapest legrégibb és legjobbmenetelü üzleteinek egyike, Soroksári uton, naponta tiz korona tiszta jövedelemmel, olcsó házbérrel, 350 forintért sürgősen eladó. Bővebbet Niemetz Gyula üzletek adásvételi irodájában Rökk Szilárd-utca 22.

Fürdőtelep

és savanyu vizü vasas ásványvizforrás eladó, Felső-Magyarország egyik nagyobb városában, a város kellő közepén, 1800 négyszögöles területen, mely gyönyörüen befásitva (ősfákkal), szép kerthelyiséggel, sétánynyal, maga a fürdőház áll 18 fürdőszobából és 7 darab teljesen berendezett vendégszobából, továbbá egy für őház kazánnal, egy Wortingston-féle szivattyu-géppel és összes teljes fölszereléséből, azonkivül egy nagy kocsiszin istállóval, továbbá az utcára nyiló nagy vendéglői házból 4 nagy helyiséggel, maga a fürdő jövedelmez évente 5000 forintot s a vendéglő 2500 forintot, potom 50.000 forintért eladó, melyen teherként rajt maradhat 14.000 frt, a fürdőtelep és ásványvizforrás bérbe is adó, teljesen felszerelve, évi 5000 forintért avagy egyedül a vendéglő is bérbeadó külön évi 1500 forintért. **A savanyu és vasas ásványviz forrása egyedül megér 50.000 forintot, mert az ásványviz forrásból könnyen, mindenféle kockáztatás és fáradság kizárásával, évente legkevesebb 10.000 forint hasznot kivenni lehetne** annak, ki a legcsekélyebb élelmességgel és ehhez szükséglendő tőkével rendelkezik. Bővebbet Niemetz Gyula ingatlanok adásvételi irodájában Budapesten, Rökk-Szilárd-utca 22.

Ház Kőbányán

a sör- és téglagyárak közelében 841 négyszögöles területen, mely 1885. évben téglából épült és cseréppel fedve, áll: 2 szoba, 2 konyha, istálló 5 jószág részére, kut az udvarban, sürgősen eladó 7000 forintért, melyen teher nincs. Bővebbet Niemetz Gyula ingatlanok adásvételi irodájában Budapesten, Rökk Szilárd-utca 22.

Szőllő

Péteri pusztán 2 darabban mindegyike 375—375 □ öles saroktelken ültetve 4 éve termő egyenként is négyzetenként 1 frt 70 krajcárjával eladó, azonkivül ugyanott egy üres saroktelek 420 □ ölnyi 1 frt 40 krajcárjával eladó. Bővebbet Niemetz Gyula ingatlanok adásvételi irodájában Budapesten, Rökk Szilárd-utca 22.

Gyakran

bizonytalanság fogja el az embereket, ha arról van szó, mi volna a legcélszerübb arra, hogy gazdasági viszonyunkat előnyösen változtassuk meg. Legyen az azon esetekben, ha valamit venni vagy eladni, bérelni vagy bérbeadni, legyen az bár birtok, bérház v. telek. Pénzkölcsönvétel vagy pénzkölcsönadás vagy jelzálogkölcsön. Eladása vagy beszerzése régiségek és ritkaságoknak, gyüjteményeknek Eladása vagy megvétele jóforgalmu üzleteknek tan- vagy más intézeteknek, szakiskoláknak és részesedések jól jövedelmező vállalatoknál. Ily és ehhez hasonló esetekben, **biztos és gyors** eredményt, a „Budapesti Napló **„apróhirdetései"** nyujtanak.

Telek

Rákos-Szent-Mihályon az Ehmann-telepen Anna-utcában 638 □-öles sarok, bekeritetlen, négyzetölenként 11 koronájával eladó. Bővebbet Niemetz Gyula ingatlanok adásvételi irodájában Budapesten, Rökk Szilárd-utca 22.

Rákos-Keresztur

nyaralótelepen, a Deák-utcában 548 □-öles területen, egy kis nyári lakásul használható házacska, áll 1 szoba, konyha és verandából, mely az idén épült, cseréppel fedve, azonnal 2500 forintért eladó, a telek gyümölcsfákkal van beültetve. Bővebbet Niemetz Gyula ingatlanok adásvételi irodájában, Budapesten, Rökk Szilárd-u. 22.

Pénzkölcsönt

közvetitek állami, megyei és városi képviselőknek, fizetési előjegyzésre is, vidékieknek szintén, diszkréten, **gyorsan.** Rosenberg, Kerepesi-ut 53. Válaszbélyeg. 15536

Rövid zongora

olcsón eladó. Kisfaludy-utca 5. földszint 4. 15534

Párisi

modell-kalapok junius 20-ig megtekinthetők és nagyon olcsón eladók Mdme Jeanne V., Zoltán-utca 13. II. 2. 4775

Olcsón eladó

egy fényezett kredenc, kis szalon-garnitura, ágy éjjeli szekrénynyel. Cim: Eötvös-utca 1. szám, III. emelet 33.

Boroshordók,

csak egyszer használtak, 1903. hitelesitéssel **és teljes uj hordók** minden nagyságban olcsón eladók. **Klein, Rombach-u. 6.** 6480

Tisztességes asszony

takaritásért lakást vállal magányos urnál vagy urnőnél. Elemér-utca 36. I. 19. 6455

Cipészüzlet.

Előkelő és jó rendelőkörrel más vállalat miatt minden elfogadható áron azonnal eladó. Stáhly-utca 5. szám. 6870

Angol, francia

vagy **németet** alaposan tanitja egy tapasztalt magyar nyelvmester, ki tanulmányait külföldön végezte. Sikeres módszer. Kitünő ajánlatok. Lakás: **Gáspár Bernát, VI. Vörösmarty-u. 51/A., 21. ajtó.**

Zongorajátszó

ajánlja magát estélyekre, házimulatságokra (tánczene). Cim: Kerepesi-ut 60 I. em. 16. 6490

A Császárfürdő

közelében olcsón eladó egy ujonnan épült kisebb földszintes bérház, melyen 12000 korona amortizatiós teher van. Vételhez néhány ezer korona szükséges. Részletes felvilágositás a kiadóban adatik. 6420

Szabóné

ügyes, a legkomplikáltabb toiletteket is bámulatos olcsó árért elegánsan és izléssel készit saját lakásán vagy uriházhoz is eljár. Vidéki megrendelésekhez a pontos aljmérték és egy derék beküldése után készitek mindennemü toiletteket. Átalakitásokat és gyermekruhák készitését elvállalja Lederer Lipótné, Hársfa-utca 12. fszt. 1. 6935

4 darab

használt 1 águ asztali légszesz lámpa olcsón eladó. Bővebbet a kiadóban. 6480

KIADÓ SZOBÁK

Igen szépen

és elegánsan butorozott utcai alkovos szalon, konyhával együtt, fiatal párnak igen alkalmas, azonnal olcsón kiadó. Bővebbet: Dohány-utca 74., a házfelügyelőnél. 7986

Villa

közvetlen a **Balaton partján,** a nyári idényre kiadó. Áll négy szobából, konyhából, s van két verandája és a szükséges mellékhelyiségei. Ára 500 forint. Értekezni lehet naponta 9—11 óra közt. Erzsébet-körut 42. III. 18. sz. a.

Egy csinosan

butorozott, egész külön bejáratu udvari szoba egy vagy két ur részére julius 1-étől kiadó, Ujvilág-utca 9. III. em. 11.

Tiszta lakás

és teljes kitünő ellátás, ruhamosás és gallér-tisztitással nagyon olcsón kapható. Mária-u. 29. I. em. jobbra. 6960

Kiadó szoba.

Csinosan butorozott tiszta világos és teljesen féregmentes szoba teljesen külön bejárattal a lépcsőházból intelligens gyermektelen családnál azonnal kiadó. Kerepesi-ut 34. III. 27. 6959

Igen szépen

butorozott alkovos szoba konyhával stb együtt fiatal párnak vagy más reflektáns részére azonnalra is olcsón kiadó. Bővebbet Dohány-utca 74. a házmesternél. 7960

Külön bejáratu

utcai szoba elegánsan berendezve, egy vagy két intelligens ur részére kitünő ellátással ruhamosással és teljes kiszolgálással nagyon olcsón azonnal kiadó. Mária-utca 29. I. em. 4. 6972

Törökbálinton

Gogler Antalnál 3 szoba s 2 konyha. Izeli Ádámnál 4 szoba s 1 konyhából álló lakások a nyári idényre 280 koronáért kiadók. Bővebbet a tulajdonosoknál.

Törökbálinton

2 szobából s konyhából álló nyaralók kiadók. A lakások ára a nyári idényre 160.— korona. Bővebbet: Bunth István, Schmidt Károly, Nikoletti Mihály, Krizsanovits András, Gindert Ferenc, Gauland József, Nothnagel István, Führinger János, Wittinger Antal, Fink János, Martinkovits János, Szalczinger József, Gauland Lajos Gauland Rozina Törökbálinton

Balaton-Berény

fürdőben 4 koronáért, fürödhetik a legnagyobb család egész nyáron. Lakás élelmezés olcsó. Állandó fürdővendég 1902-ben 1400. Felvilágositással szolgál Fürdőegylet. 2303

A nyári idényre

Visegrád községben kiadandlakások. 1. Bakodi Tivadar Fő-utca 22. 4 szoba, 1 cselédszoba 1 konyha stb. 900 kor. Ugyanott 3 szoba, konyha 460 kor Gutbrod József Fő-utca 17. 2 szoba, konyha stb 300 korona Linck Ferenc Fő-utca 35. 3 szoba, konyha stb. 400 kor. Ugyanott 2 szoba, konyha stb. 240 kor. Nadler Ferenc Fő-utca 53. 4 szoba, konyha stb. 700 kor. Helebrand Katalin Fő-utca 59. 2 szoba, 1 konyha stb. 190 kor. Ugyanott 1 szoba, konyha 140 kor., Scheili János (patak) Fő-utca 304. 3 szoba, 1 konyha stb. 300 kor. Görgey Istvánné Fő-utca 1. 6 szoba, konyha stb. teljes berendezéssel 1100 kor. Ugyanott 2. sz. 4 szoba, konyha, teljes berendezéssel 700 K. Sántha Kálmánné Fő-utca 3. 3 szoba, konyha, teljes berendezés 700 kor. Schubauer Antal (vadász) Fő-utca 10. 3 szoba, konyha 400 kor. Ugyanott 4 szoba, konyha stb. 500 korona. Schmidt Nándor Fő-utca 68. 2 szoba, konyha stb. 200 kor.

70 koronáért

az egész nyári idényre bérbeadók Törökbálinton, 1 szoba s konyhából álló nyaralók. Részletes felvilágositást annak: Habermann Károly, Scheirich István, Fallenbüchel Flóris, Wittinger Antal, Schenadek Lőrinc, Killi János, Heszler József, Krizsánovits Jánosné, Bunth István, Bunth Mátyásné, Heffner János, Führinger József, Geszler Lenárdné Törökbálinton.

Balatonra

kirándulók megtekinthetik Balaton legszebb partján Lellén (v. á.) Fazich Ilonánál 2, 3—5 szobás nyárra kibérelhető butorozott villáit.

Nyaralók

kiadók, 2 szoba s konyha a nyári idényre 200 koronáért. Bővebbet: Pettinger János, Rack János, Kümmel József Bunth András, Augusztin József, Jankovics György, Schneider Fallenbüchel Mátyás Törökbálinton.

Kiadók

a nyári idényre 140 koronáért Törökbálinton 2 szoba s konyhából álló lakások. Bővebbet: Wittinger János, Beigelbeck Florián, Dörflinger István, Hermann Mátyás, Hermann András, Lechner József, Fallenbüchel József, Hoch Emil, Gelmár Jakab, Brucker Imre, Joszt István, Kimmel Péter, ifj. Fink József, Heller Mihály, Gindert Mihály, Nothnagel Márton, Gauland József, Wagner Pál, Führinger György, ifj. Hermann Antal Törökbálinton.

Kiadók

a nyári idényre 120 koronáért Törökbálinton 2 szoba s konyhából álló lakások. Részletes felvilágositást adnak: ifj. Wittinger Ferenc, Brucker József-Kimmel József, Gigler Mihály, Izeli Ádám, Heller Ferenc, Heszki Antal, Kern Mátyás, Engl Károly, Bürger Mihály, Scheiblinger Mátyás, Knapp György, Raksányi Antal, Schemádek József, Simon Péter tanár, ifj. Steiner Antal, Schlegl Szilveszter, Törökbálinton.

Martonvásáron

(Fejér m.) a következő nyári lakások bérbeadók: id. Fogl Györgynél 1 butorozott szoba fél konyha havi 20 koronáért, özv. Hrabovszky Józsefnénál 2 szoba, 1 konyha butor nélkül havi 45 koronáért, özv. Pommer Jakabnénál 1 butorozott szoba fél konyha havi 20 koronáért, Purnhauser Antalnál 2 szoba, 1 konyha butor nélkül havi 40 koronáért, Hüll Lipótnál 1 szoba, fél konyha butorozott havi 20 koronáért, Adamovics Imre 1 szoba, 1 konyha butor nélkül havi 25 koronáért.

A nyári idényre

kiadók Törökbálinton 100 koronáért 1 szoba s konyhából álló lakások. Bővebbet: Léber Márton, Fallenbüchel József, Keufler Márton, Killi Mihály, Galcsó Tamás, Róthauszky Mátyás, Paxián János, Kriszt Ferencné, Léber Mártonné, Pertl József, ifj. Izeli Antal, Jeschitz József, Bernhardt József, Bunth Antal, Schmidt János, Brandauer Ferenc, Karafli Ferenc, Czeisz Rokus, Wolf Károlyné, Beimel András, Hutschneider Márton, ifj. Nothnagel István, Domanits András, Fallenbuchel Flóris, Rascher József, Gigler Pál, Krizsanovits Ferenc, Bernhardt József, Loschinger József, Fischer Mátyás, Matics István, Gauland Márton, Joszt József, Fink Henrik, Jeschitz Ferenc, Gigler József, Troth Mihály, Küchel Antal, Beigelbeck József, Czeisz József, Scheirich Mátyás, Führinger Lenhardt, Bunth Mihály, Augusztin János, Gigler Ferenc, Korb István, Törökbálinton.

Nyári lakások

olcsón kiadók. Részletes felvilágositás kapható: Bunth Gáspár, Gigler Antal, Poszlovszki Antal, Raksányi János, Wölbling Ferenc, Fliegl József, id. Izel Antal, Törökbálinton.

Nyári idényre,

Balaton Almádin szobák az egész idényre 80 frtért kaphatók, Becsák Ferencnél Balaton-Almádin.

3 szoba

s 2 konyhából álló nyári lakások Törökbálinton a nyári idényre 260 koronáért bérbeadók, bővebbet: Joszt József, Wittinger Mátyás, Feszl János Törökbálint.

Nyaralók:

80 koronáért kaphatnak 1 szoba s konyhából álló lakásokat a nyári idényre Török-Bálinton. Részletes felvilágositást adnak: Thoma Antal, Pertl János, Strarl Márton, Eckstein Herman, Balcer János, Krizsánovits János, Heiller György, Heller Ignácz, Eckstein Hermann, Beigelbeck József, Bürger Márton. Scheirich Ferenc, Bunth András, Schlegl Ferenc, Pink Katalin, Meichl Antal, Szalczinger Ferenc, Herman Antal, Geszler Mihály, Schlegl József, Bunth Ferenc id. Steiner János, id. Izeli Ferenc, Heller Ferenc, Geschitz Márkus. Szax Ferenc, Herman Lőrincné, Wolf János, Kriszt Imre, Gigler Jakab, Gelmár Mátyás, Fritzenhann Jakab, Heiller Ferenc, Hilbert Antal, Heller Ignác, Kellner Jakabné, Schmidt Károly, Wolf János, Streml Jakab, Jung Pál, Führinger Jakab, Holl József, Protz Éva, Geschitz József, Führinger J., Czeisz Győr., Rascher Antal, Kaufler Ignácné, Weigl Ferenc, Weigl Gergely, Heller Mátyás, Schlegl Ferenc Wölkling György Törökbálinton.

Rácz-Almáson

a következő lakások kiadók **Láng Mihályné** 119, házszám alatt, 1 szoba, 1 konyhából álló lakását, idényre butorozva 6 koronáért butor nélkül 40 koronáért ajánlja. 2. **Szabó Mihály** Kis-utca 124. sz. a. 1 szoba, 1 konyhából álló lakás egész idényre butorozva 60 korona, butor nélkül 40 koronáért adja. 3. **Khólter Ferenc** 212. sz. házában 1 szobát, 1 konyhát 3 honapra butor nélkül 40 korona butorral 60 koronáért ajánlja.

Nyári lakás

Balaton-Almádin, 2 szoba, konyha és pince 120 frt, 1 szoba, konyha és veranda 120 frt az egész idényre, esetleg az egész 200 frt, tudakozódni Bokrossy Viktornál lehet, Balaton-Almádin.

Lakás

Fonyód-fürdőn, mely áll 2 szoba és konyhából, kiadó Gölöncsér Istvánnál, Fonyód-fürdőn.

Jutalomkönyvek.

A közelgő évzáró vizsgálatok alkalmából **elemi, polgári** és **ipariskolai** jeles előmenetelü tanulók megjutalmazására az **iskolai hatóságok** figyemébe ajánlom jutalomkönyveimet.

A Hazáért és Szabadságért Rákóczi fejedelem korának 200-ik évfordulója alkalmából a kuruc időket dicsőitik.

A Szabadságharc Hősregéi a 48-as szabadságharc hősi eseményeiről regélnek.

A szakbirálat, valamint a legilletékesebb világi és egyházi tanügyi hatóságok a legnagyobb elismerésben részesitették e munkáimat.

A 7—7 nyomtatott ivre terjedő diszes kötésü könyvek ára kötetenként **1 K. 20 fillér.** Megrendelések csak alulirottnál eszközölhetők.

Barna Jónás
székesfővárosi tanár,
Kerepesi-ut 61. II.

Nyomatott a „Pátria" irodalmi vállalat és nyomdai részvénytársaság körtorgógépén, Budapest, IX., Üllői-ut 25.